

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร

ปริญญานิพนธ์
ของ
วิลาวัลย์ ด่านสิริสุข

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
พฤษภาคม 2550

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร

ปริญญานิพนธ์
ของ
วิลาวัลย์ ด่านสิริสุข

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์อย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ ที่กรุณารับเป็นประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์รุ่งทิวา แยมรุ่ง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ท่านทั้งสองได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิด และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิตและผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสี เกษมสุข ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

ขอขอบพระคุณอาจารย์สง่า สู้ณรงค์ อาจารย์พิกุล ภูมิแสน และอาจารย์วราภรณ์ คล้ายทองคำ ซึ่งกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้คำปรึกษาคำแนะนำต่างๆเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณผู้ใหญ่บ้านดอนมะยาง จังหวัดยโสธร และผู้ปกครองนักเรียนหมู่บ้านดอนมะยาง จังหวัดยโสธร ที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีขันหมาก และคณาจารย์สาขาวิชาการประถมศึกษาทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ดี และมีคุณค่าอย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา และขอบคุณพี่ๆ น้องๆ และเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการประถมศึกษาทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยเป็นอย่างดี และทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนเป็นแรงผลักดันให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดาที่ให้ชีวิต ให้โอกาส และให้การสนับสนุนด้านการศึกษามาโดยตลอด ครู-อาจารย์ และผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน

วิลาวัลย์ ตำนสิริสุข

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัยวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนขนาดเล็ก	13
ความหมายของโรงเรียนขนาดเล็ก	13
สถานการณ์ของโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบัน	13
ประวัติโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3	20
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ดี	22
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	26
ความหมายของการตัดสินใจ	26
กระบวนการตัดสินใจ	27
ขั้นตอนการตัดสินใจ	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง	29
ปัจจัยด้านโรงเรียน	29
อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน	29
สื่อการเรียนการสอน	30
สถานที่ตั้งของโรงเรียน	32
ความปลอดภัยในโรงเรียน	32
ความโดดเด่นของโรงเรียน	34
กิจกรรมของโรงเรียน	34
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ปัจจัยด้านบุคลากรภายในโรงเรียน	40
คุณลักษณะของผู้บริหาร	40
บุคลิกภาพของผู้บริหาร	42
ภาวะผู้นำ	43
คุณธรรมจริยธรรมผู้บริหาร	45
มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร	47
คุณลักษณะของครู	49
บุคลิกภาพของครู	50
ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน	54
คุณธรรมจริยธรรมครู	55
มนุษยสัมพันธ์ของครู	57
ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
3 วิธีดำเนินการวิจัย	66
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การวิเคราะห์ข้อมูล	73
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	73
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	74
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
ความมุ่งหมายของการวิจัย	102
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	102
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	103
การเก็บรวบรวมข้อมูล	103
การวิเคราะห์ข้อมูล	104

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	104
อภิปรายผล	106
ข้อเสนอแนะ	107
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก	117
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	118
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	120
ภาคผนวก ค สำเนาหนังสือราชการ เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย	135
ประวัติย่อผู้วิจัย	140

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวน และร้อยละของข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	75
2	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของ ผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร โดยรวม	77
3	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านโรงเรียน (อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน) รายข้อ	78
4	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านโรงเรียน (สถานที่ตั้งของโรงเรียน) รายข้อ	79
5	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านโรงเรียน (ความปลอดภัยในโรงเรียน) รายข้อ	80
6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านโรงเรียน (ความโดดเด่นของโรงเรียน) รายข้อ	81
7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านโรงเรียน (ความโดดเด่นของโรงเรียน) รายข้อ	82
8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านโรงเรียน (ความโดดเด่นของโรงเรียน) รายข้อ	83
9	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านโรงเรียน (ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน) รายข้อ	84
10	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของผู้บริหาร เรื่อง บุคลิกภาพของผู้บริหาร รายข้อ	85
11	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของผู้บริหาร เรื่อง ภาวะผู้นำ รายข้อ	86
12	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของผู้บริหาร เรื่อง คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร รายข้อ	87
13	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของผู้บริหาร เรื่อง มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร รายข้อ	88
14	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของครู เรื่อง บุคลิกภาพของครู รายข้อ	89

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

15	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของครู เรื่อง ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน รายข้อ	90
16	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของครู เรื่อง คุณธรรมจริยธรรมของครู รายข้อ	91
17	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของครู เรื่อง มนุษยสัมพันธ์ของครู รายข้อ	92
18	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง	93
19	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่ง บุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียน บ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในด้านการตัดสินใจของผู้ปกครอง	95
20	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ กับการตัดสินใจของผู้ปกครอง	96

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 สารทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ	9

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร

บทคัดย่อ
ของ
วิลาวัลย์ ด่านสิริสุข

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา

พฤษภาคม 2550

วิลาวลัย์ ด่านสิริสุข. (2550). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, อาจารย์รุ่งทิวา แยมรุ่ง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 และผู้ปกครองนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ที่ไม่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยด้านโรงเรียน ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
2. ปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
3. ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

FACTORS CONCERNING PARENTS' DECISION MAKING ON SENDING THEIR
CHILDREN TO SMALL ELEMENTARY SCHOOL: A CASE STUDY OF
DONMAYANG KM.3 SCHOOL, YASOTHORN PROVINCE.

AN ABSTRACT
BY
WILAWAN DANSIRISUK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Elementary Education
at Srinakharinwirot University

May 2007

Wilawan Dansirisuk. (2007). *Factors Concerning Parents' Decision Making on Sending their Children to Small Elementary School : a Case Study of Donmayang km.3 school, Yasothorn Province*. Master's Project, M.Ed. (Elementary Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University: Advisor Committee: Assoc.Pro. Prapansiri Susoerat, Mrs.Rungtiva Yamrung.

The purposes of this research were to study factors concerning parents' decision making on sending their children to small elementary school: a case study of Donmayang km.3, Yasothorn province. The sample used in this study were 28 parents who sent their children to study Prathom Suksa 1 Donmayang km.3 school in academic year 2006 and parents who did not send their children to study Prathom Suksa 1, Donmayang km.3 school in academic year 2006. The instrument used for collecting the data was a five-scale rating questionnaire. The statistics used for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation and correlation coefficient.

The results were as follows:

1. School factor did not concern with parents' decision making on sending their children to small elementary school.
2. School personnel factor did not concern with parents' decision making on sending their children to small elementary school.
3. Parents' esteem factor did not concern with parents' decision making on sending their children to small elementary school.

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิต การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถต่างๆ ที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากสภาพการณ์ในปัจจุบัน ช่วงชีวิตของบุคคลต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อยู่มากมาย การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยเตรียมความพร้อมให้บุคคลเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างเท่าทันและเหมาะสม รัฐบาลจึงต้องพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และประสิทธิภาพดีพอที่จะพัฒนาบุคคลและประเทศชาติให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์ โดยจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้เป็นการศึกษาที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 11)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน และการจัดการศึกษาของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ตามมาตราที่ 10 ไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน” ในการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นให้ประชากรในวัยเรียนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน สถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคม

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อสมาชิกทุกคนในสังคม โรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นองค์กรฐานล่างสุดของการจัดการศึกษา และถูกกำหนดบทบาทให้เป็นที่รองรับนโยบายการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา สังคมและชุมชนจึงมีความคาดหวังและเชื่อมั่นว่า โรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาจะเป็นองค์กรหลักในการสร้างความมั่นใจด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้บังเกิดกับผลผลิตคือตัวผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธีระเดช ขอสุข. 2544: 2)

คุณภาพของการจัดการศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมักจะประสบปัญหาคุณภาพของการศึกษาที่มีความแตกต่างกันระหว่างเขตตัวเมืองกับชนบท หรือภายในเขตตัวเมืองด้วยกันเอง โรงเรียนบางแห่งได้รับความนิยมและการยอมรับเป็นพิเศษจากผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน แต่ยังพบว่าโรงเรียนบางแห่งในเขตชนบทขาดการยอมรับจากชุมชนและท้องถิ่น เป็นผลให้ผู้ปกครองไม่สนับสนุนบุตรหลานซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่บริการเข้าเรียนในโรงเรียนนั้น แต่นิยมส่ง

บุตรหลานเข้าไปเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ในเขตตัวเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อโรงเรียนในชนบท ด้านจำนวนนักเรียนซึ่งลดน้อยลงไปเรื่อยๆ จนโรงเรียนบางแห่งจะต้องยุบโรงเรียนหรือกลายเป็นโรงเรียนสาขา (ธเนศ ปานอุทัย. 2545: 84) ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนในสังกัด 32,879 แห่ง โรงเรียนดังกล่าวนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 120 คนลงมา 10,877 แห่ง และในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมาก คือมีนักเรียน ตั้งแต่ 60 คนลง ถึง 1,766 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 1) จากจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กที่มีในปัจจุบันทำให้มองเห็นว่า ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก

โรงเรียนขนาดเล็กมักจะประสบปัญหานักเรียนมีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดอื่นๆ โรงเรียนมีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ และโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพในการจัดการบริหาร จากปัญหาที่เกิดขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก โดยมุ่งหวังที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้หมดไป โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น 705 ล้านบาท ในการดำเนินงานต่างๆ คือ การประชาสัมพันธ์ การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การจัดหาหนังสือเรียนและแบบฝึกหัด การจัดทำหน่วยคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ การจัดหาหนังสือ สื่อการเรียนการสอน การแก้ปัญหาการขาดแคลนครู การพัฒนาครู การนิเทศ ติดตามผล การซ่อมแซมอาคารเรียน และการบริหารจัดการโครงการ โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละจังหวัดรับผิดชอบโครงการในแต่ละพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 2)

ในการพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการศึกษา ปัจจุบันได้มีการจัดการโดยผ่านระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นนโยบายสำคัญของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่จะสร้างความมั่นใจและบรรลุความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ให้เชื่อมั่นในสถานศึกษาที่จะจัดการศึกษาให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ ฉะนั้นสถานศึกษาทุกแห่งจึงต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งจะมีการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างน้อย 1 ครั้งในทุกๆ 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 6)

โรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับการพัฒนาโดยผ่านกิจกรรมของโครงการยกระดับคุณภาพ โรงเรียนขนาดเล็ก มีการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน และผ่านการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จนพัฒนาเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดี แต่โรงเรียนขนาดเล็กระดับดี จำนวนหลายแห่งยังประสบปัญหาเรื่องชุมชนขาดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาและคุณภาพของโรงเรียน ไม่ส่งบุตรหลานเข้าเรียน ทำให้จำนวนนักเรียนลดน้อยลงในแต่ละทุกปีการศึกษา จนทำให้

โรงเรียนบางแห่งต้องยุบโรงเรียน หรือเปลี่ยนสถานะเป็นโรงเรียนสาขาที่ต้องจัดการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียนขนาดอื่นๆ

โรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม. 3 เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านดอนมะยาง ตำบลตาตทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เด็กที่อยู่ในหมู่บ้านทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาที่เท่าเทียมกับเด็กที่อาศัยอยู่ในตัวเมือง ปัจจุบันโรงเรียนบ้านดอนมะยางได้มีการพัฒนาในด้านการจัดการศึกษาแต่โรงเรียนกลับประสบปัญหาจำนวนนักเรียนลดลงในทุกๆ ปีการศึกษา เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนนิยมส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนที่โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมือง ทำให้โรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ถูกจัดอยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีข้อมูลจำนวนนักเรียนในที่เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้ ปีการศึกษา 2545 มีนักเรียนจำนวน 17 คน ปีการศึกษา 2546 มีนักเรียนจำนวน 16 คน ปีการศึกษา 2547 มีนักเรียนจำนวน 13 คน และปีการศึกษา 2548 มีนักเรียนจำนวน 11 คน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร เพื่อนำผลที่ได้การศึกษามาเป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเพื่อให้ตรงกับความต้องการของประชาชน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่เหมาะสมกับชุมชน ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ มีดังนี้

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชน
2. ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ปรับปรุงปัจจัยด้านต่างๆของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และชุมชน ยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม. 3 จังหวัดยโสธร ด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามและเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้ปกครองของนักเรียนใน หมู่บ้านดอนมะยาง ตำบลตาตทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ซึ่งมีโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในหมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้ปกครองนักเรียนที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 และผู้ปกครองนักเรียนในหมู่บ้านที่มีบุตรหลานศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 แต่ไม่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จำนวนทั้งหมด 28 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ปัจจัย** หมายถึง คุณลักษณะในด้านต่างๆ ที่ผู้ปกครองใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจส่งหรือไม่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งแบ่งเป็น 3 ปัจจัย คือ ด้านโรงเรียน ด้านบุคลากรภายในโรงเรียน และด้านค่านิยมของผู้ปกครอง

2. **การตัดสินใจของผู้ปกครอง** หมายถึง การพิจารณาเลือกส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของผู้ปกครอง

3. **ผู้ปกครอง** หมายถึง คนในหมู่บ้านที่เป็นบิดา มารดา ผู้อุปการะ ทั้งที่ส่งและไม่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

4. **โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก** หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับอนุบาลไปจนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน

5. **คุณลักษณะของผู้บริหาร** หมายถึง องค์ประกอบส่วนบุคคลของผู้บริหาร ซึ่งประกอบไปด้วย บุคลิกภาพ ภาวะผู้นำ คุณธรรมจริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร

5.1 **บุคลิกภาพของผู้บริหาร** ประกอบไปด้วย สมรรถภาพทางร่างกาย ลักษณะท่าทาง ท่วงทีวาจา กิริยามารยาท การแต่งกาย และการวางตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ

5.2 ภาวะผู้นำ ประกอบไปด้วย พฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลอื่น ความสามารถในการนำตนเองและเพื่อนร่วมงานให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง

5.3 คุณธรรมจริยธรรมผู้บริหาร ประกอบไปด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตา กรุณาต่อเพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่น ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตนโดยเสียสละเพื่อส่วนรวม จิตใจหนักแน่นมั่นคง ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความยุติธรรม และการปฏิบัติตามคำสอนทางพระพุทธศาสนา

5.4 มนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหาร ประกอบไปด้วย ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความสม่ำเสมอในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น การปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานด้วยไมตรีจิต สนทนาปราศรัยอย่างฉันทมิตร การแสดงความเป็นกันเองต่อเพื่อนร่วมงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

6. คุณลักษณะของครู หมายถึง องค์ประกอบส่วนบุคคลของครู ซึ่งประกอบไปด้วย บุคลิกภาพ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน คุณธรรมจริยธรรม และมนุษย์สัมพันธ์ของครู

6.1 บุคลิกภาพของครู ประกอบไปด้วย สมรรถภาพทางร่างกาย ลักษณะ ท่าทางการแต่งกาย ท่วงทีวาจา กิริยามารยาท การแสดงออกทางอารมณ์ และการวางตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ

6.2 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการสอน ประกอบไปด้วย การมีทักษะการสอน ความเข้าใจในหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีศักยภาพในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง และความสามารถในการปกครองชั้นเรียน

6.3 คุณธรรมจริยธรรมครู ประกอบไปด้วย การมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู มีความเมตตา กรุณา เสียสละ ยุติธรรม มีความมานะอดทน ประพฤติดี และละเว้นการกระทำที่เป็นอบายมุขทั้งปวง

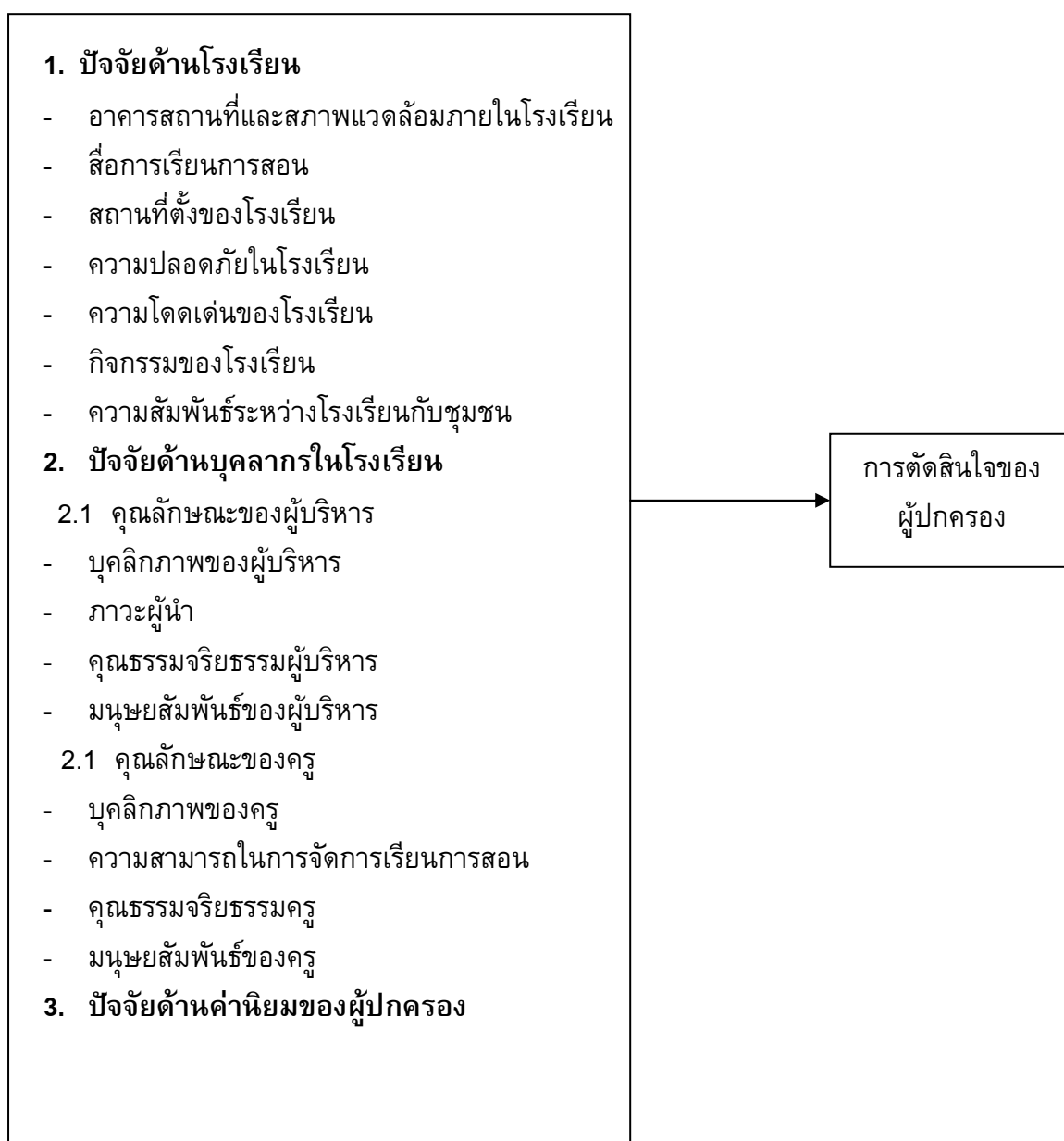
6.4 มนุษย์สัมพันธ์ของครู ประกอบไปด้วย ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน และนักเรียน เป็นต้น ความสม่ำเสมอในการปฏิบัติตนและการแสดงความเป็นกันเองกับบุคคลทุกฝ่าย

7. ค่านิยมของผู้ปกครอง หมายถึง ความรู้สึกของผู้ปกครองที่นิยมชมชอบ ยอมรับนับถือในหลักการ เรื่องราวต่างๆ หรือสภาพการณ์ใดๆ แล้วนำไปยึดถือปฏิบัติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ใน 3 ด้าน คือปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน และปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง โดยผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพ โดยในเชิงปริมาณผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อรายงานข้อมูลในเชิงคุณภาพ

สรุปกรอบในการทำวิจัยได้แผนภูมิ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน และปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง
เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลาน เข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดเล็ก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

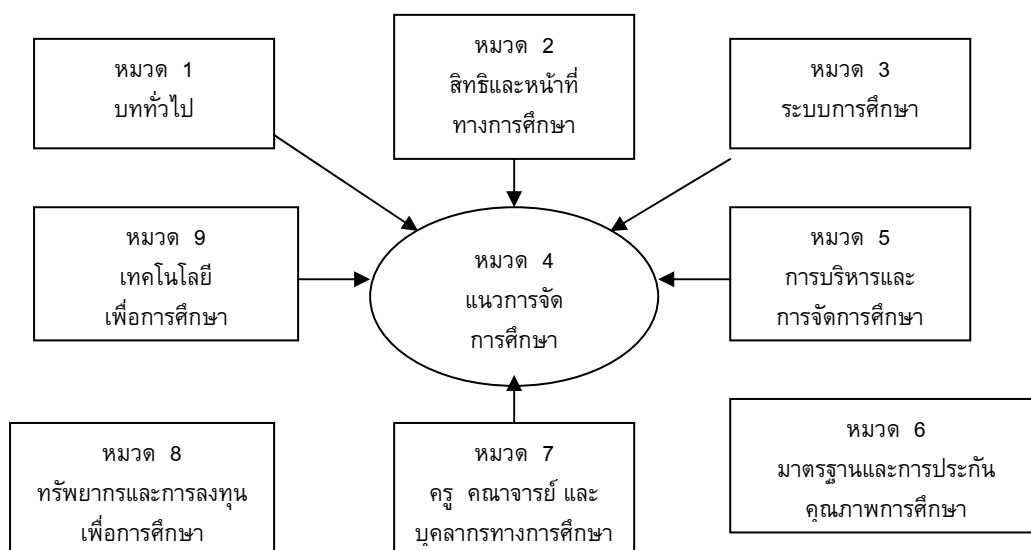
ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ตลอดจนนำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการจัดการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้ตรงกับความต้องการของประชาชนระดับรากหญ้า เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์มากที่สุดผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างกรอบแนวคิด และได้กำหนดเป็นหัวข้อเรื่องดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนขนาดเล็ก
  - 2.1 ความหมายของโรงเรียนขนาดเล็ก
  - 2.2 สถานการณ์ของโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบัน
  - 2.3 ประวัติโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3
  - 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ดี
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
  - 3.1 ความหมายของการตัดสินใจ
  - 3.2 กระบวนการตัดสินใจ
  - 3.3 ขั้นตอนการตัดสินใจ
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง
  - 4.1 ปัจจัยด้านโรงเรียน
    - 4.1.1 อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน
    - 4.1.2 สื่อการเรียนการสอน
    - 4.1.3 สถานที่ตั้งของโรงเรียน
    - 4.1.4 ความปลอดภัยในโรงเรียน
    - 4.1.5 ความโดดเด่นของโรงเรียน
    - 4.1.6 กิจกรรมของโรงเรียน
    - 4.1.7 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
  - 4.2 ปัจจัยด้านบุคลากรภายในโรงเรียน
    - 4.2.1 คุณลักษณะของผู้บริหาร
      - 4.2.1.1 บุคลิกภาพของผู้บริหาร
      - 4.2.1.2 ภาวะผู้นำ
      - 4.2.1.3 คุณธรรมจริยธรรมผู้บริหาร

- 4.2.1.4 มนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหาร
- 4.2.2 คุณลักษณะของครู
  - 4.2.2.1 บุคลิกภาพของครู
  - 4.2.2.2 ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน
  - 4.2.2.3 คุณธรรมจริยธรรม
  - 4.2.2.4 มนุษย์สัมพันธ์ของครู
- 4.3 ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง
- 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 มีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา อันเป็นวาระสำคัญแห่งชาติมีสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด โดยเฉพาะหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จะมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 สาระทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

สาระที่เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปรากฏอยู่หลายหมวดหลายมาตรา เช่น หมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการ ให้ยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิต หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาต้องจัดให้ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมวด 3 ระบบการศึกษา การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ

คือ การศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย หมวดที่เป็นหัวใจคือ หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ซึ่งว่าด้วยหลักการ สาระ และกระบวนการเรียนรู้ ส่วนหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา หมวด 7 ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากรทางการศึกษา และหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แต่ละหมวดเป็นองค์ประกอบและปัจจัยเกื้อหนุนให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างครบถ้วน สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ พอสรุปได้ดังนี้

หมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ ในหมวดนี้เป็นการแสดงถึงความมุ่งหมายและหลักการ อุดมการณ์ หรือปรัชญาของการจัดการศึกษาว่า จัดการศึกษาเพื่ออะไร เป้าหมายคืออะไร มีหลักการและวิธีการจัดอย่างไร มีมาตราที่สำคัญๆ ได้แก่

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และใฝ่เรียนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้

1. มีเอกภาพด้านนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ
2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา
4. มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
5. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
6. การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

จะเห็นได้ว่ามาตรา 6 นั้นเป็นปรัชญาของการศึกษา มาตรา 7 เป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน โดยมุ่งการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมาตรา 9 เป็นโครงสร้างการจัดระบบการศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจ เปิดโอกาสให้สถาบันทางสังคมต่างมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ที่มีมาใช้ในการจัดการศึกษา

หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ในหมวดนี้ กล่าวถึงสิทธิทางการศึกษาที่ผู้เรียนพึงได้รับ และหน้าที่ทางการศึกษาของผู้เรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีมาตราที่สำคัญๆ ได้แก่

มาตร 11 บิดามารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแล ได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนได้รับการศึกษา นอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับ ตามความพร้อมของครอบครัว

มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จะเห็นได้ว่า มาตรา 11 และมาตรา 12 ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษของผู้ที่อยู่ในความปกครองและสิทธิในการจัดการศึกษาของสถาบันทางสังคมอื่นๆ

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ในหมวดนี้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นทิศทางของกระบวนการศึกษาของชาติทุกระดับ สำหรับเป็นแนวทางในการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้องที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด มีมาตราที่สำคัญๆ ได้แก่

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้

การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

จะเห็นได้ว่า มาตรา 24 นั้น ได้บอกถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ ดังนั้นการศึกษาต้องเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้กันอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่า มาตรา 25 นั้น ได้กำหนดว่าเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ทุกรูปแบบ อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากการพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

จะเห็นได้ว่า มาตรา 26 นั้นเป็นการบอกถึงการประเมินผลการศึกษาของผู้เรียนในแต่ละระดับและแต่ละรูปแบบ โดยให้สถานศึกษาเป็นผู้ประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย นอกจากนี้ในการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทุกระดับ ให้นำผลการประเมินของผู้เรียนมาใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดสรรโอกาสศึกษาต่อด้วย

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

จะเห็นได้ว่า มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาต้องร่วมกับทุกส่วนในชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนรวมทั้งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนากับชุมชนอื่น

มาตรา 58 ข้อ 2 ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริหาร

ทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

จากสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับจัดการเรียนรู้นั้นทำให้ทราบว่า มีปัจจัยหลักที่สำคัญที่จะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน หลักสูตรการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนความร่วมมือศรัทธาจากผู้ปกครองและชุมชน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนขนาดเล็ก

2.1 ความหมายของโรงเรียนขนาดเล็ก

โรงเรียนขนาดเล็กโดยความหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกำหนดความหมายที่แตกต่างไปจากโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานการประถมศึกษา (เดิม) ในเรื่องของขนาดโรงเรียน เดิมยึดเอาโรงเรียนที่มีขนาดจำนวนนักเรียน 120 คน ลงมา โรงเรียนขนาดเล็กในความหมายใหม่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดที่ขนาดโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 300 คน ซึ่งยึดกรอบที่กำหนดไว้ในร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดระบบและการจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก “สถานศึกษาขนาดเล็ก” หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกินสามร้อยคน ในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คนนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ (สวัสดิ์ อินแถลง. 2547: 18)

1. กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 121 คน ถึง 300 คน
2. กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน

แต่ในการจัดทำโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้โรงเรียนขนาดเล็กที่เข้าร่วมในโครงการต้องมีจำนวน นักเรียนต่ำกว่า 120 คน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความหมายของโรงเรียนขนาดเล็กไว้ว่า เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน

2.2 สถานการณ์ของโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจหลัก คือ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนในสังกัด 32,879 แห่ง โรงเรียนดังกล่าวนี้เป็นโรงเรียน ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา 10,877 แห่งและในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมาก กล่าวคือมีนักเรียนตั้งแต่ 60 คนลงมา ถึง 1,766 แห่ง ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวเหล่านี้ส่วนใหญ่มีปัญหาสำคัญคือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 1)

1.2.1 นักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีที่มีราคาแพง ทั้งนี้เนื่องจากเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร

1.2.2 โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ กล่าวคือมีการลงทุนค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่กว่า เช่น อัตราส่วนครู: นักเรียน ซึ่งตามมาตรฐานต้อง 1 : 25 แต่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก อัตราส่วนครู: นักเรียน เท่ากับ 1:8 –11 เท่านั้น

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความเห็นชอบของกระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คนขึ้น โดยมุ่งหวังที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดสิ้นไป ในการจัดทำโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ขออนุมัติเปลี่ยนแปลงงบประมาณจำนวน 168 ล้านบาท และคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้ใช้งบประมาณอีกจำนวน 537 ล้านบาทเศษ รวมทั้งสิ้น 705 ล้านบาท ในการดำเนินงานโดยมีกิจกรรมในการดำเนินงานของโครงการ ดังต่อไปนี้

1. การประชาสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ คือ เพื่อเผยแพร่นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมุ่งหวังให้สาธารณชนทั่วไปได้รับทราบ โดยเฉพาะชุมชนรอบๆ โรงเรียนทั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้ชุมชนเกิดความตระหนักว่าจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อบุตรหลานของตนเองในการที่จะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

โดยมีแนวทางการดำเนินงาน คือ ให้องค์กรทุกระดับในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องช่วยกันประชาสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยผ่านสื่อในหลายลักษณะ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุท้องถิ่น เว็บไซต์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สังคมโดยเฉพาะชุมชนที่มีโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในพื้นที่เกิดความตระหนัก ในการที่จะช่วยกันสนับสนุนเพื่อยกระดับคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กในท้องถิ่นของตนเอง สิ่งที่จะนำเสนอต่อสาธารณชนนั้น นอกจากจะเป็นนโยบาย ทิศทางการดำเนินงานแล้ว อาจต้องนำผลงานของโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จมานำเสนอด้วยซึ่งนอกจากจะเป็นการเผยแพร่ ให้รับทราบแล้ว โรงเรียนอื่นอาจใช้เป็นกรณีศึกษา หรือ ตัวแบบที่จะนำมาประยุกต์ใช้ได้ต่อไปในอนาคต

2. การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ คือ เพื่อให้ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กมีความครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลและสารสนเทศที่มีลักษณะดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการตัดสินใจในการบริหารจัดการ

โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

2.1 วิเคราะห์โครงสร้างของฐานข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กกว่าควรจะมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

2.2 ศึกษาขั้นตอนการพัฒนาสารสนเทศเชิงภูมิศาสตร์ (Geographical Information System : GIS) ทั้งเพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดทำแผนที่ทางการศึกษา (Education Mapping)

2.3 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยพยายามใช้ฐานข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้วและจัดหาข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไปหรือยังมีไม่พอเพียง

2.4 จัดทำแผนที่แสดงที่ตั้งของโรงเรียนขนาดเล็ก เส้นทางคมนาคม ห้วยอมบ้าน จำนวนนักเรียน จำนวนเด็กในภาคที่เป็นตัวบ่อน ซึ่งเป็นเด็กแรกเกิดจนถึงวัยการศึกษาภาคบังคับ โดยใช้โปรแกรม GIS เป็นเครื่องมือในการจัดทำดังกล่าว

3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ คือ เพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กมีกรอบทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ต่อเนื่อง

โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็ก

3.2 กำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

3.3 กำหนดกิจกรรมการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามทิศทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ปีงบประมาณ 2547-2551

3.4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะนำข้อมูลและสารสนเทศที่สำรวจได้ข้างต้นมาจัดทำเป็นเป้าหมายพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยจำแนกโรงเรียนขนาดเล็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่มีคุณภาพตามมาตรฐานโรงเรียนอยู่ในระดับ ดี/พอใช้ และชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่มีคุณภาพตามมาตรฐานโรงเรียนอยู่ในระดับ ดี/พอใช้ หรือชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โรงเรียนพร้อมรับ การพัฒนาให้มีคุณภาพ

กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่มีคุณภาพตามมาตรฐานโรงเรียนอยู่ในระดับ ไม่มีคุณภาพ ต้องปรับปรุง และชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนา เพราะขาดศรัทธา ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน มีทางเลือกในการบริหารจัดการแบบอื่นที่ดีกว่า

3.5 กำหนดแผนการยุบรวมและเลิกโรงเรียน โดยพิจารณาจากโรงเรียนกลุ่มที่ 3 เสนอเป็นระเบียบวาระเข้าประชุมคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขอยุบรวมเลิกโรงเรียน

4. การจัดหาหนังสือเรียน/แบบฝึกหัด

วัตถุประสงค์ของการจัดหาหนังสือเรียน แบบฝึกหัด คือ เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีหนังสือเรียนและแบบฝึกหัดที่ใช้ในการเรียนการสอนครบทุกคน

โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

- 4.1 จัดสรรหนังสือเรียน/แบบฝึกหัดให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก
- 4.2 โรงเรียนแจกหนังสือเรียน/แบบฝึกหัดให้นักเรียนยืมเรียน
- 4.3 โรงเรียนจัดทำเอกสารหลักฐานการแจกหนังสือให้นักเรียน

5. การจัดทำหน่วยคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่

วัตถุประสงค์ของการจัดทำหน่วยคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ คือ เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีโอกาสได้เรียนรู้จากคอมพิวเตอร์

โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

5.1 ตรวจสอบจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวน Mobile Unit จำนวน Station Unit ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับซึ่งเกณฑ์ที่ใช้จัดสรรให้ก็คือ 22 โรงเรียนต่อ 14 เครื่อง

5.2 ตั้งกรรมการตรวจรับเครื่องคอมพิวเตอร์และ Mobile unit และลงทะเบียนพัสดุของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยถือว่าเครื่อง คอมพิวเตอร์และ Mobile unit ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินของสำนักงานเขตพื้นที่ มีไว้เพื่อให้บริการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขณะที่ตัวรถ Mobile Unit ยังไม่เสร็จ คอมพิวเตอร์ทั้งหมดซึ่งเป็นส่วนที่จะนำไปใช้ใน Mobile Unit และ Station Unit จะถูกส่งมาให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานำเครื่องคอมพิวเตอร์จัดสรรไปยังโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อใช้ในการเรียนการสอนไปพลางๆก่อน แต่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องพร้อมที่จะนำเครื่องคอมพิวเตอร์กลับคืนมาติดตั้งใน Mobile Unit ได้ทันที เมื่อตัวรถเสร็จเรียบร้อยและส่งมาให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คอมพิวเตอร์ที่จัดสรรให้ในครั้งนี้ให้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น อุปกรณ์ต่อพ่วง จะมีเฉพาะใน Mobile Unit เท่านั้น ส่วนเครื่องที่นำไปตั้งในลักษณะ Station Unit จะไม่มีอุปกรณ์ต่อพ่วง ซึ่งรวมทั้งโต๊ะเก้าอี้คอมพิวเตอร์ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องประสานกับโรงเรียนที่จะนำเครื่องคอมพิวเตอร์ไปติดตั้ง ซึ่งต้องมีความปลอดภัยในการเก็บรักษาคอมพิวเตอร์

5.3 ร่วมกับโรงเรียนกำหนดเส้นทางการให้บริการของหน่วยคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่

5.4 ร่วมกับตัวแทนของโรงเรียนขนาดเล็กจัดทำกำหนดการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ไม่เน้นสอนเฉพาะวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น แต่เน้นการสร้างชิ้นงานและแสวงหาความรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์

5.5 ร่วมกับตัวแทนของโรงเรียนขนาดเล็กกำหนดจุดที่จะตั้ง Station Unit และกำหนดแผนที่จะนำนักเรียนเข้ามาใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ หากในพื้นที่ใดไม่เหมาะที่จะตั้งคอมพิวเตอร์เป็น Station Unit ก็อาจหมุนเวียนคอมพิวเตอร์ไปตั้งตามโรงเรียนต่างๆตามเวลาที่กำหนดไว้เป็นช่วงๆ และเปลี่ยนค่าน้ำมันรถเป็นค่าพาหนะให้ครูและนักเรียนเดินทางมาเรียนคอมพิวเตอร์ที่ Station Unit

5.6 ร่วมกับโรงเรียนในการสรรหาครูสอนคอมพิวเตอร์หน่วยละ 1 คน

5.7 จัดเตรียมคนขับรถ ซึ่งต้องใช้คนขับรถของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือ โรงเรียน

6. การจัดหาหนังสือห้องสมุด/สื่อการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของการจัดหาหนังสือห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน คือ เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น ช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

6.1 ตรวจสอบงบประมาณที่ได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดสรรมาเพื่อให้จัดซื้อหนังสือห้องสมุด/สื่อ การเรียนการสอน ซึ่งจัดมาให้โรงเรียนละ 10,000 บาทและเพิ่มเติมให้อีกตามจำนวนนักเรียน คนละ 65 บาท ดังนั้น ถ้าโรงเรียนใดมีนักเรียน 100 คน ก็จะได้งบประมาณเพื่อจัดซื้อหนังสือห้องสมุด/สื่อการเรียนการสอน 16,500 บาท

6.2 ตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหนังสือห้องสมุด/สื่อการเรียนการสอน โดยให้มีตัวแทนจากโรงเรียนเข้ามาร่วมพิจารณาเลือก หนังสือห้องสมุด/สื่อการเรียนการสอนด้วย

6.3 ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบพัสดุ

7. การแก้ปัญหาการขาดแคลนครู

วัตถุประสงค์ คือ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

7.1 สรรวสภาพัฒนาอัตรากำลังข้าราชการครูของโรงเรียนขนาดเล็กกว่าที่ใดขาดอัตรากำลังที่ใดมีอัตรากำลังเกินเกณฑ์

7.2 สอบถามความสมัครใจจากครูโรงเรียนที่มีอัตรากำลังเกินเกณฑ์ที่มีความประสงค์จะไปสอนในโรงเรียนที่มีอัตรากำลังต่ำกว่าเกณฑ์ สัปดาห์ละ 1-2 วัน หรือมีครูเพียงพอแต่วุฒิไม่ตรง ให้สลับโรงเรียนกันสอนโดยจะมีการมอบค่าตอบแทนและค่าพาหนะให้ครูดังกล่าวตามสมควร

7.3 ประสานงานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ สถาบันอุดมศึกษาอื่นๆที่ผลิตนิสิต นักศึกษาด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ขอนิสิต นักศึกษาเพื่อเข้า ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

7.4 จ้างครู 1 คน ปฏิบัติงานแทนครูแกนนำหรือครูต้นแบบแล้วให้ครูแกนนำหรือครูต้นแบบไปช่วยเหลือด้านวิชาการแก่โรงเรียนขนาดเล็ก

7.5 ติดต่อกับวิทยากรท้องถิ่นเข้ามาสอนนักเรียนในวิชาเฉพาะที่ครูไม่มีความถนัด

7.6 จ้างบุคคลภายนอกที่มีคุณวุฒิทางครูเข้าไปสอนในโรงเรียน โดยจ้าง 1 คน หมุนเวียนสอน 2-3 โรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่ต้องดำเนินการเกลี้ยครูก่อนเป็นอันดับแรกจากโรงเรียนที่ครูเกินไปยัง โรงเรียนที่ครูขาดตามเกณฑ์จากนั้นหากยังขาดแคลนอยู่อีกก็จะจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาสอน ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูนั้น นอกจากจะใช้วิธีการสรรหาบุคลากรภายนอกเข้ามาช่วยสอนแทนครูแล้ว ก็อาจยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการดังนั้น คงต้องใช้มาตรการในการบริหารจัดการเข้ามาร่วมในการดำเนินงานด้วย โดยเฉพาะในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งจะเน้นในเรื่องของการสอนแบบ บูรณาการ ซึ่งจะมีทั้งการบูรณาการเนื้อหาวิชา และการบูรณาการชั้นเรียน ทั้งภายในโรงเรียนเดียวกันและต่างโรงเรียน

8. การพัฒนาครู

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาครู คือ เพื่อให้ครูมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ในภาวะความขาดแคลน รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก ต้องมีลักษณะต่างจากโรงเรียนทั่ว ๆ ไปในบางเรื่อง ทั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะขาดแคลนปัจจัยด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาครูไม่ครบชั้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเจตนารมณ์ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาครูในโรงเรียนขนาดเล็กเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

8.1 วิเคราะห์สมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

8.2 สรรหารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับครูในโรงเรียนขนาดเล็ก

8.3 พัฒนาครูโดยใช้รูปแบบต่าง ๆ โดยพยายามไม่ให้ครูทิ้งห้องเรียน

8.4 เผยแพร่รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอน ด้วยกันภายในโรงเรียนเดียวกันและต่างโรงเรียน

9. การนิเทศและติดตามผล

วัตถุประสงค์ของการนิเทศและติดตามผล คือ เพื่อนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดเล็ก ผลจากการนิเทศติดตามผลจะช่วยเสริมจุดเด่น และแก้ไขจุดด้อยของโรงเรียน

ช่วยให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็กสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

9.1 กำหนดสภาพที่คาดหวังในเรื่องต่างๆของโรงเรียน ที่สอดคล้องกับ
ตัวชี้วัด

9.2 กำหนดแผนการนิเทศและติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน

9.3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ และติดตาม

9.4 นิเทศและติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน

10. การซ่อมแซมอาคารเรียน

วัตถุประสงค์ของการซ่อมแซมอาคารเรียน คือ เพื่อให้โรงเรียนมีสภาพที่
น่าดู น่าอยู่ และน่าเรียน

โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

10.1 โรงเรียนสำรวจความต้องการจำเป็น ในการซ่อมแซมอาคารเรียน แล้ว
แล้วเสนอไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

10.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาวิเคราะห์และจัดสรรงบประมาณ ให้
โรงเรียนซ่อมแซมอาคารเรียนและแล้วตามความต้องการจำเป็น เนื่องจากงบประมาณมีจำนวน
จำกัด ดังนั้น จึงไม่ควรจัดสรรให้โรงเรียนที่มีแผนว่าจะยุบเลิกในปีการศึกษานี้

11. การบริหารจัดการโครงการ

โครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กจะบรรลุผลตามเป้าหมายที่
กำหนดไว้ได้ด้วยดีก็ต่อเมื่อได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะปัญหา
และข้อจำกัดในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กมีอยู่ด้วยกันหลายประการ เช่น เรื่องความไม่พอเพียง
ของปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ การขาดแคลนบุคลากร โรงเรียนขาดชุดครูโดม ระบบข้อมูล
สารสนเทศไม่ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน เป็นต้น ดังนั้น ผู้จัดการโครงการในระดับ เขตพื้นที่
การศึกษาต้องประสานงาน และขอความช่วยเหลือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่จะมาร่วมกันดำเนินงาน
ตามโครงการและสืบเนื่องจากโครงการยกระดับ คุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กเป็นนโยบายที่สำคัญ
เป็นอย่างยิ่งของกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการทุ่มเทงบประมาณสำหรับโครงการนี้เป็นจำนวนมาก
ดังได้กล่าว ไว้แล้วตั้งแต่ต้น ดังนั้น จึงต้องมีการสรุปผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดโครงการเพื่อ
นำเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดในแต่ละระดับ ซึ่งจะดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงประเมิน
รูปแบบ One Group Pretest-Posttest Design ควบคู่กันไปกับการดำเนินงานตามโครงการ เมื่อสิ้นสุด
โครงการก็จะได้รายงานผลการวิจัยเชิงประเมินโครงการ ในแต่ละระดับ คือ โรงเรียน สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการโครงการ คือ เพื่อให้การดำเนินงานตาม
โครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

11.1 ศึกษาโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กให้ชัดเจนว่า มี
วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดและกิจกรรมอะไรบ้าง

- 11.2 วิเคราะห์ว่ามีหน่วยงานใดที่เกี่ยวข้องกับโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก
- 11.3 ชี้แจงทำความเข้าใจผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดทุกระดับ
- 11.4 พิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม ไปยังหน่วยปฏิบัติ
- 11.5 สร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลเพิ่มเติม(ถ้ามี)
- 11.6 เก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดช่วงเปิดภาคเรียน
- 11.7 ให้โรงเรียนจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (School Assessment Report : SAR) ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก
- 11.8 สรรหานวัตกรรมที่จะนำมาช่วยทำให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น
- 11.9 นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ ตามแผนที่กำหนดไว้
- 11.10 เก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2547
- 11.11 วิเคราะห์ข้อมูล
- 11.12 สรุปและรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมที่จะส่งเสริมการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ตามที่ปรากฏในโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งหวังตั้งใจที่จะยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กให้ได้ คือ ต้องการยกระดับโรงเรียนขนาดเล็กให้สูงขึ้นทุกโรงเรียน โดยมีเป้าหมาย คือ โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คนลงมา ต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้นในเรื่อง คุณภาพของนักเรียน กระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ

2.3 ประวัติโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3

โรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม. 3 ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2483 ตั้งชื่อว่า โรงเรียนประชาบาล ตำบลตาดทอง 13 (วัดบ้านดอนมะยาง) อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ในช่วงแรกของการก่อตั้ง โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนที่ศาลาวัดบ้านดอนมะยาง ในปี พ.ศ. 2497 โรงเรียนได้จับจองที่ดินและมีราษฎรยกให้โรงเรียนมีเนื้อที่ 2 ไร่เศษ สร้างอาคารเรียนชั่วคราวและเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 ปี พ.ศ. 2503 ได้สร้างอาคารเรียนถาวรขึ้น เป็นอาคาร ขนาด 2 ห้องเรียน โดยใช้ งบประมาณของทางราชการจำนวนเงิน 30,000 บาท และชาวบ้านร่วมบริจาคจำนวนหนึ่ง ปี พ.ศ. 2524 ได้เปิดสอนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 พ.ศ. 2525 เปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พ.ศ. 2530 เปิดสอนชั้นอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงปัจจุบันโรงเรียนได้พัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ปีพ.ศ. 2525 ได้สร้างอาคารเรียนขนาด 4 ห้องเรียน สร้างห้องสมุด ถังเก็บน้ำฝน ต่อกระแสไฟฟ้าเข้าอาคารเรียน ต่อหน้าประตู สร้างอาคารเอนกประสงค์ ก่อสร้างบุษบกประดิษฐานพระพุทธรูป และ

ได้รับงบประมาณเพิ่มเติมมาเรื่อย ๆ ภายใต้การบริหารงานของผู้บริหารและบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ปัจจุบันโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ได้จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา โดยมีนายวิจิต ภูศรีฐาน ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนคนแรกและบุคลากรร่วมกันจัดการศึกษาด้วยดีเสมอมา

ที่ตั้งและอาณาเขต

โรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านดอนมะยาง ตำบลตาดทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ห่างจากอำเภอเมืองประมาณ 9 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 217 ถนนอรุณประเสริฐสายอำนาจเจริญ - ยโสธร กิโลเมตรที่ 3

ขนาดพื้นที่

โรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 มีพื้นที่ 2 ไร่ 2 งาน 41 ตารางวา

ภูมิประเทศและภูมิอากาศ

โรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม. 3 ตั้งอยู่ในพื้นที่ดอนและที่ลุ่มสลับกัน บริเวณรอบโรงเรียนเป็นที่อยู่อาศัยของชุมชน มีแหล่งน้ำธรรมชาติทางด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้านดินบริเวณโรงเรียนเป็นดินเหนียว ในฤดูฝนจะมีน้ำขังมีปัญหาในการระบายน้ำ

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

การจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม. 3 มุ่งจัดการศึกษาเพื่อสร้างคุณลักษณะผู้เรียนอันพึงประสงค์คือ เป็นคนดี คนเก่งและเรียนรู้อย่างมีความสุข อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่เป็นพื้นฐานในชีวิตประจำวัน

ภารกิจของโรงเรียน

1. จัดการศึกษาให้กับนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. นักเรียนได้รับการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เสริมกิจกรรมตามนโยบายของสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษายโสธรเขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงศึกษาธิการ

เป้าหมาย

1. นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรม
2. นักเรียนทุกคนได้รับการส่งเสริมให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานครบทุก

สาระการเรียนรู้และพัฒนาตามศักยภาพ

3. นักเรียนทุกคนมีความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์
4. นักเรียนทุกคนได้รับการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ที่หลากหลาย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. นักเรียนเป็นคนดี โดยเป็นคนมีวินัย มีความรับผิดชอบ เอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ของตนเอง ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพสิทธิผู้อื่น เสียสละช่วยเหลือและยอมรับซึ่งกันและกัน รักสิ่งแวดล้อม อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

2. นักเรียนเป็นคนเก่ง โดยเป็นคนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจและแก้ปัญหา รู้จักการวางแผน คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์สร้างสรรค์มวลประสบการณ์ข้อมูลความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มีความเป็นไทย มีความรู้สากล มีความรอบรู้ มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางความคิดสร้างสรรค์ มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยีและเรียนรู้ด้วยตนเองได้

3. ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยมีปฏิสัมพันธ์และได้ลงมือคิดเองทำเอง โดยทำให้การเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นไปด้วยความสนุกสนาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นและเข้าสังคมได้อย่างมีความสุข

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ดี

พนัส หันนาคินทร์ (2524: 9) กล่าวถึงความหมายของการศึกษาตามความคิดของนักปรัชญากลุ่มพิพัฒนนิยม (Progressivism) ซึ่งมีหลักการสำคัญๆ อยู่ 6 ประการคือ

1. การศึกษาจะต้องมีลักษณะตื่นตัว (Active) และดึงดูดความสนใจของเด็ก
2. การเรียนการสอนที่ดีควรมีลักษณะเป็นวิธีการแก้ปัญหาตามหลักวิทยาศาสตร์
3. การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคน ไม่ใช่เป็นการเตรียมตัวเพื่ออนาคต
4. ครูทำหน้าที่นำทางให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น
5. โรงเรียนควรจะสอนนักเรียนให้รู้จักร่วมมือกันทำงานมากกว่าสอนให้แข่งกัน
6. ลัทธิประชาธิปไตยก่อให้เกิดเป็นความเสรีในการคิดและการกระทำ ดังนั้นจึง

ก่อให้เกิดความเจริญอย่างแท้จริง

บันลือ พฤษะวัน (2525: 165-166) ได้เสนอแนวความคิดว่า โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องมีอาคารและบริเวณที่เพียงพอสำหรับการเล่นและการเกษตรกรรม มีสภาพแวดล้อมที่ดี ปราศจากสิ่งรบกวน สนองความต้องการและความสนใจของเด็ก ส่งเสริมสุขภาพพลานามัยและปลูกฝังทัศนคติที่ดีแก่เด็ก

สุนน อมรวิวัฒน์และคณะ (2526: 1) กล่าวว่าโรงเรียนประถมศึกษาเป็นแหล่งเสริมสร้างประสบการณ์และพัฒนาการให้แก่เด็กวัยประมาณ 6-12 ปี เป็นแหล่งสืบทอดวัฒนธรรม เป็นสถานที่ปลูกฝังคุณธรรม และเป็นสื่อสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงครอบครัวกับสังคมให้ประสานกันสนิท โรงเรียนประถมศึกษาจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงบริการและโครงการที่จะทำให้การจัดศึกษามีลักษณะเป็นไปเพื่อสร้างคุณสมบัติและคุณภาพชีวิตของผู้เรียน โรงเรียนมิได้จัดตั้งขึ้นเพื่อสอนหนังสือเพียงแต่อย่างเดียว แต่โรงเรียนยังมีหน้าที่ที่จะจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ และกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาการทุกด้านของเด็ก

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2526: 292-293) กล่าวถึงโรงเรียนที่ดีว่าต้องมีลักษณะ ดังนี้คือ มีอาคารและบริเวณดี มีสภาพแวดล้อมดี ปราศจากสิ่งรบกวน สามารถสนองความต้องการทางวิชาการของผู้เรียนตามที่ได้คาดหมายไว้ สนองความต้องการในด้านการแสดงออกทางกิจกรรมได้ดี ประกอบด้วยคณะครูซึ่งมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษารองเด็ก โดยอุทิศเวลาให้แก่เด็กเป็น

รายบุคคล มีบริการที่ดี ผู้บริหารสนใจงานวิชาการและปรับปรุงโรงเรียนอยู่เสมอ มีความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนดี มีการจัดสื่อการสอนและแหล่งวิชาการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ค้นคว้าได้กว้างขวาง

มอซส์แมน (Mochlman. 1995: 273) ได้เสนอแนวความคิดว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ดีควรจัดเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้ความรู้ทางด้านสังคมแก่เด็กมากที่สุด รวมทั้งพยายามส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาบุคลิกภาพทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม

คุณสมบัติที่ดีของโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดของ มาโนแลกซ์ (Manolakes. 1965: 14) มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนแสดงถึงความผูกพันกับผู้เรียนเรียน วงความรู้ และสังคม
2. รับผิดชอบเกินกว่าที่จะสอนเพียงทักษะพื้นฐาน
3. ใส่ใจที่จะพัฒนาอัตมโนทัศน์และบุคลิกภาพของเด็ก
4. ให้โอกาสแก่เด็กได้ปฏิบัติและมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ ทักษะการอยู่ร่วมกัน
5. เคารพในเอกลักษณ์บุคคล
6. สนับสนุนลักษณะสร้างสรรค์ของเด็ก
7. รับรู้และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
8. เชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้กับชีวิตจริงของผู้เด็ก
9. เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
10. สนองความต้องการของเด็กที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากประสบการณ์ในบ้านและชุมชน
11. ถือว่าการวัดผลเป็นกิจกรรมเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของ การเรียน
12. มีเสรีที่จะพัฒนาพัฒนาโปรแกรมการสอนเฉพาะของตนเอง
13. ใช้เวลาของนักเรียนและบุคลากรให้คุ้มค่า และสอดคล้องกับความมุ่งหมายของโปรแกรมการสอน
14. มีขนาดกว้างขวาง และจัดระบบชั้นเรียนให้ได้ประโยชน์ทางการเรียนสูงสุด
15. จัดให้เด็กได้พัฒนาการเรียนรู้ไปจนสุดความสามารถ
16. เอาใจใส่ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการย้ายชั้นเรียน หรือโรงเรียน
17. รู้จักใช้บุคลากรให้ได้ประสิทธิภาพมากที่สุด
18. ขยายการบริการออกไปนอกห้องเรียน และนอกโรงเรียน
19. มีลักษณะเป็นผู้นำ
20. มีคณะบุคลากรที่มีคุณภาพ

21. มีบทบาทเป็นผู้นำชุมชนได้

วิโรจน์ มุขอำหัต (2542: 15) กล่าวว่า โรงเรียนจะดีเป็นที่ปรารถนาของผู้ปกครองนั้นจะต้องพร้อมด้วยปัจจัยหลายด้าน และจะต้องมีกระบวนการบริหารที่ดี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ควบคู่คุณธรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในอนาคตที่จะออกไปสู่สังคม ตลอดจนการส่งเสริมการศึกษา อบรมและพัฒนาความรู้ของบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความรอบรู้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกอย่างกว้างขวาง สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนได้ และโรงเรียนที่ดีจะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียนให้เจริญยิ่งขึ้นไป

นอกเหนือจากคุณลักษณะที่ดีของโรงเรียนประถมศึกษา ดังที่กล่าวมาแล้ว การประกันคุณภาพการศึกษาว่าเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่จะยกมาตรฐานของโรงเรียนให้ได้คุณภาพ เป็นการบริหารจัดการและการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และสังคมว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนามาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอกและเป็นแนวทางให้สถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานกลุ่มบุคคลได้ดำเนินการพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก สำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 1-6) โดยศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาไทย วิสัยทัศน์ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ลักษณะสังคมไทย และคนไทยที่พึงประสงค์ เป้าหมายและแนวทางการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 รวมทั้งหลักการและจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรของแต่ละระดับการศึกษา แล้วสังเคราะห์จัดทำเป็นร่างมาตรฐานการศึกษาแล้วจัดประชุมระดมความคิดและสอบถามความคิดเห็นจากบุคคลหลายฝ่ายเพื่อปรับปรุงร่างมาตรฐานและจัดทำตัวบ่งชี้ แล้วเชิญผู้แทนและนักวิชาการที่รับผิดชอบในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมประชุมเพื่อช่วยกันปรับปรุงร่างมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ และจัดทำตัวบ่งชี้จำแนกตามระดับการศึกษาแล้วจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและกำหนดความต้องการทางการศึกษาที่คาดหวังแล้วนำไปจัดทำโพล (Poll) กับประชาชนทั่วประเทศ จัดให้มีสาระสอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการ รวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยได้รับอนุมัติในหลักการจากคณะรัฐมนตรี เมื่อ 4 มกราคม และ 25 มกราคม 2543 เพื่อใช้เป็นมาตรฐานหลัก

ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย เป็นมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก มีมาตรฐานรวมทั้งสิ้น 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม และปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะ และวัฒนธรรมที่งดงามของไทย

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนรู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีกับอาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษ และสิ่งมอมเมา

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา

2. มาตรฐานด้านกระบวนการ

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร / ครู ตามความจำเป็นและเหมาะสม

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. มาตรฐานด้านปัจจัย

มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิญญานความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 26 สถานศึกษามีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 27 ชุมชน / ผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุนการจัดและการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาทั้ง 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ เป็นทิศทางให้ทางสถานศึกษาที่มีศักยภาพและความพร้อมได้มุ่งพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด สร้างความมั่นใจให้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม การประกันคุณภาพของสถานศึกษาต้องสามารถตรวจสอบได้โดยการประเมินคุณภาพภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด และการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทางการศึกษา (องค์กรมหาชน)

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

3.1 ความหมายของการตัดสินใจ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ ดังนี้

วิลเลี่ยน และไดสัน (William; & Ddyson.1964: 77) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า การตัดสินใจเป็นการเลือกปฏิบัติจากหลายทาง เป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ซูล (Shull. 1970: 31) ได้ให้นิยามว่า การตัดสินใจ คือ กระบวนการใช้ความคิดของมนุษย์ ที่ผูกพันกับปรากฏการณ์อันเกิดจากบุคคลและสังคม การตัดสินใจนี้มีพื้นฐานบนสมมติฐานของข้อเท็จจริง ที่มีคุณค่าและครอบคลุมตัวเลือกที่ได้รับการเลือกสรรแล้วจากตัวเลือกอื่นๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

แฮริสัน (Harrison. 1981: 3) ได้สรุปนิยามเกี่ยวกับการตัดสินใจว่า เป็นกระบวนการประเมินผลที่เกี่ยวกับทางเลือก หรือตัวเลือกที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย การคาดคะเนผลที่เกิดจากการเลือกปฏิบัติต่างๆ บีบบังคับให้ผู้ตัดสินใจต้องเลือกทางปฏิบัติที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายได้มากที่สุด

โกวิทท์ กังสนันท์ (2529: 30) ได้สรุปเกี่ยวกับการตัดสินใจว่า การตัดสินใจสะท้อนให้เห็นสถานะที่ผู้ตัดสินใจมีตัวเลือกหลายๆ ตัว และเขาจะต้องเปรียบเทียบผลที่เกิดจากตัวเลือกต่างๆ ก่อนที่จะตัดสินใจ เพื่อเลือกตัวเลือกใดตัวเลือกหนึ่ง และนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์บางอย่างที่เขาต้องการ

สุรสิทธิ์ แก้วใจ (2542: 11) ได้กล่าวถึง กระบวนการตัดสินใจ ว่าเป็นเทคนิคที่จะลดจำนวนทางเลือกด้วยการศึกษาสภาพแวดล้อม ข่าวสารที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์แนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ หรือเกิดผลเสียน้อยที่สุดแล้วจึงคัดเลือกแนวทางปฏิบัตินั้น

สมคิด บางโม (2544: 175-178) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า การตัดสินใจเป็นการเลือกทางปฏิบัติ เป็นแนวทางปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ อาจเป็นการตัดสินใจที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย ในทางปฏิบัติมักเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ่งยากสลับซับซ้อนและมีวิธีการแก้ปัญหาให้วินิจฉัยมากกว่าหนึ่งทางเสมอ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้วินิจฉัยปัญหาว่าจะเลือกสั่งการปฏิบัติโดยวิธีใดจึงจะบรรลุเป้าหมายอย่างดีที่สุดและบังเกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรนั้น

พจณี รัตนมณี (2547: 10) ได้ให้ข้อสรุปว่า การตัดสินใจหมายถึง เทคนิควิธีการของแต่ละบุคคล ที่ใช้กระบวนการในการวิเคราะห์ พิจารณามีเหตุผล และตรงเป้าหมายที่สุด

ดังนั้นสรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อพิจารณาเลือกทางปฏิบัติจากหลายทางเลือก โดยผู้ตัดสินใจประเมินค่าทางเลือกนั้นแล้วว่าเป็นทางเลือกที่ปฏิบัติแล้ว สามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ได้มากที่สุด

3.2 กระบวนการตัดสินใจ

นักวิชาการได้กล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจ ไว้ดังนี้

ซิมอน (Simon. 1976: 1) ได้อธิบายว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่มีระดับขั้นตอนความสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

1 กิจกรรมข่าวกรอง ผู้ตัดสินใจต้องรู้สภาพความเป็นไปของสภาพแวดล้อม ข่าวสาร เพื่อดูสภาพต่างๆ ก่อนตัดสินใจ

2 กิจกรรมสร้างแบบ ผู้ตัดสินใจสร้าง พัฒนา และวิเคราะห์แนวทางต่างๆ ที่สามารถดำเนินการได้ หรือสามารถปฏิบัติได้

3 กิจกรรมคัดเลือก ผู้ตัดสินใจเลือกหนึ่งทางเลือกระหว่างหลายๆ ทางเลือกเพื่อนำไปปฏิบัติจริง

สรุปได้ว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นเทคนิคที่จะลดจำนวนทางเลือกด้วยการศึกษาสภาพแวดล้อม ข่าวสารที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์แนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ หรือเกิดผลเสียน้อยที่สุด แล้วจึงคัดเลือกแนวทางปฏิบัตินั้น

3.3 ขั้นตอนในการตัดสินใจ

วุฒิชัย จานง (2523: 4) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการเลือกในระหว่างทางเลือกต่างๆ และได้แบ่งขั้นตอนการตัดสินใจ ดังนี้

1 การแยกแยะตัวปัญหา ขั้นตอนของการตัดสินใจนั้นเป็นเรื่องของการสร้างความมั่นใจและแน่ใจโดยการค้นหา ทำความเข้าใจกับปัญหา เป็นเรื่องของการแยกแยะปัญหาออกมาอย่างชัดหรือตัวปัญหาอย่างแน่นอน นั่นคือ กระบวนการตัดสินใจจะเริ่มต้นตามขั้นตอนแรก

2 การหาข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหานั้น คือ การเสาะแสวงหาสิ่งที่เป็นสาเหตุหรือสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหานั้น ซึ่งอาจจะไม่ใช่สาเหตุโดยตรงก็เป็นได้ ความสามารถที่จะหาข่าวสารข้อมูลที่ครอบคลุมมากที่สุด หรือข่าวสารที่สมบูรณ์ ซึ่งอาจเป็นไปได้ แต่เป็นการเสาะหาตัวข่าวที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของปัญหามากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้การเสาะหาข่าวสารควรจะเป็นไปตามแนวความคิดที่ว่า ข่าวสารที่สรรหานั้นจำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้อง และจำเริญกับตัวปัญหาตลอดจนมีความพอใจการแก้ปัญหา

3 การประเมินค่าของข่าวสาร ในบรรดาข่าวสารที่แสวงหานั้น ต้องยอมรับความจริงประการหนึ่งว่า ข่าวสารทุกชนิดที่หานั้น จะเกี่ยวข้องกับตัวปัญหาและมีคุณค่ากับตัวปัญหาอย่างแท้จริงเสมอไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการประเมินค่าข่าวสารนั้นว่า ถูกต้องเหมาะสมเพียงพอ ตรงกับเวลา และความสามารถที่จะนำไปวิเคราะห์ปัญหาได้หรือไม่ ซึ่งจะมีการเสาะหาข่าวสารเพิ่มเติม หลังจากประเมินค่าข่าวสารแล้วว่าไม่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร ก็จำเป็นต้องตัดข่าวสารบางอย่างออกไป ถ้าเห็นว่าไม่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหาที่จะทำการแก้ไขหรือตัดสินใจนั้น

4 การกำหนดทางเลือก เป็นขั้นตอนสำคัญในการตัดสินใจ คือ กำหนดทางเลือกที่สามารถครอบคลุมวิธีที่จะแก้ปัญหามากที่สุด ถ้าเรามีข่าวสารที่สมบูรณ์สำหรับปัญหาแต่ละเรื่อง เราอาจกำหนดทางเลือกได้เหมาะสมและครอบคลุมอย่างแท้จริงได้ ถ้าข่าวสารไม่สมบูรณ์ก็กำหนดทางเลือกที่มีลำดับความสำคัญของปัญหา

5 การเลือกทางเลือก เมื่อกำหนดทางเลือกแล้ว ขั้นต่อไปคือ การเลือกทางเลือกที่จะนำไปปฏิบัติการขั้นต่อไป ขั้นนี้เองเป็นที่ยอมรับว่าเป็นการตัดสินใจแท้จริง การเลือกทางนั้นเกิดจากผลของการตัดสินใจ แต่ยังไม่สมบูรณ์จำเป็นต้องมีอีกขั้นตอนหนึ่ง ที่จะสร้างความสมบูรณ์ให้กับการตัดสินใจ

6 การปฏิบัติตามการตัดสินใจ เป็นการปฏิบัติตามผลการตัดสินใจหรือทางเลือก ที่เราจะทราบได้ว่าการตัดสินใจนั้นถูกต้อง เหมาะสมเพียงใดหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับผลของการตัดสินใจนั้น การประเมินผลการตัดสินใจนี้ เป็นการตรวจดูว่า ผลของการตัดสินใจที่ปฏิบัติไปเหมาะสมกับการแก้ปัญหาหรือไม่

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการตัดสินใจจำเป็นต้องมีการดำเนินการตั้งแต่เกิดขึ้นตั้งแต่เกิดความรู้สึกในตัวปัญหา หาข่าวสารที่เกี่ยวข้อง ประเมินค่าข่าวสาร กำหนดทางเลือก การเลือกทางเลือก และปฏิบัติตามการตัดสินใจ การตัดสินใจจะถูกต้องหรือเหมาะสมเพียงใด ขึ้นอยู่กับผลของการตัดสินใจ

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง

4.1 ปัจจัยด้านโรงเรียน

4.1.1 อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ อารมณ สุวรรณपाल (2537: 70-118) กล่าวสรุปไว้ว่า การเสริมสร้างมนุษย์ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศไทย ให้มีคุณค่าทางด้านความรู้ ความคิด คุณธรรม จริยธรรม เกิดขึ้นจากการสร้างสภาพแวดล้อมและการจัดบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติเป็นสำคัญ โรงเรียนจึงต้องเสริมสร้างบรรยากาศให้มีความสะอาด ร่มรื่นสวยงาม สงบเป็นธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยกล่อมเกล่าจิตใจของเยาวชนให้มีอารมณ์แจ่มใส จิตใจสะอาด เห็นคุณค่า เกิดความรู้สึกหวงแหนและรับผิดชอบต่อสังคม

วิโรจน์ มุฮำหมัด (2542: 20) กล่าวว่า อาคารสถานที่จัดเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานของโรงเรียน และเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และเป็นส่วนสำคัญที่จะสร้างความศรัทธาของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนอีกด้วย จึงควรที่จะได้มีการจัดสร้าง และบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรง มั่นคง ปลอดภัย สะดวกเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีลักษณะเหมาะสมกับงานที่ใช้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอน หรือการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนของนักเรียน

ดังนั้นในการจัดอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนนอกจากจะจัดตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว โรงเรียนควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนให้หลากหลาย เพราะการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะได้ผลดี ย่อมขึ้นอยู่กับบรรยากาศที่ผู้เรียนพึงพอใจที่จะเรียนมีความสุขสนุกสนานสดชื่น มีสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนที่สวยงามน่าอยู่ เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าในการดำรงชีวิต จัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เป็นอุทยานการเรียนรู้ โดยดำเนินการดังนี้

1. จัดตั้งศูนย์ข่าวสารและสารสนเทศภายในโรงเรียน ให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

2. จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมนักเรียน ตลอดจนมีการดำเนินการ เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย ให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็น และสามารถทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่มได้ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการเรียน

3. จัดให้มีบรรยากาศทางวิชาการภายในโรงเรียน โดยจัดให้มีศูนย์สื่อและ ศูนย์ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ห้องวิชาต่างๆ และห้องสมุด เพื่อให้นักเรียนมีอิสระในการค้นคว้า ด้วยตนเอง

4. จัดให้มีมุมนิทรรศการ พิพิธภัณฑสถานทางการศึกษา และห้องภูมิปัญญา ห้องถิ่น

5. จัดให้มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน รวมทั้งบริเวณโรงเรียนโดยทั่วไป ให้มีความร่มรื่น สวยงามน่าอยู่ โดยจัดสภาพแวดล้อมทาง กายภาพในด้านต่างๆ เช่น จัดสวนหย่อม สวนป่าธรรมชาติ สวนเกษตร สวนสมุนไพร เป็นต้น

6. จัดบรรยากาศที่สร้างความศรัทธา ความเลื่อมใสต่อโรงเรียน สิ่ง ที่เหมาะสมคือ จัดทำซุ้มบูชาพระพุทธรูป

7. จัดบรรยากาศแห่งความรัก ความอาทร ซึ่งจำเป็นต้องมีตั้งแต่เดินเข้า ประตูโรงเรียนและออกจากประตูโรงเรียน โดยการจัดครูเวรยืนต้อนรับนักเรียนนักเรียนที่เดินผ่าน เข้าประตูจัดบรรยากาศแห่งความรัก ความอาทร ซึ่งจำเป็นต้องมีตั้งแต่เดินเข้าประตูโรงเรียนและ ออกจากประตูโรงเรียน โดยการจัดครูเวรยืนต้อนรับนักเรียนนักเรียนที่เดินผ่านเข้าประตู

4.1.2 สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนนั้นมีมากมาย และได้พัฒนาเกิดขึ้นใหม่อยู่เสมอตามความ เจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นักเทคโนโลยีการศึกษาได้กำหนดและแบ่ง ประเภทของสื่อการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

เกอร์ลัช และอีลี (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2526:141 ; อ้างอิงจาก Gerlach; & Ely.1979: 243) ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอนออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. ภาพนิ่ง (Still Pictures) ได้แก่ รูปภาพต่างๆ ทั้งที่เป็นภาพถ่าย ภาพพิมพ์ และภาพที่มีอยู่ในหนังสือ สไลด์ และภาพโป่งใส

2. การบันทึกเสียง (Audio Recording) ได้แก่ สื่อที่เก็บเสียงบันทึกไว้ เช่น เทปบันทึกเสียง วิทยุ แถบเสียงในฟิล์มภาพยนตร์และเทปโทรทัศน์ เป็นต้น

3. ภาพเคลื่อนไหว (Motion Pictures) ได้แก่ ฟิล์มภาพยนตร์ และ เทป โทรทัศน์ ซึ่งเป็นภาพเคลื่อนไหว จะมีเสียงประกอบในตัวหรือไม่ก็ได้ ภาพเคลื่อนไหวเหล่านี้ จะถ่ายจากวัตถุ หรือเหตุการณ์ใดๆ ก็ได้

4. โทรทัศน์ (Television) สื่อประเภทนี้ครอบคลุมวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ในด้านการได้ยิน และการได้เห็นภาพ

5. ของจริง สถานการณ์จำลอง และหุ่นจำลอง (Real Thing, Simulation, and Modal) ได้แก่ คน เหตุการณ์ วัสดุ สิ่งของ การสาธิต การจัดสถานการณ์จำลอง ซึ่งอาจใช้สื่อหลายๆ อย่างประกอบกัน

6. การสอนแบบโปรแกรมและคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Programmed and Computer Assisted Instruction) โปรแกรมคือ การจัดลำดับความรู้ เพื่อเตรียมให้ผู้เรียนตอบสนอง เช่น บทเรียนโปรแกรม และโปรแกรมการสอนที่เตรียมไว้ใช้กับคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
 สำเนา วรารักษ์ (2518: 20) ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. วัสดุและเครื่องมือที่ไม่ต้องฉาย ได้แก่ วัสดุและเครื่องมือที่ไม่ต้องอาศัยเครื่องฉายและจอ เช่น รูปภาพ แผนภูมิ ของจริง ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง แผนที่ กระดานดำ ป้ายนิเทศ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ เช่น ทัศนศึกษา การแสดงละคร นิทรรศการ เป็นต้น
2. วัสดุและเครื่องมือที่ต้องฉาย ได้แก่ สิ่งที่ต้องใช้กับเครื่องฉาย เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ ภาพทึบแสง สิ่งที่จะนำไปฉายเหล่านี้เรียกว่า วัสดุ ส่วนเครื่องซึ่งใช้ฉาย เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพทึบแสง เหล่านี้เรียกว่า อุปกรณ์
3. สื่อทัศนวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับเสียง เช่น เทปเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องรับวิทยุ เครื่องขยายเสียง เป็นต้น

เป็รื่อง กุมุท (2521: 98-99) ได้กล่าวว่า สื่อการสอนมีขอบเขตครอบคลุม
 สิ่งต่อไปนี้

1. บุคคล นอกจากครู บรรณารักษ์ และคนอื่นๆ ที่โรงเรียนมีอยู่แล้วยังหมายถึง ใครก็ได้ที่ไม่ได้ผลิตมาเพื่อโรงเรียน บุคคลเหล่านี้สามารถนำมาใช้เพื่อการเรียนรู้ได้ เช่น วิทยากร เป็นต้น
2. วัสดุ หมายถึง อุปกรณ์การสอนที่โรงเรียนมีอยู่ เช่น ของจริง รูปภาพ หุ่นจำลอง เป็นต้น
3. อุปกรณ์และเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องฉาย เครื่องเสียงต่างๆ รวมทั้งห้องปฏิบัติการทดลองและห้องปฏิบัติการทางภาษา ตลอดจนเครื่องมือและวัสดุฝึกต่างๆ
4. สถานที่ หมายถึง อาคารฝึกงาน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และแหล่งวิทยาการอื่นๆ ภายในโรงเรียน
5. กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน เช่น การสาธิต ทดลอง การแสดงนิทรรศการ การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2529: 122) ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอนไว้ 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. วัสดุ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่มีการผูกพัน สัมพันธ์ เช่น ซอล์ก ฟิล์ม ภาพถ่าย สไลด์ เป็นต้น

2. อุปกรณ์ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่เป็นเครื่องมือ เช่น กระดานดำ กล้องถ่ายรูป เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์ เป็นต้น

3. กระบวนการและวิธีการ ได้แก่ การจัดระบบ การสาธิต ทดลอง เกม และกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นและมุ่งให้ผู้เรียนปฏิบัติ

สื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งที่มีบทบาทอย่างมากในการเรียนการสอน นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการ ไม่ว่าสื่อนั้นจะเป็นสื่อรูปแบบใดก็ตาม ล้วนแต่เป็นทรัพยากรที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ในการใช้สื่อการสอนนั้นผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนการสอน และมีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้สื่อด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.3 สถานที่ตั้งของโรงเรียน

โดยปกติแล้วโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จะตั้งอยู่ในชุมชนเพื่อเป็นการรองรับนักเรียนในเขตพื้นที่นั้นๆ ซึ่งมีระยะทางไม่ไกลจากบ้านนัก เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ปกครองที่จะบุตรหลานเข้าเรียน ใช้เวลาในการเดินทางน้อย ไปกลับสะดวก นักเรียนไม่เหนื่อย ไม่เพลีย ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก

การที่ผู้ปกครองเลือกโรงเรียนนั้น บางคนคำนึงถึงระยะทาง คือ โรงเรียนอยู่ใกล้บ้านผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ค่ารับ-ส่งนักเรียนไปโรงเรียน ผู้ปกครองบางคนเลือกโรงเรียนที่ตั้งอยู่บนเส้นทางผ่านระหว่างบ้าน และที่ทำงานของผู้ปกครอง จากผลการวิจัยของ เชาว์รัตน์ โทณผลิน (2539: 89) พบว่าผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน บางคนอาจจะไม่คำนึงถึงระยะทางจะใกล้หรือไกลบ้าน แต่ขึ้นอยู่กับชื่อเสียง ความโดดเด่นของโรงเรียน และความพึงพอใจของตน ที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนนั้นๆ เช่น ผู้ปกครองบางคนไม่ยอมส่งลูกเข้าโรงเรียนที่ใกล้บ้าน เขาอาจจะไม่พึงพอใจในโรงเรียนนั้นหรือโรงเรียนนั้นไม่มีชื่อเสียง แต่จะลูกไปเข้าโรงเรียนที่ไกลออกไปซึ่งเขาพึงพอใจและเห็นว่าโรงเรียนนั้นมีชื่อเสียง มีคนนิยมมาก จึงไม่คำนึงถึงระยะทางเท่าใดนัก

ดังนั้นปัจจัยด้านสถานที่ตั้งของโรงเรียน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้ปกครองนำไปพิจารณาเลือก เพราะถ้าโรงเรียนตั้งอยู่ใกล้บ้านหรืออยู่บนเส้นทางผ่านระหว่างบ้านกับที่ทำงาน ผู้ปกครองก็จะสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายหรือสะดวกในการรับ-ส่งเด็กนักเรียน แต่ถ้าโรงเรียนมีชื่อเสียงในการจัดการเรียนการสอนและมีความโดดเด่นในด้านต่างๆ ผู้ปกครองจะไม่คำนึงถึงเรื่องระยะทางมากนัก

4.1.4 ความปลอดภัยในโรงเรียน

การให้บริการความปลอดภัยแก่นักเรียน ถือเป็นความรับผิดชอบของโรงเรียน และผู้บริหารที่จะจัดให้มีเพื่อป้องกันนักเรียนมิให้ได้รับอันตรายจากสิ่งต่างๆ ซึ่งสุภาพ ราชากรกิจ

(2537: 101) กล่าวว่า การบริการด้านสวัสดิภาพ คือ การจัดหาวิธีป้องกันอันตรายต่างๆ อันจะเกิดขึ้นแก่เด็ก ดังนี้ คือ

1. ปัญหาจราจร แบ่งได้ 2 อย่าง คือ ปัญหาจราจรภายในโรงเรียน ควรได้รับการจัดจราจร จัดทางเดินให้มีระเบียบเรียบร้อย เช่น ทำลูกศรชี้ทางเดินเพื่อสะดวกในการเดินสวนกัน การขึ้นลงบันไดจะได้ไม่ชนกัน เป็นต้น ส่วนการจราจรภายนอกบริเวณโรงเรียน การข้ามถนนเป็นเรื่องสำคัญ ครูและนักเรียนใดๆ ควรได้ช่วยเหลือ ดูแลความปลอดภัยและจัดให้ข้ามถนนตรงทางม้าลาย หรือบนสะพานข้าม เพื่อสะดวกแก่การจราจร และปลูกฝังนิสัยมีวินัยรักษาความปลอดภัย ไม่มกง่าย

2. สถานที่ที่เป็นอันตรายในโรงเรียน เช่น สระน้ำลึก เรือนไม้เก่าๆ สถานที่ก่อสร้าง เป็นต้น ควรมีการระมัดระวังดูแลมิให้นักเรียนเข้าไปยุ่งเกี่ยว และถ้าทำได้ควรแก้ไขสถานที่นั้นเสีย

3. สิ่งที่เป็นอันตรายแก่เด็ก โรงเรียนควรกวดขันมิให้เด็กนำอาวุธ สิ่งของมีคม หรือวัตถุระเบิดมาเล่นที่โรงเรียน เพราะอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ นอกจากนี้ควรมีการตรวจสอบไฟชำรุด ปลั๊กแตก โต๊ะ เก้าอี้ บันไดชำรุด เด็กๆ อาจรู้เท่าไม่ถึงการณ์และเกิดอันตรายขึ้นได้

อารมณ สุวรรณपाल (2537: 133-134) ได้กล่าวถึงงานบริการความปลอดภัยไว้ดังนี้

1. งานความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถละเลยไปได้ เนื่องจากในปัจจุบันระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยภายในสถานศึกษาและการป้องกันมิให้เด็กมีอันตรายจากสิ่งต่างๆ ในขณะที่เด็กอยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษา ได้ออกมาบังคับใช้ทั้งสถานศึกษาภายในประเทศและต่างประเทศ

2. สำหรับสถานศึกษาในต่างประเทศ ความปลอดภัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญสำหรับบุคลากรทุกระดับต้องดูแลรับผิดชอบ ซึ่งในการจดทะเบียนขออนุญาตเปิดสถานศึกษาทางรัฐบาลจะตรวจสอบเรื่องความปลอดภัยเป็นหลัก เช่น ความสามารถในการดูแลเด็กของครู 1 คน ลักษณะอาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ปลอดภัยและเหมาะสมกับเด็กหรือไม่ เป็นต้น

3. ภายในอาคารเรียน ควรกำหนดให้มีกฎ ระเบียบ การขจัดอันตราย การตรวจสอบความแข็งแรง จัดวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการใช้รักษาความปลอดภัย มีการบำรุงดูแลรักษาครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรงอยู่เสมอ ตลอดจนดูแลพื้นอาคารมิให้ลื่น จัดให้มีระบบสัญญาณเตือนภัย ช่องทางหนีไฟ และมีการตรวจเป็นระยะ

การให้บริการความปลอดภัยแก่นักเรียน เป็นการป้องกันอันตรายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก อาจจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้การปฏิบัติที่มีความปลอดภัยควรทำอย่างไร รู้จัก

ระเบียบในการเดิน การข้ามถนน การดูแลเอาใจใส่นักเรียนมากเท่าใดก็เป็นการเพิ่มความรู้สึกรอบรู้กับผู้ที่ปกครองว่าบุตรหลานของเขาจะมีความปลอดภัยตลอดเวลาเมื่ออยู่ในโรงเรียน

4.1.5 ความโดดเด่นของโรงเรียน

โรงเรียนที่จัดการศึกษาเป็นที่พอใจของผู้ปกครองส่วนหนึ่งจะต้องดูที่ผลผลิต คือ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่และนักเรียนที่จบการศึกษา โดยแบ่งความโดดเด่นออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความโดดเด่นด้านวิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งที่โรงเรียน ผู้ปกครองและนักเรียนมุ่งหวัง เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่แสดงถึงคุณภาพของโรงเรียนและนักเรียน เป็นประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงนำมาซึ่งชื่อเสียงและความโดดเด่นของโรงเรียน

2. ความสำเร็จของศิษย์เก่า พิจารณาได้จากผลลัพธ์ ดังที่ สุนันท์ นิลบุตร (2536: 22) กล่าวว่า ความสำเร็จในด้านต่างๆของการดำเนินชีวิตที่เกิดจากการอบรมสั่งสอน การเรียนรู้จากครู สิ่งแวดล้อม สังคมรอบด้านของนักเรียนที่จบจากโรงเรียนแล้วไปศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่สูงขึ้น ออกไปประกอบอาชีพ ทำคุณประโยชน์ให้กับสังคม ประเทศชาติ และเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป ดังนั้นโรงเรียนใดก็ตามที่มีศิษย์เก่าประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ ในสังคม ย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองเชื่อมั่นในคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

3. ความโดดเด่นด้านกิจกรรมนักเรียน เช่น ด้านกีฬา กีฬาเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีคุณค่าช่วยหล่อหลอมพฤติกรรมให้นักเรียน ถือเป็นกิจกรรมนันทนาการสำหรับผ่อนคลายความตึงเครียด ช่วยฝึกให้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักให้อภัย มีความกล้าหาญ อดทนอดกลั้น ทางด้านดนตรี ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้าง พัฒนา และปลูกฝังเจตคติอันดีให้แก่นักเรียน กิจกรรมด้านดนตรีอาจจะจัดในลักษณะ วงดนตรีไทย วงดนตรีสากล วงดุริยางค์ ให้เรียนเกิดทักษะความชำนาญ แล้วส่งเข้าแข่งขันในระดับต่างๆ ให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป จะเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความโดดเด่นให้กับโรงเรียนได้

นักเรียนที่มีคุณลักษณะพิเศษ มีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าแสดงออกในการร้องเพลง หรือเป็นนักแสดง หากโรงเรียนให้การส่งเสริมจัดกิจกรรมการแข่งขันประกวดร้องเพลง หรือจัดการแสดงละครเวทีในโอกาสต่างๆ จนนักเรียนสามารถเป็นนักร้องนักแสดงที่มีชื่อเสียง จะเป็นสิ่งที่ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้ปกครองที่จะเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนนั้น ดังนั้นปัจจัยด้านความโดดเด่นของโรงเรียนถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและเป็นตัวบ่งชี้ถึงผลสำเร็จของโรงเรียนในด้านต่างๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่สามารถพิจารณาเลือกโรงเรียนให้บุตรหลานเข้าเรียน

4.1.6 กิจกรรมของโรงเรียน

ภาระหน้าที่อันสำคัญของโรงเรียนคือ การจัดการอำนวยการให้การเรียนการสอนในโรงเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย สัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของการศึกษา หลักสูตรจะยังไม่สัมฤทธิ์ผลถ้าปราศจากการสอนของครู ครูเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดในการนำ หลักสูตรไปใช้ใน

การสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม การเอาใจใส่ต่อการสอน การสอนและการเรียนเป็นขบวนการที่แยกออกจากกันไม่ได้ ในขณะที่การเรียนคือการเปลี่ยนแปลงแปลงพฤติกรรมของบุคคลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ การสอนก็คือการช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงตนเองให้บรรลุวัตถุประสงค์

กิจกรรมที่โรงเรียนควรดำเนินการ ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง สรุปได้ดังนี้ (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2530: 195)

1. การออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครองเมื่อมีโอกาส
2. รายงานความก้าวหน้าทางการศึกษาของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ
3. เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมเยียนโรงเรียนในโอกาสที่มีกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนและโรงเรียน
4. จัดประชุมผู้ปกครองในโอกาสอันสมควรเป็นครั้งคราว
5. ส่งจดหมายข่าวแจ้งความเคลื่อนไหวก้าวหน้า หรือการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนให้ทราบ
6. จัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน และเชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชม
7. เชิญผู้ปกครองที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่เด็ก
8. เชิญผู้ปกครองมาสนทนากับครูอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง
9. เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชมกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน เช่น ดนตรี ละคร หรือกีฬา เป็นต้น

10. ผลักดันให้เกิดสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้น
ดังนั้นกิจกรรมของโรงเรียนจึงเป็นงานที่รวบรวมความเด่นด้านต่างๆ ของโรงเรียน คุณภาพของบุคลากร ความสามารถพิเศษนักเรียน ความพร้อมในการจัดงาน เป็นการประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชนโรงเรียนควรวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์กับทุกฝ่ายให้มากที่สุด

4.1.7 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด ทั้งนี้เพราะโรงเรียนตั้งขึ้นในชุมชน เป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่ประชาชนในชุมชน โรงเรียนไม่เพียงแต่เป็นสถานที่จัดการศึกษาอย่างมีระบบแบบแผนให้แก่เด็กเท่านั้น แต่โรงเรียนควรทำหน้าที่ให้ความรู้แก่คนในชุมชนด้วยเช่นกัน จากความสำคัญที่โรงเรียนพึงมีแก่ชุมชน จึงมีประเด็นที่ศึกษาเพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจที่โรงเรียนควรปฏิบัติต่อชุมชน และชุมชนควรมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน ดังนี้

4.1.7.1 ความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา จึงควรทำหน้าที่ในการปรับปรุงและนำความเจริญก้าวหน้าสู่ชุมชนให้มากที่สุด นอกจากนี้จะต้องรับผิดชอบต่อ

ทางด้านการสอนนักเรียนในระบบแล้ว โรงเรียนควรจะทำหน้าที่นอกเหนือจากการเรียนการสอน ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียน ด้วยเหตุผล ดังนี้ (ทัศนาศาสตร์. 2542: 70-71)

1. การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน เพราะโรงเรียนให้การศึกษาแก่นักเรียนซึ่งมาจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เมื่อนักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันวันนักเรียนต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียน บุคคลในชุมชนก็จะดำเนินชีวิตตามนักเรียนไปด้วย จึงถือว่าโรงเรียนเป็นการให้การศึกษาทางอ้อมกับบุคคลในชุมชน

2. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ให้ประชาชนมีความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของโรงเรียน ยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือโรงเรียน อาจเป็นเงิน วัสดุ สิ่งของ แรงงาน และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโรงเรียน

3. เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการศึกษา ในชุมชนแต่ละแห่งมักจะมีผู้ที่มีปัญหา ไม่เข้าใจการศึกษา ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน ไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้

4. ทำให้ครู ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน

5. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน เพราะการเรียนการสอนของโรงเรียนต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชุมชน ต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน จะต้องใช้ทรัพยากรต่างๆ ของชุมชน จะต้องให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้รับประโยชน์จากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และนำไปเผยแพร่แก่ชุมชนได้ นอกจากโรงเรียนให้การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลแล้ว ยังมุ่งพัฒนาชุมชนไปด้วย

6. เพื่อใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์

7. ทำให้โรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจชุมชนดีทั้งในด้านปัญหาของชุมชน ทรัพยากรในชุมชน เพื่อโรงเรียนจะได้ช่วยแก้ไขปัญหามิให้ชุมชน

4.1.7.2 หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่โรงเรียนต้องออกไปหาชุมชนและนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินการอย่างรอบคอบและตั้งใจจริง เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน กิตติมา ปรีดีดีล (2532: 244) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ ดังนี้

1. หลักมนุษยสัมพันธ์ การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนนั้นต้องอาศัยหลักมนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างมาก บุคลากรจึงต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี

2. หลักความจริงใจ หรือบริสุทธิ์ใจ ข้อความใดๆ ที่จะเผยแพร่ต่อประชาชนย่อมมีความเชื่อถือได้ ตรงไปตรงมามากที่สุด
3. หลักความซื่อสัตย์ บุคลากรในโรงเรียนควรมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และในการทำงานควรให้ประชาชนหรือกรรมการการศึกษาของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ด้วย
4. ความคงเส้นคงวา หมายถึง ความสม่ำเสมอในการทำงาน การติดต่อสัมพันธ์กับคน
5. ความเสียสละ บุคลากรทุกคนในโรงเรียนควรมีความเสียสละในการทำงานเพื่อชุมชน
6. ความอดทน บุคลากรในโรงเรียนต้องอดทนเป็นอย่างมากในการดำเนินการของโรงเรียนและการทำงาน การติดต่อกับชุมชน
7. ความยืดหยุ่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรเป็นลักษณะการโอนอ่อนผ่อนปรน ควรมีการยืดหยุ่นตามสถานการณ์และเวลา
8. ความต่อเนื่อง การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นย่อมต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินงานที่ต่อเนื่องกันไป และจำเป็นต้องมีตลอดไป
9. การครอบคลุมเนื้อหา การสร้างความสัมพันธ์จะต้องครอบคลุมลักษณะงานและขอบข่ายของโรงเรียนในทุกๆด้านอย่างเพียงพอ
10. ความเรียบง่าย การนำเสนอของโรงเรียนต่อชุมชนไม่ว่าจะเป็นด้านใด ควรคำนึงถึงความเรียบง่าย สื่อสัมพันธ์กันเข้าใจ
11. การสร้างสรรค์ เป็นหลักที่โรงเรียนต้องมุ่งที่จะกระทำเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
12. ความสามารถในการปรับตัว การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในแต่ละโอกาส และแต่ละสภาพปัญหา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก เพราะโรงเรียนต้องให้ความรู้เปลี่ยนแปลงความคิด และเจตคติของประชาชนให้มีความคิดเห็นคล้ายตาม ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยหลักในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ต้องใช้เวลาและความอดทน ประกอบกับโรงเรียนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการปฏิบัติงาน การประเมินผล เพื่อจะได้รู้ผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือมีปัญหาและอุปสรรค เพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ถ้าโรงเรียนปฏิบัติตามวิธีการต่างๆ โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายในที่สุด

4.1.7.3 วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นหนทางหนึ่งที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางของการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและยังทำให้โรงเรียนมีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคคล พัฒนาชุมชน ตลอดจนทั้งชุมชนก็ได้มีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อาจทำได้หลายวิธีการ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้านใหญ่ ดังนี้ (ทัศนาศาสตร์, 2542: 73-77)

4.1.7.3.1 กิจกรรมที่นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน

1. การจัดการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบ โรงเรียนสามารถจัดได้ทั้งในรูปของการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบสายสามัญ สายอาชีพ และกลุ่มที่สนใจ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียน ความร่วมมือของผู้บริหาร และความต้องการของประชาชน หากโรงเรียนยังไม่มีความพร้อมในด้านบุคลากร ก็อาจจะประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ กิจกรรมนี้จะทำให้ประชาชนในชุมชนซาบซึ้งในบริการที่โรงเรียนจัดให้ ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม นอกจากจะเป็นการช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีแล้วยังช่วยในการพัฒนาคนในชุมชนอีกด้วย

2. การจัดนิทรรศการ เป็นการแสดงผลงานทางวิชาการของโรงเรียนให้ประชาชนได้ทราบ และกิจกรรมนี้จะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เห็นผลงานและความสามารถของครู อันจะก่อให้เกิดความศรัทธาต่อโรงเรียนด้วย

3. การจัดงานประจำปีของโรงเรียน เป็นการดึงประชาชนให้เข้าชมการดำเนินการและผลงานของโรงเรียน รวมทั้งเป็นการแสดงความสามารถของนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น การศึกษา ละคร ฟ้อนรำ และดนตรี เป็นต้น

4. การจัดฝึกอบรมประชาชนในด้านต่างๆ เช่น ฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้าน เป็นต้น

5. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม เช่น การจัดงานวันลอยกระทง แห่เทียนพรรษา การจัดงานวันปีใหม่ ฯลฯ แล้วเชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยมีโรงเรียนเป็นผู้นำ เป็นผู้ริเริ่มในการจัดงาน ให้บริการอาคารสถานที่ในการจัด มีกิจกรรมเน้นหนักไปที่เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

6. การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน โดยเชิญประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น กิจกรรมวันไหว้ครู วันแม่ ฯลฯ

7. การจัดงานแจกประกาศนียบัตรแก่นักเรียน โดยการเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาร่วมด้วย และโรงเรียนควรเชิญผู้อุปการะโรงเรียนที่สนับสนุนงานของโรงเรียนมาเป็นประธานในพิธีบ้าง

8. เชิญประชาชนที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่างๆ มาเป็นวิทยากร

ทุกครั้งที่เชิญประชาชนมาร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ควรหาโอกาสให้เกียรติแก่ประชาชน เช่น เชิญมอบรางวัล มอบของขวัญแก่นักเรียน หรือเชิญมาให้การต้อนรับเมื่อมีผู้มาเยี่ยมโรงเรียน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะทำให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ผลพลอยได้ที่น่าชื่นชม คือ ความผูกพันทางจิตใจที่เขาเหล่านั้นมีต่อโรงเรียนพร้อมที่จะเสียสละและให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในเรื่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

4.1.7.3.2 กิจกรรมที่นำโรงเรียนออกสู่ชุมชน

1. การจัดทัศนศึกษาภายในชุมชน จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากชุมชน และคุ้นเคยกับท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่

2. จัดสัปดาห์แห่งการทำความสะอาด เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนมากเพราะเป็นการช่วยพัฒนาชุมชนเป็นอย่างดี โดยโรงเรียนควรจะทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบก่อน ความร่วมมือของประชาชนก็จะตามมา

3. การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ในชุมชนมีกิจกรรมหลายประเภท เช่น กิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ โรงเรียนควรหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้ชุมชนมองเห็นว่าโรงเรียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน

4.1.7.3.3 การให้บริการชุมชน สิ่งที่โรงเรียนสามารถจะจัดให้บริการแก่ชุมชน ได้แก่

1. ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนเป็นสถานที่ให้บริการแก่นักเรียนจำนวนมากอยู่แล้ว โรงเรียนจึงเหมาะสำหรับการจัดกิจกรรมสำหรับคนจำนวนมากด้วย ดังนั้น หากชุมชนขอใช้อาคาร บริเวณของโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ แล้ว โรงเรียนจะต้องจัดอำนวยความสะดวกได้เป็นอย่างดี

2. ด้านเครื่องใช้ ได้แก่ เครื่องใช้ที่ยกเคลื่อนที่ได้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องขยายเสียง เป็นต้น

3. ด้านความรู้ เป็นบริการที่พัฒนาคนให้มีความคิดและความรู้ตลอดจนสติปัญญาอันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมประเภทให้ความรู้แก่ประชาชน เช่น จัดบรรยายเกษตร การปกครอง การอนามัย การเลี้ยงดูทารก เป็นต้น นอกจากนี้เกี่ยวกับวิชาชีพ โรงเรียนควรสนับสนุนอย่างเต็มที่และพร้อมจะเป็นแหล่งสาธิต ทดลอง ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด โรงเรียนอาจจัดบริการห้องสมุด ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ประจำหมู่บ้าน หรือบริการเสียงตามสายเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และให้บริการด้านข่าวสารแก่ประชาชน

4. ด้านสวัสดิการ เป็นบริการที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อแก้ปัญหา สอนความต้องการ ตลอดจนช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจแก่ชุมชน ได้แก่ การจัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สนามกีฬา สหกรณ์ร้านค้า เป็นต้น

5. ด้านบุคลากร ได้แก่ ครู นักเรียน และนักการภารโรง บุคลากรเหล่านี้สามารถให้บริการ ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับชุมชนได้ ทั้งในด้านแรงงาน ความคิด และด้านอื่นๆ

โดยสรุปแล้ว การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการจัดกิจกรรมที่ทั้งโรงเรียนและชุมชนต่างให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อกัน โรงเรียนพึงพอใจต่อการเข้ามาร่วมคิด ร่วมปรึกษา ร่วมแสดงความคิดเห็น การเสียสละเวลา แรงกาย ทรัพย์สินต่างๆ ของผู้ปกครองหรือชุมชนต่อโรงเรียน และชุมชนก็พึงพอใจต่อโรงเรียนที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ต่อชุมชน เช่น ให้ความรู้ข่าวสาร สร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของโรงเรียน ให้คำปรึกษาหารือ ให้บุคลากรในโรงเรียนมาร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ให้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมหรือการปฏิบัติดังกล่าวจะทำให้โรงเรียนและชุมชนเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะส่งผลให้โรงเรียนสามารถแสวงหาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเข้าร่วมจัด และพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้

4.2 ปัจจัยด้านบุคลากรภายในโรงเรียน

4.2.1 คุณลักษณะของผู้บริหาร

คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง สิ่งที่ผู้บริหารมีมาแต่กำเนิดส่วนหนึ่งและเกิดจากการเรียนรู้อีกส่วนหนึ่ง ได้แก่ ความรู้ทั่วไป แรงจูงใจ ลักษณะนิสัย ภาพพจน์ที่มองเห็น บทบาททางสังคม ตลอดจนความชำนาญเฉพาะ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวของผู้บริหาร มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานเป็นอย่างยิ่ง

คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ดี จะเอื้อให้สามารถปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จ มี นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้หลายประการ ดังนี้

พนัส หันนาคินทร์ (2524: 63-67) กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารการศึกษา จำแนกคุณลักษณะไว้ 2 ประการ คือ

1. คุณลักษณะส่วนตัว ผู้บริหารการศึกษาควรประกอบด้วยคุณลักษณะส่วนตัวดังนี้ คือ มีสุขภาพดี มีความเฉลียวฉลาด มีความประพฤติดี มีอารมณ์มั่นคง มีความสามารถในการแสดงออกซึ่งความคิด ความไม่เห็นแก่ตัว ความรู้จักเกรงใจผู้อื่น การมีไหวพริบปฏิภาณดี เป็นต้น

2. คุณลักษณะทางวิชาชีพ ผู้บริหารการศึกษาควรมีลักษณะทางวิชาชีพดังนี้

2.1 ความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ ความรู้ทางวิชาการทั่วไป และความรู้ทางวิชาชีพ

2.2 ระดับความรู้ หมายถึง ระดับการศึกษาที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งไม่ควรต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ระดับการศึกษาเป็นเครื่องแสดงถึงความสามารถทางสติปัญญา และความรู้ที่จะนำไปประกอบคุณลักษณะอื่นๆ

2.3 ประสบการณ์ ผู้บริหารที่ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานหรือผ่านงานต่างๆมาแล้ว ประสบการณ์ช่วยให้เข้าใจปัญหาและสถานการณ์ตามความเป็นจริงดีขึ้น ซึ่งช่วยให้มีความมั่นใจและตัดสินใจได้ดีขึ้น

2.4 การฝึกอบรมระหว่างประจำการ เช่น การศึกษาต่อ การประชุมทางวิชาการ การสัมมนา เป็นต้น

วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ชีระกุล (2523: 74-76) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้บริหาร โรงเรียนไว้ 5 ประการ คือ

1. ความเป็นผู้นำ (Leadership) คือ มีอิทธิพลในตนเองสูงกว่าอิทธิพลอื่นๆ ของบุคคลในกลุ่ม และสามารถชักนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหน่วยงานได้ คุณสมบัติด้านนี้ประกอบด้วยลักษณะต่างๆ คือ มีความร่าเริง แจ่มใสและอดทน สามารถตัดสินใจและจงใจ มีความรับผิดชอบ ฉลาด และไหวพริบดี มีความอดสาหะวิริยะ มีความเสียสละ มีบุคลิกภาพดี และมีความเป็นประชาธิปไตย

2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (Human Relationship) ผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งนอกและในโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเสมอต้นเสมอปลาย ยกย่องชมเชย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความยืดหยุ่น เปิดเผยเป็นกันเอง

3. มีความรู้และประสบการณ์ (Knowledge and Experience) เป็นคุณสมบัติที่เกี่ยวกับงานในอาชีพของผู้บริหาร โดยเฉพาะมีคุณสมบัติที่สำคัญยิ่ง เช่น มีความรู้และประสบการณ์ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของงาน และรู้เท่าทันเหตุการณ์

4. มีคุณธรรมสูง (Virtue) คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้บริหารให้มีพฤติกรรมแต่สิ่งที่ดีงาม ได้แก่ มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความจงรักภักดี และมี ศีลธรรม

5. มีสุขภาพดี (Healthy) คือ มีสุขภาพทางกายและทางจิต สุขภาพจะเป็นเครื่องสร้างเสริมการปฏิบัติให้ถูกต้องและสม่ำเสมอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนามาตรฐาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอกและเป็นแนวทางให้สถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยได้กำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้ คือ

มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของผู้บริหาร ด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร

4.2.1.1 บุคลิกภาพผู้บริหาร

บุคลิกภาพผู้บริหาร หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ซึ่งเกี่ยวกับภาพลักษณ์สมรรถภาพทางร่างกาย อารมณ์ และพฤติกรรม ที่เป็นลักษณะนิสัยประจำตัวที่นำเลื่อมใส น่าเคารพ ศรัทธา เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหาร มีนักวิชาการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพไว้ ดังต่อไปนี้

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534: 39-40) ได้จำแนกบุคลิกภาพของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 3 ด้าน คือ

1. บุคลิกภาพทางด้านร่างกาย ประกอบด้วย รูปร่างหน้าตา ความเป็นชีวิตชีวา ร่าเริง การแต่งกาย วาจา ท่าทางการวางตน สุขภาพ

2. บุคลิกภาพทางด้านจิตใจและอารมณ์ ประกอบด้วยอุดมการณ์ ความเชื่อมั่นของตนเอง เสียสละ ศรัทธา ความไว ความเห็นอกเห็นใจความมีพลังอดทน ขยัน กล้าหาญ กล้าพูดกล้าทำ ตื่นตัวอยู่เสมอ ความมีเมตตาจิต ยุติธรรม มีอารมณ์มั่นคง มีอารมณ์ขัน มีวินัย

3. บุคลิกภาพทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ความใจกว้าง บริการช่วยเหลือ กว้างขวาง ฐานะทางเศรษฐกิจดีพอสมควร เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

อรุณ รักธรรม (2537: 192-202) ได้กล่าวถึง บุคลิกภาพของผู้นำหรือผู้บริหารที่ดีไว้ ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้
2. เป็นผู้มีความริเริ่ม
3. เป็นผู้มีความกล้าหาญ
4. เป็นผู้มีความเด็ดขาด
5. เป็นผู้มีความแนบเนียน มีกิริยาวาจาที่ถูกต้องเหมาะสม
6. เป็นผู้มีความยุติธรรม
7. เป็นผู้มีความสามารถในการแสดงออกที่ดี
8. เป็นผู้มีความอดทน
9. เป็นผู้มีความกระตือรือร้น
10. เป็นผู้ไม่เห็นแก่ตัว

11. เป็นผู้มีความตื่นตัวหรือระมัดระวังอยู่เสมอ
12. เป็นผู้มีความพินิจพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผล
13. เป็นผู้มีความสงบเสถียร
14. เป็นผู้มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
15. เป็นผู้มีความจงรักภักดี
16. เป็นผู้มียุทธศาสตร์ที่ดี
17. เป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี

ประถม แสงสว่าง (2538: 79-82) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของ
ผู้บริหารที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพไว้ ดังนี้

1. หนักแน่น
2. มีไหวพริบ
3. ใจพัฒนา
4. แสวงหาความคิดใหม่
5. ตั้งใจและทำจริง
6. ไม่ชิงหาแต่อาณัติ
7. พึงความคิดของผู้อื่น
8. เจริญกับงานที่ทำ
9. เป็นผู้นำองค์กร
10. อาจหาญต่อกรกับอุปสรรค
11. ไม่ถูกชักด้วยสอพลอ

จากบุคลิกภาพของผู้บริหารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา
ควรมีบุคลิกภาพที่ดีทั้งทางร่างกาย ทางวาจา เช่น สมรรถภาพทางร่างกาย ลักษณะ ท่าทาง
ท่วงท่าวาจา การแต่งกาย กิริยามารยาท และรู้จักวางตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ

4.2.1.2 ภาวะผู้นำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนามาตรฐาน ระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอกและเป็นแนวทางให้
สถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยได้กำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับภาวะ
ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้ คือ

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ
ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง
2. ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของ

ผู้เกี่ยวข้อง

3. ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

ภาวะผู้นำ ในที่นี้หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะจูงใจบุคลากรในสถานศึกษา เช่น ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ร่วมงาน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในชุมชนหรือหน่วยงานอื่นปฏิบัติกิจกรรมต่างๆสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

ภาวะแห่งการเป็นผู้นำ (Laedership) กาญจน์ เรืองมนตรี (2539: 2) ได้ให้ทรรศนะเอาไว้ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ดังนี้

Laedership

L มาจาก Liberty หมายถึง ความโอปอ้อมอารี กว้างขวาง ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว

E มาจาก Elegance หมายถึง ความเป็นผู้มีมารยาท

A มาจาก Academic หมายถึง ความมีหลักวิชาการ เป็นนักวิชาการ

D มาจาก Dignity หมายถึง ความสง่าผ่าเผย

E มาจาก Ethics หมายถึง ความมีคุณธรรม จริยธรรม

R มาจาก Rememberist หมายถึง ความเป็นผู้ที่มีความจำเป็นเลิศ

S มาจาก Sense of Service หมายถึง ความเป็นผู้ให้บริการ

H มาจาก Human Relation หมายถึง ความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

I มาจาก Information หมายถึง ความเป็นผู้ใฝ่ค้นคว้าหาข้อมูล

ข่าวสารต่างๆ เพื่อเป็นผู้รอบรู้ รู้ลึก (Insight)

P มาจาก Personality หมายถึง ความเป็นผู้มีบุคลิกลักษณะดี

ภาวะผู้นำ คือ คุณสมบัติ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคล ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดหมายที่ดีงาม ผู้นำต้องมีความสามารถในการที่จะเกี่ยวข้อง หรือปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นให้ถูกต้อง และได้ผลดี มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ตัวผู้นำ มีคุณสมบัติภายในของตนเองเป็นจุดเริ่มต้น และเป็น

แกนกลาง

2. ผู้ตาม มีคุณสมบัติที่สำคัญกับผู้ตาม

3. จุดหมาย คุณสมบัติที่สัมพันธ์กับจุดหมาย

4. หลักการและวิธีการ คุณสมบัติที่สัมพันธ์กับหลักการ และวิธีการให้

สำเร็จตามจุดหมาย

5. สิ่งที่จะทำ โยงด้วยคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับสิ่งที่จะทำ

6. สถานการณ์ โยงด้วยคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม

กรีนเบิร์ก และบาร์รอน (วันชัย มีชาติ. 2544: 125-126 ; อ้างอิงจาก

Greenberg; & Baron. 1993 : 446) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้นำที่มีความสำเร็จไว้ ดังนี้

1. แรงขับ (Drive) คือ ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ ความทะเยอทะยาน มีพลัง ความริเริ่มและการกระทำที่ทุ่มเทแบบกัดไม่ปล่อย
  2. ความซื่อสัตย์และมั่นคง (Honesty and Integrity) เป็นความเชื่อถือได้เปิดกว้าง และมีความน่าไว้วางใจ
  3. แรงจูงใจในความเป็นผู้นำ (Leadership Motivative) ความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น และใช้อิทธิพลในการบรรลุวัตถุประสงค์
  4. ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-confidence) คือ ความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถ ที่ตนเองมีอยู่ เป็นความรู้ถึงความสามารถของตนเอง
  5. ความสามารถทางสติปัญญา (Cognitive Ability) ผู้นำจะมีความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบปฏิภาณ มีความสามารถในการอธิบาย และตีความข้อมูลจำนวนมาก และสามารถมองภาพรวมจากข้อมูลจำนวนมากเข้าด้วยกัน
  6. ความรู้ในงาน (Knowledge of the Business) ผู้นำจะต้องมีความรู้ในธุรกิจหรือกิจกรรมที่ปฏิบัติ ความรู้เกี่ยวกับกิจการของหน่วยงาน โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีในการทำงาน
  7. ความยืดหยุ่น (Flexibility) ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตาม หรือสอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ
- สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ คือ รูปแบบของอิทธิพลระหว่างบุคคล (Interprtsonal Influence) ให้ผู้อื่นยินยอมปฏิบัติตาม นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ รักเกียรติ รักศักดิ์ศรีในวิชาชีพ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาการศึกษ และพัฒนาองค์กร มีความรับผิดชอบสูง พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น มีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น สามารถนำตนเองและเพื่อนร่วมงานให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา สามารถชักจูงให้หมู่คณะปฏิบัติงานด้วยความร่วมมือ ประสานสัมพันธ์กัน เป็นผู้ให้กำลังใจและให้การยกย่องชมเชย ยอมรับในผลสำเร็จของเพื่อนร่วมงาน มีความเฉลียวฉลาด และมีไหวพริบสามารถประสานประโยชน์ของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี เชื่อมั่นในตนเองและกล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง จัดลำดับความสำคัญของงานได้ดี อุทิศเวลาเพื่อส่วนรวม

4.2.1.3 คุณธรรมจริยธรรมผู้บริหาร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนามาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอก และเป็นแนวทางให้สถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยได้กำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้ คือ

มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบด้วย
 ดังต่อไปนี้ ดังนี้

1. ผู้บริหารอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารมีความเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์
3. ผู้บริหารมีการครองตนที่ดี ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่เกี่ยวข้องกับ

อบายมุข สิ่งเสพติด

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต. 2542: 54) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะด้าน คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร วิธีบริหารงานที่ดี คือ ธรรมาธิปไตยที่ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ ซึ่งทำให้ได้ทั้งคนและผลของงาน นักบริหารแบบธรรมาธิปไตยยึดหลักธรรมในการบริหารที่เรียกว่า พละ 4 ประการ คือ

1. ปัญญาพละ กำลังความรู้หรือความฉลาด
2. วิริยะพละ กำลังแห่งความเพียร
3. อดทนพละ กำลังการงานที่ไม่มีโทษหรือความสุจริต
4. สังคหพละ กำลังสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์

สรุปได้ว่า พละหรือกำลังแห่งคุณธรรมทั้ง 4 ประการ ช่วยทำให้นักบริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณภาพ กล่าวคือ นักบริหารจะสามารถวางแผน จัดตั้งองค์กร แต่งตั้งบุคลากร อำนาจการ และควบคุมได้ดี ต้องมีความฉลาด ขยัน สุจริต และมีมนุษยสัมพันธ์ ยิ่งมีคุณธรรมทั้ง 4 ข้อนี้เพิ่มมากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น

สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 15) ได้กล่าวถึงธรรมสำหรับภาวะผู้นำ ผู้นำหรือผู้บริหารต้องมีธรรมเป็นคุณสมบัติในตัว 7 ประการ (สัปปริสรธรรม 7) ดังนี้

1. รู้เหตุผล (ธัมมัญญตา)
2. รู้จุดหมาย (อัตถัญญตา)
3. รู้ตน (อัตตัญญตา)
4. รู้ประมาณ (มัตตัญญตา)
5. รู้กาล (กาลัญญตา)
6. รู้ชุมชน (ปริสฺสัญญตา)
7. รู้บุคคล (ปุคคลัญญตา)

การเป็นผู้นำที่ดีนอกเหนือจากความสามารถด้านความรู้และสติปัญญาแล้ว ยังต้องยึดมั่นในคุณธรรมด้วย คุณธรรมช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อนำมาใช้แล้วเกิดความร่วมมือร่วมใจขึ้นในโรงเรียน งานดำเนินไปด้วยความราบรื่น รวดเร็ว และเรียบร้อย คือ

1. พรหมวิหารธรรม ได้แก่
เมตตา คือ ความรู้สึกอยากให้อื่นมีความสุข
กรุณา คือ ความรู้สึกสงสาร คิดจะช่วยเหลือผู้อื่นพันทุกข

มุกิตา คือ พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี

อุเบกขา คือ การวางใจเป็นกลาง

2. อิทธิบาทธรรม หรือคุณธรรมที่เป็นสาเหตุให้บรรลุความสำเร็จ 4

ประการ คือ

ฉันทะ สร้างความพอใจแก่เรื่องที่จะทำให้สำเร็จ

วิริยะ ใช้ความพยายามทำให้สำเร็จไม่เกียจคร้าน

จิตตะ มุ่งให้ความสนใจ ผักผี จริงจังกับเรื่องที่ทำ

วิมังสา มุ่งทำด้วยปัญญารอบคอบ

กล่าวโดยสรุปว่า ผู้บริหารในความรู้วิชาการทั่วไป และวิชาชีพในการบริหาร แล้ว ควรมีจิตสำนึกเห็นคุณค่าของตนเองในการปฏิบัติภารกิจด้วยความรับผิดชอบสูง สิ่งนั้นคือ คุณธรรมจริยธรรม ดำรงตนอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ให้ความเมตตากรุณาต่อ เพื่อร่วมงานและบุคคลอื่น ปฏิบัติตนตรงต่อเวลาอยู่เสมอ เป็นแบบอย่างที่ดี ประพฤติตนโดย เสียสละเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม มีจิตใจมั่นคงหนักแน่นอดทน ควบคุมอารมณ์ของตนได้ มีความ วิริยะอุตสาหะเอาชนะอุปสรรค มีความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคแก่ทุกคน มีความสุภาพอ่อน น้อมถ่อมตน รู้จักให้อภัยและแก้ไขข้อบกพร่องของลูกน้อง สามารถพึ่งตนเองและเป็นที่พึ่งของ เพื่อนร่วมงาน และปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา

4.2.1.4 มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร

มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน เป็นการสร้างความ เข้าในอันดี เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์ และอยากให้ความ ร่วมมือ ประสานงานกันด้วยความจริงใจโดยมุ่งให้เกิดผลตามเป้าหมายของหน่วยงาน

มนุษยสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการเข้าใจหน่วยงานของผู้บริหารในการ ทำงานให้บรรลุผลโดยใช้กลุ่มและเสริมสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกัน มีผู้ให้ความหมายของมนุษย สัมพันธ์ไว้ดังนี้

วิจิตร อวาทกุล (2529: 25) ได้ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ไว้ว่า หมายถึง การครองใจคนเพื่อให้เกิดการพอใจ รักใคร่ ทำงานด้วยความเต็มใจ พอใจ และมีความสุข

พนัส หันนาคินทร์. (2524: 152) ได้ให้ความหมายไว้ว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถที่บุคคลจะถ่ายทอดความรู้ หรือความคิดไปยังผู้อื่น และในขณะเดียวกันก็ สามารถที่จะเข้าใจความคิดและความรู้สึกจากผู้อื่นด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะก่อให้เกิดความความร่วมมือ ร่วมใจในกิจการที่บุคคลทั้งสองฝ่ายมีความเข้าใจร่วมกัน

สำหรับ บันลือ พุกกะวัน (2525: 32) ได้กล่าวถึงมนุษยสัมพันธ์ของ ผู้บริหารในฐานะผู้นำที่ดีว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ได้แก่ มีความเข้าใจในหมู่ คณะ มีความเห็นอกเห็นใจ รู้จักที่จะใช้ความถนัดตามความสามารถของแต่ละบุคคล สามารถ

ติดต่อประสานงาน ทำความเข้าใจในหมู่คณะ และบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ดี เพื่อให้เกิดพลังกลุ่มที่จะทำงานได้อย่างจริงจัง ความมีมนุษยสัมพันธ์ย่อมก่อให้เกิดความร่วมมือ มีน้ำใจต่อกัน เกิดอารมณ์ร่วมในการทำงานอย่างราบรื่น

อย่างไรก็ตาม สุพัตรา สุภาพ (2540: 82-85) กล่าวถึงเทคนิคการมีมนุษยสัมพันธ์ว่า คือ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เพื่อให้เกิดความชอบพอศรัทธา รักใคร่นับถือ จงรักภักดี เต็มใจ พอใจ ที่จะทำงานตามเป้าหมายที่วางไว้ พอสรุปได้ดังนี้

1. การมีมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ สุภาพอ่อนโยน มีน้ำใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส จริงใจ ร่วมมือ อย่าทำตัวมีปัญหา คิดก่อนพูด ตรงต่อเวลา รู้จักหักทลาย ไม่โอ้อวด ไม่โกรธง่าย เคารพผู้อื่น ไม่เห็นใครดีกว่าไม่ได้ และรับผิดชอบ

2. มนุษยสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ได้แก่ ให้เกียรติ ประนีประนอม ไม่ใช้อำนาจเกินไป ให้กำลังใจ เป็นกันเอง มีความเป็นธรรม รับฟังข้อเสนอนะ ไม่รับแต่ความชอบเพียงผู้เดียว มีศิลปะในการแก้ไขข้อบกพร่อง ให้ข่าวสารและให้โอกาสลูกน้องได้พัฒนาความสามารถ ส่งเสริมด้านสวัสดิการเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ ไม่หุบเบา ไม่อคติ

3. มนุษยสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ได้แก่ เข้ากับเจ้านายได้ดี ทำงานที่นายสั่งอย่างมีประสิทธิภาพ เคารพยกย่องนายต่อหน้าและลับหลัง อดกลั้นและอดทน รู้จักจังหวะเวลาในการเสนองานและนัดหมาย รู้จักเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ แก้ไขปัญหาเล็กๆ น้อยๆ เอง ไม่ทำสงครามเย็นหรือขู่ผู้บังคับบัญชา

4. มนุษยสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก ได้แก่ เป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส ทำให้ประทับใจ มีศิลปะในการพูดการฟัง หากถูกตำหนิก็นำไปปรับปรุง ยอมรับผิดชอบและขอโทษ เมื่อทำผิด หาโอกาสที่เหมาะสมชี้แจงหรือไขข้อข้องใจหากบุคคลภายนอกเข้าใจผิด

สำหรับ รุ่งทิวา จักรกร (2536: 149) ได้ให้ทัศนะว่า คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วยลักษณะต่างๆ สรุปได้ดังนี้ คือ ความเป็นกันเอง ความเสมอต้นเสมอปลาย ความยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักยกย่องชมเชย รู้จักรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และมีความยืดหยุ่น

สรุปได้ว่า มนุษยสัมพันธ์ คือ พฤติกรรมอย่างหนึ่งในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ คุณลักษณะที่สำคัญด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนควรประกอบไปด้วยพฤติกรรม ดังนี้ มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักยกย่องผู้กระทำความดีให้ปรากฏ เป็นผู้มีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ให้เกียรติและเคารพสิทธิของเพื่อนร่วมงาน ปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานด้วยไมตรีจิต แสดงความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไป ตอบสนองต่อความรู้สึกและท่าทีของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม สนทนาปราศรัยอย่างฉันทมิตร เป็นกันเองกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4.2.2 คุณลักษณะของครู

ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เพราะครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่นักเรียนโดยตรง มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมาก การสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ สามารถคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ดังนั้น ครูควรมีลักษณะที่พิเศษตามที่นักการศึกษาได้สรุปลักษณะของครูไว้ดังนี้

บรรเทา กิตติศักดิ์ (ม.ป.ป.: 2-3) ได้กล่าวว่า ครูที่ดีต้องรับผิดชอบต่อห้องเรียน สร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้เป็นของตนเอง สอนในสิ่งที่นักเรียนควรรู้และสอนวิธีการเรียนแก่นักเรียนและครูต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน

ยนต์ ชุมจิต (2530: 79) ได้สรุปผลการวิจัยว่า ครูที่ดีจะประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. บุคลิกภาพดีทั้งทางกายและจิตใจ เช่น แต่งกายเรียบร้อย ท่าทางสง่าผ่าเผย พูดจาไพเราะนุ่มนวล น้ำเสียงชัดเจน มีลักษณะเป็นผู้นำที่ดี เป็นต้น
2. คุณสมบัติส่วนตัวดี เช่น สติปัญญาดี มีความเฉลียวฉลาด มีความรู้กว้างขวาง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้น มีสุขภาพอนามัยดี เป็นต้น
3. มีความสามารถในการสอนและการปกครองชั้นเรียน เช่น สอนแล้วเด็กสามารถคิดแก้ปัญหาเป็น สอนสนุก และสามารถปกครองนักเรียนในชั้นให้อยู่ในระเบียบวินัย
4. ประพฤติดี ละเว้นการกระทำที่เป็นอบายมุขทั้งปวง
5. มีเมตตาและคุณธรรมสูง เช่น มีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู มีเมตตา กรุณา เสียสละ ยุติธรรม และมีความมานะอดทน เป็นต้น
6. มนุษย์สัมพันธ์ดี มีธรรมาจริยไมตรีกับบุคคลทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นกับเพื่อนครู ผู้ปกครอง หรือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนามาตรฐาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอกและเป็นแนวทางให้สถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยได้กำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับครูไว้ ดังนี้ คือ

มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิญญานความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คัดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะครูที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของครู ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ของครู

4.2.2.1 บุคลิกภาพของครู

ยนต์ ชุ่มจิตร (2530 : 154) กล่าวว่า บุคลิกภาพนั้นมีความสำคัญทั้งในด้านส่วนตัวและอาชีพการงานของบุคคล ในด้านส่วนตัวนั้นบุคคลใดมีบุคลิกภาพที่ดี ย่อมเป็นที่ชื่นชอบของบุคคลที่พบเห็นและยินดีที่จะคบค้าสมาคมด้วย ทำให้บุคคลนั้นมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นๆ อย่างราบรื่น ส่วนในด้านอาชีพการงานนั้นบุคคลที่มีบุคลิกภาพดีย่อมประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานอย่างสูง เพราะทำให้เพื่อนร่วมงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยมีความไว้วางใจ เลื่อมใสศรัทธา พร้อมทั้งจะให้การสนับสนุนทุกโอกาส ดังนั้นบุคคลที่มีบุคลิกภาพดีจึงมีความมั่นใจ และพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

งานทางการสอนเป็นงานที่ต้องอาศัยผู้ประกอบวิชาชีพที่มีบุคลิกภาพที่ดี เพราะครูต้องมีการพบปะสังสรรค์หรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหลายฝ่าย นอกจากครูจะมีหน้าที่ในการสั่งสอนอบรมทางด้านวิชาการความรู้ทั่วไปแล้ว บุคลิกภาพของครูอาจารย์ยังเป็นต้นแบบให้เด็กๆ ประพฤติปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างตามไปโดยธรรมชาติ ดังนั้น หากครูอาจารย์เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดีในหลายๆ ด้านแล้ว จะเป็นปัจจัยช่วยให้การสั่งสอนอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บุคลิกภาพที่สำคัญของครู จำแนกได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้ (ธีรศักดิ์ อัครบวร. 2542: 86)

4.2.1.1.1 บุคลิกภาพทางกาย เป็นบุคลิกภาพที่สังเกตได้ง่าย และเป็นที่น่าปรากฏต่อบุคคลทั่วไป เป็นความประทับใจครั้งแรกที่เกิดกับผู้พบเห็น บุคลิกภาพทั่วไปทางกายมีดังนี้

4.2.2.1.1.1 รูปร่าง หน้าตา และผิวพรรณ บุคลิกภาพส่วนนี้เป็นมาโดยกำเนิด อาจแก้ไขได้ยาก แต่ก็สามารถปรับปรุงพัฒนาได้ตามสมควร ผู้เป็นครูไม่ว่าจะรูปร่างเป็นอย่างไร ที่สำคัญต้องมีความแข็งแรงกระฉับกระเฉง ปลอดจากโรคภัย ไม่เป็นทาสสิ่งเสพติดซึ่งจะทำให้ร่างกายทรุดโทรมและหน้าตาหม่นหมอง หน้าตาของครูนั้นต้องสะอาด แม้จะไม่สวยงาม หรือหล่อเหลาก็ตาม ความสดใสของหน้าตาเกิดจากสภาพแวดล้อมอื่นๆ และมีปัจจัยอื่นมาประกอบด้วย เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคม ปัญหาสุขภาพ หรือปัญหาทางวิชาชีพ ครูต้องแก้ปัญหาเหล่านั้นให้ลุล่วง ส่วนผิวพรรณนั้นไม่เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพในสังคมไทย

4.2.2.1.1.2 การแต่งกาย การเสริมบุคลิกภาพที่สำคัญที่สุดคือ การแต่งกาย เพราะการแต่งกายช่วยกลบเกลื่อนรูปร่างหน้าตาและผิวพรรณได้ ช่วยทำให้รูปร่างหน้าตาและผิวพรรณดูดีนั่นเอง การแต่งกายครูเป็นสิ่งที่นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนมองเห็น

จึงมีผลต่อการสร้างเจตคติที่ดีต่อตัวครู การแต่งกายที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของครู ควรคำนึงถึงเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. แต่งกายให้เหมาะสมกับความนิยมของสังคมในโอกาสต่างๆ เช่น งานราตรีสโมสร งานเลี้ยงรับรอง งานมงคลสมรส และงานกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น
2. แต่งกายเหมาะสมกับสถานที่ เช่น ศาสนสถาน สถานที่ราชการ สนามกีฬา เป็นต้น
3. แต่งกายที่เหมาะสมกับฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ คือ ต้องแต่งกายให้เหมาะสมกับตำแหน่ง หน้าที่ บทบาทและวิชาที่สอนของแต่ละคน นอกจากนี้ครูต้องไม่แต่งหน้าหรือแต่งตัวเกินความจำเป็น
4. แต่งการให้เหมาะสมกับสถานะภาพ คำนึงถึงเพศ วัย และผิวพรรณของแต่ละคนด้วย เช่น สีและแบบของเสื้อผ้า รองเท้า และกระเป๋าถือ เป็นต้น
5. ความสะอาดของเครื่องแต่งกาย ทั้งเสื้อผ้าและรองเท้าไม่จำเป็นจะต้องมีราคาสูงนัก แต่จำเป็นจะต้องมีความสะอาดอยู่เสมอ
6. สวมเสื้อผ้าให้เหมาะสมกับรูปทรงและเรียบร้อยอยู่เสมอ
7. การเสริมสวยตามความจำเป็น ครูควรใช้เครื่องสำอางช่วยเสริมความงามเพียงเพื่อทำให้เกิดความเรียบร้อยแก่ร่างกาย ใช้เพื่อส่งเสริมให้มีบุคลิกภาพดีขึ้น
8. การใช้เครื่องประดับที่มีค่า ครูไม่ควรใช้ของมีค่า เช่น ทอง เพชรพลอย ราคาแพง แต่ถ้าจำเป็นต้องใช้ต้องดูกาลเทศะ แม้ว่าเครื่องประดับมีค่าเป็นเครื่องส่งเสริมบุคลิกภาพ แต่ครูไม่จำเป็นต้องเสริมบุคลิกด้วยสิ่งเหล่านี้เสมอไป

4.2.2.1.1.3 กิริยามารยาท บุคลิกภาพด้านนี้เป็นความประพฤติและการปฏิบัติต่อบุคคลต่างๆ ในสังคมนั่นเอง กิริยามารยาทที่ดีก็คือ การวางตัวให้ถูกกาลเทศะ เหมาะกับแต่ละบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยมีความสุภาพเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด กิริยามารยาทของครูนั้นอาจแบ่งแยกการแสดงออกต่อบุคคลต่างๆ ได้ 3 กลุ่มคือ

1. บุคคลผู้มีศักดิ์สูงกว่า ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ครูผู้มีอาวุโสกว่า ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนทั่วไป ครูควรวางตัวโดยยึดแบบขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมไทยโดยเคร่งครัด การมีสัมมาคารวะ ตีตนเสมอท่าน รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน แต่ไม่จำเป็นถึงขั้นประจบประแจงหรือพินอบพิเทา
2. ผู้มีศักดิ์เสมอกัน ได้แก่ เพื่อนครูด้วยกัน ตลอดจนเพื่อนฝูงต่างอาชีพหรือข้าราชการต่างสังกัด ครูควรวางตัวให้มีขอบเขต ไม่ล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น และต้องระลึกไว้เสมอว่า กิริยาที่สุภาพต่อกันย่อมเป็นแบบแผนของความประพฤติที่ดี แต่ก็ต้องไม่เคร่งครัดเป็นพิธีการอยู่ตลอดเวลา จนเป็นอุปสรรคต่อสัมพันธภาพ แต่ก็ต้องระวังไม่ให้ทำตัวเหนือกว่าด้วยเช่นกัน

3. ผู้มีศักดิ์ต่ำกว่า ได้แก่ ศิษย์ บุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนเพื่อนครูที่อ่อนอาวุโสกว่า ครูควรวางตัวโดยให้ความเมตตาและเจตนาดี ไม่โอ้อวดหรือย่ำยีสิทธิ์ของตนว่าเหนือกว่า เพราะการสร้างภาพเคารพนั้นไม่ได้เกิดจากการประกาศศักดา

กริยามารยาทที่ครูต้องปฏิบัติอยู่เสมอ นั้น ได้แก่ ความมีสัมมาคารวะต่อบุคคลทั่วไป การเจรจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพนุ่มนวลอ่อนหวานโดยเฉพาะกับศิษย์ การแสดงความเคารพและการรับความเคารพด้วยการไหว้หรือวิธีอื่นๆที่เหมาะสมกับกาลเทศะ การเดิน การนั่ง การพูด การรับประทานอาหารที่ถูกต้องเหมาะสม สิ่งต่างๆ เหล่านี้หากผู้ที่เป็นครูได้ฝึกหัดทำจนเป็นนิสัยแล้วจะช่วยเพิ่มบุคลิกภาพของตนเองได้

4.2.2.1.2 บุคลิกภาพทางสังคม เป็นบุคลิกภาพที่แสดงออกให้ผู้อื่นได้พบเห็นได้ เช่นเดียวกับบุคลิกภาพทางกาย เพียงแต่บุคลิกภาพทางสังคมนั้นอาจมีผลมาจากบุคลิกภาพภายในของบุคคลนั้นๆ เป็นแรงขับที่สำคัญด้วย โดยเฉพาะค่านิยม ทัศนคติ เจตคติ ตลอดจนคุณธรรม บุคลิกภาพทางสังคมของครูได้แก่

1 มารยาทที่ดี มารยาทนอกจากเป็นบุคลิกภาพทางร่างกายแล้ว ยังเป็นบุคลิกภาพทางสังคมที่สำคัญที่สุดของครู การมีสัมมาคารวะ พุดจาไพเราะ รู้จักอ่อนน้อม ถ่อมตน รู้จักทักทาย ฯลฯ ล้วนเป็นมารยาทที่เสริมให้บุคลิกภาพทางสังคมดีทั้งสิ้น

2 ความจริงใจ เป็นบุคลิกภาพที่สำคัญมากในการสอน ครูที่สอนอย่างจริงใจ จะมีความจริงใจน่าเชื่อถือไว้วางใจ นอกจากนี้ ความจริงใจช่วยให้ครูมีมิตรแท้ มีผู้อยากสนิทสนมด้วย คนที่เสแสร้งหรือปากกับใจไม่ตรงกัน มักเป็นคนหลอกลวงเก่ง แต่ไม่มีใครที่จะหลอกทุกคนได้ตลอดเวลา คนไม่มีความจริงใจจึงไม่มีมิตร ไม่มีเพื่อนสนิทและไม่มีใครไว้วางใจ

3 ความรับผิดชอบ เป็นบุคลิกภาพที่ช่วยทำให้เป็นคนที่ได้รับความเชื่อถือจากบุคคลและสังคม ความรับผิดชอบเป็นการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลสำเร็จ ควบคุมพฤติกรรมของตนไม่ให้ทำผิดกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ ทั้งขององค์กรและสังคม ฉะนั้นคนที่ไม่รับผิดชอบจึงไม่มีคนอยากคบค้าสมาคมด้วย ครูที่รับผิดชอบจะเป็นที่นับถือของศิษย์เสมอ

4 ความซื่อสัตย์ เป็นบุคลิกภาพที่ช่วยเสริมสร้างเกียรติยศ และความเลื่อมใสให้กับบุคคลต่างๆ สำหรับครูนั้นความซื่อสัตย์ทำให้เป็นบุคคลดีเด่นและเป็นที่น่าไว้วางใจจากนักเรียน ผู้บังคับบัญชา พ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนย่อมสบายใจและไว้วางใจที่จะฝากลูกไว้กับครูที่มีความซื่อสัตย์

5 การรู้จักผ่อนปรน เป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งที่ช่วยรักษาน้ำใจและประสานความรู้สึกที่ดีต่อกัน การรู้จักผ่อนปรนให้แก่กันและกันในบางครั้งต้องจำยอมตามใจคนอื่นบ้างจะช่วยให้การทำงานร่วมกันประสบความสำเร็จ การสอนอบรมศิษย์ไม่ใช่ว่าการแข่งขันเพื่อเอาชนะกันแต่เป็นการร่วมมือกันเพื่อประโยชน์แก่ศิษย์และสถานศึกษา เป็นการรับผิดชอบร่วมกัน ฉะนั้นครูจึงควรรู้จักผ่อนปรนต่อเพื่อนครูด้วยกัน นอกจากนี้ การที่ครูมีบุคลิกภาพรู้จักผ่อนปรนทำให้นักเรียนมีความอบอุ่นที่จะให้ความใกล้ชิดกับครู

6 การเข้าร่วมพิธีการต่างๆ ในสังคม อาชีพครูจำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมากมาย บางกิจกรรมอาจจัดเป็นทางการและมีพิธีรีตอง ครูต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามธรรมเนียมและจารีตของสังคมด้วย แม้พิธีกรรมต่างศาสนาในท้องถิ่นที่ครูไปสอนอยู่ งานสังคมบางครั้งถ้าไม่ได้รับเชิญก็ไม่ควรไปร่วมงาน การไปร่วมงานที่ได้รับเชิญ ครูต้องแต่งกายให้เหมาะกับงาน ต้องพยายามไปร่วมงานตามเวลาที่นัดหมาย การตรงต่อเวลาเป็นสิ่งที่สำคัญ เมื่อไปถึงงานก็ควรพบปะเจ้าภาพหรือผู้จัดงานก่อน แต่ต้องระวังไม่ให้รบกวนเวลาเจ้าภาพมากนัก

4.2.2.1.3 บุคลิกภาพทางอารมณ์ เป็นบุคลิกภาพภายในที่อาจแสดงออกมาให้เห็นหรือไม่ก็ได้ อารมณ์บางด้านก็เป็นความลับของบุคคล เช่น อารมณ์โรแมนติก เป็นต้น บุคลิกภาพทางอารมณ์ของครู ได้แก่

1 อารมณ์ขัน อารมณ์ขันเป็นบุคลิกภาพด้านหนึ่งของครูที่นักเรียนเห็นว่าสำคัญมาก การมีอารมณ์ขันช่วยให้การสอนสนุกสนาน เป็นศิลปะของการสอนประการหนึ่ง นอกจากนี้อารมณ์ขันยังช่วยให้ครูใช้สร้างบรรยากาศและสร้างความสนิทสนมกับผู้อื่นได้ง่าย

2 อารมณ์ดี เป็นบุคลิกภาพประการหนึ่งของครูที่ทำให้ครูเป็นคนน่ารัก นักเรียนมีความกล้าและพอใจที่จะเข้ามาปรึกษาปัญหาต่างๆ ของตน ครูที่มีอารมณ์ดีเสมอจะไม่เคร่งเครียดกับชีวิตและการงาน

3 อารมณ์เย็น เป็นบุคลิกภาพที่ช่วยให้ครูเป็นผู้นาคบค้าสมาคมด้วย ช่วยให้ครูมีความอดทนในการสั่งสอนนักเรียน ไม่วุ่นวายในการแก้ปัญหา การดูว่ากล่าวศิษย์จะเป็นไปโดยมีเหตุผลที่สมควร ช่วยให้ครูพูดจาไพเราะและสุภาพอยู่เสมอ

4 ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นบุคลิกภาพทั้งทางด้านอารมณ์และสติปัญญา ครูที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีจะได้เปรียบในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่การงาน ตลอดจนการสมาคมกับผู้อื่น ความมั่นคงทางอารมณ์เป็นบุคลิกภาพที่สำคัญที่สุดของทุกอาชีพ โดยเฉพาะครูที่ต้องพบปะกับผู้คนจำนวนมาก

4.2.2.1.4 บุคลิกภาพทางสติปัญญา เป็นเรื่องเกี่ยวกับสมองของแต่ละบุคคล เซอร์ปัญญาเป็นเรื่องของพันธุกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ บุคคลใดจะโง่หรือฉลาด สติปัญญาจะดีเพียงใด เฉลียวฉลาดมากน้อยแค่ไหนก็ย่อมขึ้นอยู่กับสมองเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาและสิ่งแวดล้อมก็สามารถช่วยพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพของสติปัญญาได้ไม่น้อยพอสมควร

บุคลิกภาพทางสติปัญญาของครูนั้นขึ้นอยู่กับครูแต่ละคนว่า จะเลือกกิจกรรมในชีวิตประจำวันอย่างไร หากครูรู้จักค้นคว้าวิจัยหาค้นแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ ย่อมเป็นผู้ได้เปรียบในการแก้ปัญหาต่างๆ ครูต้องพยายามเข้าร่วมสมาคมทางวิชาชีพและวิชาการอยู่เสมอ รู้จักจักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อสติปัญญา เช่น อ่านหนังสือ เล่นกีฬา ท่องเที่ยวตามพิพิธภัณฑ์หรืออุทยานแห่งชาติ ดูนิทรรศการต่างๆ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคลิกภาพนั้นมีความสำคัญทั้งในด้านส่วนตัวและอาชีพ สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพครูนั้นการมีบุคลิกภาพที่ดีย่อมเป็นที่ชื่นชมของลูกศิษย์ ของผู้ปกครอง และส่งผลให้ครูสามารถสร้างสัมพันธภาพกับสังคมได้อย่างง่ายดาย เพราะเป็นที่น่าเชื่อถือแก่ผู้พบเห็น ซึ่งนับเป็นบุคลิกภาพภายนอกที่ดี และในขณะเดียวกันอาชีพครูจะต้อง “แม่แบบ” ให้กับสังคม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เป็นครูจะต้องมีบุคลิกภาพภายในที่งดงามด้วย

4.2.2.2 ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน

ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นของครูในการจัดการศึกษา นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงคุณลักษณะด้านการจัดการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

ไกรนุช ศิริพูล (2531: 24) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของครูด้านการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า ครูดี จะต้องมีความรู้ความสามารถ มีความฉลาด สอนให้นักเรียนเข้าใจแจ่มแจ้ง มีความรู้กว้าง กระตุ้นนักเรียนให้สนใจในบทเรียน ด้วยกลวิธีการสอนที่แปลกใหม่และเหมาะสมกับบทเรียนนั้นๆ สอนแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้ รู้หลักจิตวิทยาในการเรียนรู้ การปกครองชั้นเรียน ขยันอบรมสั่งสอนศิษย์ ตลอดจนรู้หลักการทดสอบ การวัดและประเมินผล

สมาคมครูและผู้ปกครองแห่งประเทศไทย (2545: 109) ได้กล่าวถึง ครูในยุคปฏิรูปการศึกษา จะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะ ดังนี้

1. มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีเสรีภาพทางความคิด
2. เข้าใจหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
3. ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
4. สร้างผลงานในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้
5. มีศักยภาพในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงที่ยึดหลักตามความแตกต่างระหว่างบุคคล
6. สร้างผลงานของครูควบคู่ไปกับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน
7. มีความรู้ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ
8. เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
9. มีความศรัทธาต่อวิชาชีพครู
10. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆ ด้าน

จากคุณลักษณะทั้ง 10 ประการ ดังกล่าวสรุปได้ว่า ครูยุคปฏิรูปการศึกษา ต้องเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอนให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมี

ความสุขได้ ดังนั้น ครูต้องแสดงบทบาทของครูใน 3 บทบาท คือ (ปิยฉัตร วิชะรังสรรค์. 2546: 46)

1. ครูในฐานะผู้จัดการในการจัดสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ ได้แก่ การที่ครูจะต้องเป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ และการวางแผน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพบจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ของตนเอง

2. ครูในฐานะของผู้อำนวยความสะดวกเพื่อการพัฒนาของแต่ละบุคคล คือ การที่ครูได้ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนได้เรียนรู้ตามที่เขาต้องการ

3. ครูในฐานะตัวกลางของการมีมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ การที่ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนแต่ละคน และระหว่างกลุ่มนักเรียน จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูประกอบไปด้วย การมีทักษะการสอน ความเข้าใจในหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีศักยภาพในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง และความสามารถในการปกครองชั้นเรียน

4.2.2.3 คุณธรรมจริยธรรม

4.2.2.3.1 คุณธรรมของครู

ประจักษ์ ประสานน้ำ (2541 : 51-52) ได้กล่าวถึงคุณธรรมไว้ว่า “คุณธรรม” คือ ความดีงามในตัวบุคคล คุณธรรมเป็นสิ่งที่ได้มาจากการศึกษา และอบรมจิตใจเป็นเวลานานและจะต้องมีการประพฤติปฏิบัติเฉพาะสิ่งที่ดีงามติดต่อกันมาจนกลายเป็นความเคยชิน ผลรวมที่แสดงว่ามีคุณธรรม คือ ผู้มีคุณธรรมย่อมรู้ว่าอะไรควรไม่ควร ไม่ว่าจะพูดจะทำอะไรก็ย่อมจะพูดหรือทำในสิ่งที่ดี ก่อให้เกิดประโยชน์และความคิดสร้างสรรค์แก่สังคมส่วนรวมของตน

ภาระหน้าที่ของครู คือการพัฒนาเยาวชนทุกๆด้าน ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ครูจะต้องมีคุณธรรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา คุณธรรมของครูเป็นการกำหนดกรอบแนวทางแห่งการประพฤติปฏิบัติของครูเพื่อให้ครูมีคุณค่าสมกับคำว่า “ครู” ซึ่งจะเป็นคุณค่าสำหรับตัวครูเอง ทั้งกับสังคมและบุคคลที่เกี่ยวข้อง คุณธรรมครู จำแนกได้ ดังนี้

1. มีความรู้เพียงพอและถูกต้องในระดับที่สอน
2. พึงความคิดเห็นและเคารพเหตุผลของผู้อื่น
3. พิจารณาคูณค่าของนักเรียนแต่ละคนด้วยเหตุผล
4. ตัดสินหรือลงโทษนักเรียนอย่างมีเหตุผล
5. ยืดหยุ่นต่อปัญหาต่างๆ และแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี
6. มีความคิดริเริ่ม
7. นำวิธีการใหม่ๆ มาใช้ปรับปรุงการทำงานของตน
8. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง
9. มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ตลอดเวลา

10. ไม่คิดแสวงหาผลประโยชน์ทางวัตถุเกินความจำเป็น
11. ซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจ
12. ภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง
13. ให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมอาชีพและบุคคลทั่วไป
14. ไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น
15. มีความกรุณา สนใจเด็กเป็นรายบุคคล
16. รักษาความลับของศิษย์
17. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือนักเรียนตามสมควร
18. เสียสละเพื่อประโยชน์ของสังคม
19. ไม่อาฆาตพยาบาทศิษย์
20. ให้ความไว้วางใจแก่เพื่อนร่วมงาน

คุณธรรมครูทั้ง 20 ประการนี้ ผู้เป็นครูจะต้องรู้จักหยิบยกมาใช้ เพื่อเป็นมรรคผลไปสู่ความสำเร็จแห่งอาชีพ และที่สำคัญจะต้องนำมาใช้ควบคู่กันไปกับจริยธรรมของครูบนพื้นฐานแห่งอุดมคติและวิญญานของครู

4.2.2.3.2 จริยธรรมของครู

พระมหาอดิสร ธีรสีโล (2540: 69) ได้กล่าวถึงจริยธรรมของครูไว้ว่า จริยธรรมของครูหมายถึง ความประพฤติ การกระทำ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดอันถูกต้องดีงามที่ครูควรปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ตน แก่ศิษย์ เพื่อนร่วมงาน และบุคคลทั่วไป ซึ่งจริยธรรมที่ควรปฏิบัติมีดังนี้

1. การใฝ่หาสัจธรรม ถือว่าเป็นจริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญที่สุด เป็นจริยธรรมที่เน้นการใฝ่หาความจริง โดยยึดมั่นกับกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และศรัทธาต่อการเข้าใจถึงความเป็นจริงของเรื่องราวต่างๆ สมควรส่งเสริมใช้เป็นตัวร่วมกับจริยธรรมตัวอื่นๆ ทุกตัว
2. การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา ถือว่าเป็นจริยธรรมที่เป็นข้อขยายของ “การใฝ่หาสัจธรรม” เน้นการปลูกฝังปัญญาให้เป็นผู้มีเหตุผล
3. เมตตา กรุณา ถือว่าเป็นจริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญ เมื่อใช้ร่วมกับ “การใฝ่หาสัจธรรม” แล้วเป็นที่มาของจริยธรรมอื่นๆ ได้มาก ในการเสริมสร้างควรจะใช้ธรรมะทุกตัวที่กำหนดไว้ในพรหมวิหาร 4
4. สติ สัมปชัญญะ เป็นจริยธรรมที่เน้นการควบคุมตนเอง ให้มีความสุข ความพร้อม มีสภาพที่ตื่นตัวจับใจในการรับรู้ทางประสาทสัมผัสในการตัดสินใจ และในการกระทำพฤติกรรมอย่างเหมาะสม บนพื้นฐานแห่งการสำรวมรอบคอบ
5. ความไม่ประมาท เป็นจริยธรรมเสริม “สติ สัมปชัญญะ” ที่เน้นการพิจารณาสภาพแวดล้อม พิจารณาถึงผลที่ตามมาของการกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรม

ต่างๆแล้วดำเนินการวางแผน การจัดสถานการณ์ หรือการกระทำเพื่อให้บังเกิดผลที่ดีที่สุดอย่างเหมาะสม

6. ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นจริยธรรมที่เน้นความซื่อตรงต่อตนเอง หน้าที่การงาน คำมั่นสัญญา แบบแผนและกฎหมาย ความถูกต้องอันดีงาม

7. ความขยันหมั่นเพียร เป็นจริยธรรมที่ช่วยสร้างความสำเร็จในชีวิต ควรใช้ร่วมกับปัญญา และจริยธรรมในหมวดอิทธิบาท 4 ที่เน้นความเพียร ความมีใจจดจ่อ และความไต่ตรอง การฝึกปฏิบัติควรเน้นการควบคุมตนเองด้วยตนเอง อันเป็นที่มาของความมีระเบียบวินัย

8. หิริ โอตตัปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว และละอายใจเมื่อจะทำความชั่ว การฝึกปฏิบัติเน้นการควบคุม กาย วาจา และความคิด ให้มีความเหมาะสม ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมของครู เป็นคุณลักษณะหรือองค์ประกอบที่สำคัญในความเป็นครูของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพราะเป็นสิ่งที่เกื้อกูล และเป็นแนวปฏิบัติให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้เป็นที่เคารพของบุคคลและสังคม

4.2.2.4 มนุษยสัมพันธ์ของครู

การปฏิบัติหน้าที่ของครูจะต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลมากมาย ตั้งแต่ นักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อนครู ผู้บังคับบัญชา บุคลากรในหน่วยงาน บุคลากรในชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องเกี่ยวข้องด้วย ครูต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มบุคคลต่างๆ เพื่อประโยชน์ของนักเรียนและสถานศึกษา ถ้าครูไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่น แล้วการเรียนการสอนย่อมจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร นักเรียนก็ไม่ได้รับการศึกษาที่ดี ชุมชนก็ไม่มีการพัฒนาให้เจริญขึ้นได้ การมีมนุษยสัมพันธ์สำหรับครูนั้น สามารถจำแนกออกได้ ดังนี้ (วิจิตร อวาทะกุล. 2529: 81)

4.2.2.4.1 มนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ครูกับนักเรียนเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกันมากที่สุด จนกระทั่งในอดีตยกย่องให้ครูเป็นบิดามารดาคนที่ 2 ของนักเรียน ผู้ปกครองเมื่อส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนก็ฝากความหวังไว้กับครู มอบภาระต่างๆ ในการอบรมดูแลบุตรหลานของตนให้แก่ครู ดังนั้น ครูจึงควรปฏิบัติหน้าที่ของครูให้สมบูรณ์ที่สุด และควรสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ให้แน่นแฟ้นให้นักเรียนเกิดความประทับใจตลอดไป วิธีการที่ครูควรกระทำต่อนักเรียน คือ

1. สอนนักเรียนให้เกิดความรู้ความสามารถในวิชาการต่างๆ อย่างเต็มกำลังความสามารถของครู

2. สอนนักเรียนโดยการทำให้บรรยากาศในการเรียนสนุกสนานแต่ได้สาระ

3. อบรมดูแลความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย หรือ
กรอบของคุณธรรม

4. ดูแลทุกข์สุขของนักเรียนอยู่เสมอ

5. เป็นที่ปรึกษาหารือ และช่วยปรึกษาปัญหาแก่นักเรียน

4.2.2.4.2 มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างครูกับครู

ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูด้วยกันมีความสำคัญต่อการสอนและการ
พัฒนาวิชาชีพครู เพราะครูอาจารย์ที่ทำการสอนอยู่ในสถานศึกษาเดียวกันเปรียบเสมือนบุคคลที่อยู่ใน
ในครอบครัวเดียวกัน หากสมาชิกครอบครัวเดียวกันมีความสามัคคีต่อกันย่อมเต็มใจที่จะรวม
พลังกันทำกิจกรรมหรืองานต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปอย่างมีคุณภาพ ทั้งงานทางด้านการสอนและ
การพัฒนาโรงเรียน วิธีการที่ครูอาจารย์ควรปฏิบัติต่อกันเพื่อสร้างสัมพันธภาพอันดี คือ

1. ร่วมมือกันอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติอย่าง

สม่ำเสมอ

2. ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทางวิชาการ เช่น แนะนำการสอน

แนะนำเอกสารหรือแหล่งวิทยาการให้

3. ช่วยเหลืองานส่วนตัวซึ่งกันและกันเท่าที่โอกาสจะอำนวย

4. ทำหน้าที่แทนกันเมื่อคราวจำเป็น

5. ให้กำลังใจในการทำงานซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจแสดงออกในรูปของ

วาจาหรือการกระทำก็ได้

6. กระทำตนให้เป็นผู้ที่มีความสุภาพอ่อนน้อมต่อกัน ใช้กิริยา

วาจาที่สุภาพต่อกัน

4.2.2.4.3 มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองหรือชุมชน

ผู้ปกครองนักเรียนนับว่าเป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการ
ส่งเสริมการเรียนการสอน และการพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนใดสามารถโน้มน้าวให้ผู้ปกครอง
นักเรียนเข้ามาใกล้ชิดกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอได้ โรงเรียนนั้นจะสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว
วิธีการที่ครูสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองมีหลายวิธีด้วยกัน ได้แก่

1. แจ้งผลการเรียนหรือความเจริญก้าวหน้าของนักเรียน ให้

ผู้ปกครองทราบเป็นระยะๆ

2. ติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียน ในกรณีที่

นักเรียนมีปัญหาทางการเรียน ความประพฤติ สุขภาพ หรืออื่นๆ

3. หาโอกาสเยี่ยมผู้ปกครองเพื่อสร้างความคุ้นเคย เช่น เมื่อได้ข่าว

การเจ็บป่วย หรือสมาชิกในครอบครัวถึงแก่กรรม เป็นต้น

4. เชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น การ

แข่งขันกีฬาประจำปี งานประกาศนียบัตร และงานชุมนุมศิษย์เก่า เป็นต้น

5. เมื่อได้รับเชิญไปร่วมงานของผู้ปกครองนักเรียนต้องหาโอกาสไปให้ได้ เช่น งานอุปสมบท งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ หรืองานมงคลสมรส เป็นต้น
6. ครูควรร่วมมือกันจัดกิจกรรมเพื่อการฝึกอาชีพหรือส่งเสริมความรู้ให้ผู้ปกครอง และประชาชนในท้องถิ่นบ้าง จะทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญของครูมากยิ่งขึ้น
7. เมื่อชุมชนร่วมมือกันจัดงานต่างๆ เช่น งานประจำปีของวัดหรืองานเทศกาลต่างๆ ครูควรให้ความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอ
8. ทางโรงเรียนควรแจ้งข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ให้ผู้ปกครองได้ทราบเป็นระยะๆ ซึ่งอาจจะส่งข่าวสารทางนักเรียน หรือติดประกาศตามที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นองค์ประกอบสำคัญและเป็นประโยชน์แก่ครูทุกคนที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร บิดามารดา หรือผู้ปกครองนักเรียน และบุคคลอื่นๆ ในชุมชนที่ครูอาศัยอยู่ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความราบรื่น ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าเป็นศูนย์กลางของการศึกษา และเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชนต่อไป

4.3 ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง

4.3.1 ความหมายของค่านิยม

พินัส หันนาคินท์ (2524: 17-18) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ค่านิยม หมายถึง การยอมรับนับถือและพร้อมที่จะปฏิบัติตามคุณค่าที่ตนหรือกลุ่มคนมีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ มนุษย์ สิ่งมีชีวิตอื่นๆ รวมทั้งการกระทำในด้านเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม และสุนทรียภาพ ทั้งนี้ โดยได้ทำการประเมินค่าจากทัศนคติต่างๆ โดยถี่ถ้วนและรอบคอบแล้ว

สมพงษ์ เกษมสิน (2517: 172) กล่าวว่า ความหมายของค่านิยมในทางสังคมศาสตร์นั้น หมายถึง พื้นฐานทางจิตใจของมนุษย์ หรือหลักการต่างๆ ที่ยึดถือในการดำเนินชีวิต และเป็นหลักการที่มนุษย์คิดว่ามีค่าที่สุดสำหรับชีวิตของเขา เป็นพลังจูงใจที่ทำให้คนหรือกลุ่มสังคมตัดสินใจว่าสิ่งใดบ้างที่ตนประสงค์ ค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ มีลักษณะเป็นนามธรรมที่เสมือนกฎข้อบังคับของสังคม เป็นมาตรฐานอันเป็นเงื่อนไขที่จะชี้ถึงสภาวะในอุดมคติอันเป็นสิ่งปรารถนาในสังคม

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2518: 66-67) กล่าวว่า ค่านิยมของสังคม หมายถึงสิ่งที่คนสนใจ สิ่งที่คนปรารถนาจะได้ หรือกลับกลายมาเป็นสิ่งที่คนถือว่าเป็นสิ่งบังคับ ต้องต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่องและมีความสุขที่จะได้เห็น ได้ฟังได้เป็นเจ้าของ ค่านิยมของสังคมจึงเป็นวิถีการจัดรูปความประพฤติที่มีความหมายต่อบุคคลและเป็นแบบฉบับความคิดที่ฝังแน่นสำหรับยึดถือในการปฏิบัติตัวของคนในสังคม

พัทยา สายหู (2516: 101) กล่าวว่า ค่านิยม หมายถึงการกำหนดแนวทางของชีวิต จากประสบการณ์ในอดีตที่มนุษย์ได้เรียนรู้ตลอดเวลาขณะที่เจริญวัยเป็นลำดับมา ซึ่งย่อม

แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของแต่ละคน ค่านิยมอาจเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อมนุษย์มีประสบการณ์มากและกว้างขวางยิ่งขึ้น หรือเมื่อชีวิตผันแปรไป ทำให้ค่านิยมไม่คงที่ เพราะวาค่านิยมนั้นมักจะแสดงถึงสิ่งที่มนุษย์มักจะทำเท่าที่ช่วงชีวิตจะอำนวยให้

พระมหาทองสุริย์ สุริยไชยโต (2533: 9) กล่าวว่า ค่านิยม คือสิ่งที่กลุ่มสังคมนั้นๆ สนใจ ปรารถนาจะได้ ปรารถนาจะมีจะเป็น เป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ การปฏิบัติ ยกย่อง สรรเสริญว่าดีงามหรือถูกต้อง อาจกล่าวได้ว่า ค่านิยมบางอย่างขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและลักษณะของสังคม อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาอย่างรวดเร็ว หรืออย่างเชื่องช้า และมีค่านิยมแบบใหม่เกิดขึ้นมาแทนที่

จากแนวความคิดต่างๆ ที่ได้รวบรวมมา สรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง ความรู้สึก ซึ่งประกอบไปด้วยความนิยมชมชอบ พอใจ ยกย่องบูชา ต้องการและการตีค่าสิ่งต่างๆ โดยพิจารณาคุณสมบัติหรือคุณลักษณะของสิ่งนั้นในเชิงจิตวิทยา สังคม จริยศาสตร์ ศาสนา และสุนทรียศาสตร์ เมื่อบุคคลพิจารณาตัดสินใจแล้วบุคคลจะยึดถือตามคุณลักษณะนั้น ต่อไป ดังนั้นค่านิยมของผู้ปกครอง จึงหมายถึง ความรู้สึกของผู้ปกครองที่นิยมชมชอบ ยอมรับนับถือในหลักการ เรื่องราวต่างๆ หรือสภาพการณ์ใดๆ แล้วนำไปยึดถือปฏิบัติ

4.3.2. การเกิดและเปลี่ยนแปลงค่านิยม

แรทส์ ฮาร์มินและไซมอน (Raths; Harmin; & Simon. 1966: 30) ได้อธิบายว่าการเกิดค่านิยมมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือก (Choosing) ประกอบด้วย การเลือกทำอย่างอิสระไม่ถูกบังคับเลือกจากทางเลือกหลายๆ ทาง และเลือกจากผลการพิจารณาทางเลือกทุกทาง
2. การให้คุณค่า (Prizing) ประกอบด้วย การให้คุณค่าในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากทางเลือกหลายๆ ทาง และยืนยันการตัดสินใจเลือกตามที่ตนคิดอย่างเปิดเผย
3. การปฏิบัติ (Acting) ประกอบด้วย การกระทำตามที่ตนตัดสินใจเลือก และการปฏิบัติซ้ำจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย

เจือ เกตุษเฐียร (2520: 79) มีความเห็นว่า ค่านิยมอาจเกิดขึ้นได้หลายทาง เช่น เกิดจากความนึกคิดของตนเอง การชักชวนหรือชี้ชวน การอบรม การศึกษาเล่าเรียน การบังคับ ทั่วยบทกฎหมาย การเห็นตามกัน การปลุกใจ ความหวัง อุดมการณ์ ความนิยมตามยุคสมัย ความเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นต้น

กล่าวได้ว่า ค่านิยมเกิดจากผลผลิตของวัฒนธรรม สังคม สถาบัน รวมทั้งแรงผลักดันส่วนบุคคล ซึ่งก็ต่างมีอิทธิพลในการปั้นแต่งค่านิยมขึ้นมาทั้งนั้น แต่ค่านิยมที่เกิดขึ้นมาจะเจริญงอกงามได้ดีเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพจิตใจของแต่ละบุคคลอีกด้วย ทั้งนี้มีปัจจัยสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ (สุนทรี โคมิน; และสนธิ สมัครการ. 2522: 35)

1. สภาพจิตใจและร่างกาย ซึ่งได้มาโดยธรรมชาติที่เรียกว่า อุปนิสัย พรสวรรค์ เพศ วัยและพันธุกรรม เป็นต้น

2. การเลี้ยงดู การจูงใจ การให้อยู่ในสภาพแวดล้อมของสังคมและธรรมชาติ การให้การศึกษาอบรมที่เรียกว่า การปลูกฝัง หรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ

หากปัจจัย 1 และ 2 เปลี่ยนไป ค่านิยมย่อมแปรเปลี่ยนไปด้วยในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยนั้นๆ ในเรื่องนี้ พินัส หันนาคินท์ (2524: 18) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมที่สนับสนุนเรื่องนี้ว่า ค่านิยมของแต่ละคนนั้น เกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับการตรวจสอบแล้วของเขา และเนื่องจากประสบการณ์ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล จึงทำให้ค่านิยมของแต่ละบุคคล ผิดแผกแตกต่างกันออกไป ถึงแม้ว่าจะอยู่ในวัฒนธรรมหรือสังคมเดียวกันก็ตาม เมื่อประสบการณ์ของแต่ละบุคคลมีเพิ่มมากขึ้น ก็จะมีผลกระทบกระเทือนทำให้เขาเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงค่านิยมเดิมของเขาขึ้น ดังนั้น ค่านิยมจึงมีลักษณะไม่คงที่ในฐานะที่ค่านิยมเป็นเครื่องนำทางพฤติกรรมของคน การเปลี่ยนแปลงและวุฒิภาวะของค่านิยมย่อมขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงและวุฒิภาวะของประสบการณ์ของบุคคลนั้นๆ

สรุปได้ว่า ค่านิยมเกิดขึ้นเพราะพื้นฐานความต้องการโดยธรรมชาติของมนุษย์ ด้วยการเรียนรู้แล้วกลายเป็นค่านิยมขึ้นมา ค่านิยมที่ก่อตัวและฝังรากลึกนานเข้าจะมี อิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และสามารถ เปลี่ยนแปลงได้ตามกาลสมัย สภาพแวดล้อมและบุคคลในสังคม

4.3.3 ค่านิยมของสังคมไทย

ในแต่ละสังคมมีลักษณะภายในที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัย ความคิด ความเชื่อ แบบแผนในการดำเนินชีวิต ตลอดจนค่านิยมที่สังคมบุคคลภายในสังคมยึดถือ ในขณะที่เดียวกันเมื่อสภาพแวดล้อม สังคมภายนอกมีการเปลี่ยนแปลงไปก็มีผลให้ค่านิยมของบุคคลในสังคมนั้นๆ เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นเดียวกัน และเนื่องจากสังคมไทยได้แบ่งออกเป็นสังคมเมืองและสังคมชนบท ซึ่งมีลักษณะสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทำให้ลักษณะค่านิยมระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบทมีความแตกต่างกัน สุพัตรา สุภาพ (2518: 149-154) ได้ รวบรวมค่านิยมที่สำคัญๆ ของสังคมไทยไว้ดังนี้

1. รักพระมหากษัตริย์ คนไทยส่วนใหญ่เคารพเทิดทูนพระมหากษัตริย์ เนื่องจากพระองค์ได้ทรงปกครองประเทศด้วยทศพิธราชธรรม มีพระเมตตาสูง ดังนั้นพระองค์จึงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนทั้งชาติ

2. นับถือศาสนาพุทธ คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเนื่องจากศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ แต่การนับถือเป็นไปในลักษณะที่ไม่ค่อยเคร่งครัดเท่าที่ควรกล่าวคือคนไทยมักจะนับถือพ่อแม่พี่น้องนับถือ แต่มิได้เกิดจากความศรัทธาเลื่อมใสด้วยใจจริง

3. นับถือเงิน ความเปลี่ยนแปลงทางระบบเศรษฐกิจของสังคมไทยในปัจจุบันนี้ทำให้คนไทยต้องดิ้นรนในการทำงานหาเลี้ยงชีพ เพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่ายดำรงชีพทำให้คนไทยเห็นคุณค่าของเงินสำคัญกว่าสิ่งอื่นๆ

4. ยกย่องอำนาจ การมีวิวัฒนาการทางการปกครองที่ยกย่องในเรื่องอำนาจติดต่อกันมาเป็นเวลานานหลายร้อยปี ทำให้กลายเป็นค่านิยมส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน

5. เคารพผู้อาวุโส คนไทยมักจะถูกปลูกฝังให้เคารพผู้อาวุโสกว่าตั้งแต่เล็กจนโต ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นความอาวุโสทางด้านอายุหรือตำแหน่งหน้าที่การงาน

6. รักพวกพ้อง การแสดงความรักพวกพ้อง ได้แก่ ความรักญาติพี่น้อง รักเพื่อนร่วมสถาบัน รักกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก ฯลฯ การแสดงความรักในกลุ่มมักจะออกมาในรูปการช่วยปกป้องให้พ้นจากการถูกตำหนิหรือถูกรุกรานจากบุคคลภายนอก

7. ความกตัญญูรู้คุณ ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูรู้คุณที่ถูกอบรมถ่ายทอดกันมาในสังคมไทยตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันนี้ เป็นสิ่งที่ทุกสถาบัน ตั้งแต่สถาบันครอบครัว โรงเรียน ศาสนาและรัฐ ฯลฯ ได้พยายามถ่ายทอดคุณธรรมนี้เพราะเป็นสิ่งที่ทุกคนควรปฏิบัติอย่างยิ่ง

8. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคนไทยเรานั้น มีชื่อเสียงมาตั้งแต่สมัยโบราณ ดังคำกล่าวที่ว่า “เป็นธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ”

9. รักความเป็นเอกราช การที่ชาติไทยเป็นชาติที่ดำรงรักษาเอกราชได้เป็นเวลานานนั้นทำให้คนไทยมีนิสัยรักอิสระไม่ชอบเป็นเมืองขึ้นใคร คนไทยจึงมีวิถีชีวิตแบบเสรี เป็นพลังที่เสริมสร้างให้คนไทยเกิดการรวมตัวกันได้ทุกครั้งที่มีศัตรูมาคุกคาม

10. รักความสนุกสนาน คนไทยชอบแสวงหาความสนุกสนานอยู่เสมอ โดยเฉพาะสังคมเมืองของไทยไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ใด ซึ่งจะเห็นได้จากการนำเอาการเล่นต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของตนตั้งแต่เกิดจนตาย

11. ขาดความกระตือรือร้น อาจเป็นเพราะแนวคิดเรื่องการถือสันโดษและความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องบุญกรรมทำให้คนไทยขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่ค่อยกระตือรือร้นหรือดิ้นรนที่จะประกอบกิจการต่างๆ หรือกระตือรือร้นที่จะพัฒนาชีวิตของตัวเองให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

12. ชอบการพนัน ชาวไทยเป็นจำนวนมากชอบการพนัน สังเกตจากการสนทนากันมักจะมีการพนันขันต่อปะปนอยู่ในบทสนทนาเสมอ

13. ขาดระเบียบวินัยและชอบความสะดวกสบาย คนไทยไม่ค่อยชอบความเป็นระเบียบแบบแผน ชอบความสะดวกสบายจนบางครั้งกลายเป็นคนมักง่าย ชอบทำอะไรตามใจตัวเอง

14. นิยมบุคคลมากกว่าอุดมการณ์ โครงสร้างของสังคมไทยมีแนวโน้มจะยึดบุคคลเป็นหลักมากขึ้น นิยมตัวบุคคลมากกว่าแนวคิดหรือหลักการ

15. ชอบนับญาติ คนไทยมักจะชอบสร้างความเป็นกันเองกับคนทั่วไป ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เป็นญาติพี่น้องกัน

16. ลีมง่าย คนไทยมักจะมึนสยลีมง่ายไม่ชอบอาฆาตพยาบาท คนไทยจึงมักลืมนสิ่งที่ผู้อื่นทำให้ตนได้รับความเดือดร้อนได้ง่าย

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2525: 124-125) ได้สรุปถึงค่านิยมในชนบทของไทย โดยการรวบรวมจากหนังสือหลายๆเล่ม และจากประสบการณ์ในการศึกษาในหมู่บ้าน ไว้ดังนี้

1. ค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษา ในชนบทชาวบ้านนิยมส่งบุตรหลานของตนเรียนหนังสือให้สูงขึ้น เพราะคิดว่าอาชีพการทำนาล้าบการเรียนหนังสือทำให้ได้งานดี และสะดวกสบายกว่าอาชีพทำนา หากคนที่ไม่มีฐานะก็ให้บุตรหลานบวชเรียนเพื่อจะได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น

2. ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นเจ้านายคน เรื่องนี้ก็สัมพันธ์กับค่านิยมการศึกษา เพราะเมื่อได้รับการศึกษาสูงก็จะได้งานดี และเป็นเจ้านายคน ความคิดนี้อาจจะได้รับอิทธิพลจากระบบศักดินา หรือสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ได้ปกครองประชาชน

3. ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง คนที่มีฐานะดีในหมู่บ้านเป็นคนที่ชาวบ้านยกย่องในฐานะที่มีความขยันและประกอบการทำมาหากินจนได้มีทรัพย์สิน

4. ค่านิยมเกี่ยวกับการทำบุญ การทำบุญตามประเพณีชาวบ้านไม่ว่าภาคไหนจะนิยมทำกัน การทำบุญตักบาตรถือว่าเป็นเรื่องของชีวิตประจำวันที่ถูกพันกับศาสนา

5. ค่านิยมเกี่ยวกับความสนุกสนาน เมื่อถึงงานบุญต่างๆ ชาวชนบทจะถือเป็นวันพักผ่อน ได้มีการสนุกสนานร่วมกัน ถือเป็นค่านิยมที่บอกว่าคนไทยชอบสนุก

6. ค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นความเชื่อในคตินิพพานที่ชาวชนบทยังเชื่อกันอยู่มาก เช่น การถือโชคหรือลาภ ของขลัง ตูถุกษัตริย์ในการจัดงานสำคัญต่างๆ

จากค่านิยมของสังคมไทยดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยพบว่ามีค่านิยมบางด้านที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษา การเห็นคุณค่าของการศึกษา การสนับสนุนให้บุตรหลานได้รับการศึกษา ผู้ปกครองจะมองว่าเมื่อจบการศึกษาแล้วบุตรหลานจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ได้งานที่ดีๆทำไม่ลำบากเหมือนตนเอง

2. ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นเจ้านายคน การนับถือคนที่ทำงานในระดับสูงเป็นหัวหน้าคน ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาก็จะหวังที่จะให้บุตรหลานได้ทำงานเป็นเจ้านายคน มีคนเคารพยกย่องและมีหน้ามีตาในสังคม เป็นผลให้ผู้ปกครองได้รับการยกย่องจากคนในสังคมด้วย

3. ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง การนับถือเงินเป็นเรื่องใหญ่ ใครที่มีเงินมากก็จะได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น นอกเหนือจากเงินแล้วการส่งบุตรหลานให้เข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงก็เป็นการแสดงความมั่งคั่งของผู้ปกครองให้คนอื่นรับรู้

4. ค่านิยมรักความสะอาดสบาย กินง่ายอยู่ง่าย ไม่ดิ้นรนหาสิ่งที่ดีที่สุดให้ตัวเองแต่มองว่าทุกสิ่งที่มีเป็นเรื่องที่ดีอยู่แล้ว เช่น ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่หมู่บ้านเพราะคิดว่าโรงเรียนอยู่ใกล้บ้าน การเดินทางสะดวก ประหยัดค่าใช้จ่าย เป็นต้น

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สนั่น พรหมสุวรรณ (2536: 90) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นโรงเรียนดีเด่นในฉะเชิงเทรา มี 8 ปัจจัย คือ ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมนักเรียน การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน ความร่วมมือของผู้ปกครอง ความร่วมมือของชุมชน และการตกแต่งบริเวณโรงเรียน

สำราญ ปิ่นทอง (2536: 92) ได้ทำการศึกษาเหตุผลของผู้ปกครองที่ใช้ในการเลือกส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนสาธิตในสังกัดวิทยาลัยครูและสังกัดมหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า อันดับความสำคัญของเหตุที่ผู้ปกครองใช้ในการเลือกส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนสาธิตคือ ความเชื่อมั่นและศรัทธาในความรู้ความสามารถของอาจารย์ ความเข้มแข็งทางวิชาการ ชื่อเสียงของโรงเรียน การพัฒนาศักยภาพของบุตรหลาน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

นวลอนงค์ นวลเขียว (2537: 77) ได้ทำการศึกษาเรื่อง เหตุผลการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนสายสามัญในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลสำคัญที่ผู้ปกครองใช้ในการเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนห้าอันดับแรก คือ ความเชื่อมั่นและศรัทธาในความรู้ความสามารถของคณาจารย์ ความเข้มแข็งทางวิชาการ ชื่อเสียงของโรงเรียน การพัฒนาศักยภาพของบุตรหลาน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

สุรสิทธิ์ แก้วใจ (2542: 80) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับชื่อเสียงโรงเรียนมากที่สุด และด้านความพร้อมของอาคารสถานที่ ความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัย ครุมีคุณลักษณะที่ดี และมีความเอาใจใส่ต่อพฤติกรรมของนักเรียน เป็นลำดับรองลงไป

ณมาตร เปี่ยมสุวรรณ (2546: 80) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเปี่ยมสุวรรณวิทยา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของครูมากที่สุด การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ด้านต่างๆของนักเรียน และความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอันดับรองลงไปและพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในวัยกลางคน คือ 31-60 ปี จะให้ความสำคัญในเรื่อง

การเรียนรู้ต้องให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้แสดงความสามารถในด้านต่างๆ เช่น นาฏศิลป์ ศิลปะ ดนตรี กีฬา เป็นต้น

พจณี รัตนมณี. (2547: 83) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจส่ง บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลชวนชื่น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง มีทั้งหมด 6 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอนและกิจกรรม ด้านความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ด้านค่าใช้จ่ายและบริการ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

จอมขวัญ โทณะวนิก (2548: 72) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาลนานาชาติให้บุตรหลานได้เข้ารับการศึกษ ของผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาลนานาชาติ ด้านอายุของผู้ปกครองที่มีส่วนในการตัดสินใจโดยผู้ปกครองที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปจะให้ความสำคัญในการเลือกโรงเรียนมากกว่ากลุ่มผู้ปกครองอายุอื่นๆ ด้านระดับการศึกษา ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีส่วนในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนสูงกว่าผู้ปกครองในระดับอื่นๆ ด้านรายได้ของผู้ปกครอง ผู้ปกครองที่มีรายได้มากกว่า 500,000 บาท จะมีการตัดสินใจและความสำคัญกับการเลือกโรงเรียนสูงกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงเลือกทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยแบ่งเป็นปัจจัย 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านบุคลากรภายในโรงเรียน และปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยมุ่งความสนใจไปที่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยในเชิงปริมาณผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) เพื่อรายงานข้อมูลในเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย 5 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคคลในชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนในหมู่บ้านดอนมะยาง ตำบลตาตทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ซึ่งมีโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม. 3 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในหมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้ปกครองนักเรียนที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 และผู้ปกครองนักเรียนในหมู่บ้านที่มีบุตรหลานศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 แต่ไม่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จำนวนทั้งหมด 28 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม
2. แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถาม

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาค้นคว้าตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามให้ได้เนื้อหาที่ครอบคลุม ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

3. นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอประธานกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโทเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและความเหมาะสม และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจนของสำนวนภาษา โดยใช้เกณฑ์กำหนดความคิดเห็นไว้ ดังนี้ (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2539: 248 -249)

+1 หมายถึง ข้อความมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการวัด

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการวัด

-1 หมายถึง ข้อความไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการวัด

จากนั้นบันทึกผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละข้อ แล้วนำไปหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หรือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้วเลือกคำถามที่มีค่ามากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 ไว้

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงไขข้อบกพร่องทั้งในเรื่องภาษา และเนื้อหา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามแต่ละข้อ โดยใช้วิธีสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) หลังจากนั้น คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปมาหาค่าความ เชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2536 : 170 -172) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.923

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือมาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะภูมิหลังของผู้ปกครอง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนบุตรหลานในความปกครอง และการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แบบตรวจสอบรายการ (Checklists)

ตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เกี่ยวข้องกับตัวท่าน

1. อายุ

( ) 21 – 30 ปี

( ) 31 – 40 ปี

( ) 41 – 50 ปี

( ) 51 ปีขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา

( ) ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา

( ) ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า

( ) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

( ) ปริญญาตรี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	หมายถึง	5	คะแนน
มีผลต่อการตัดสินใจมาก	หมายถึง	4	คะแนน
มีผลต่อการตัดสินใจปานกลาง	หมายถึง	3	คะแนน
มีผลต่อการตัดสินใจน้อย	หมายถึง	2	คะแนน
มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด	หมายถึง	1	คะแนน

ตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปัจจัยด้านโรงเรียน					
อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน					
0 โรงเรียนมีอาคารเรียนและอาคารประกอบเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน					
00 อาคารเรียนมีความแข็งแรง ปลอดภัยและมีอากาศถ่ายเทสะดวก					
สถานที่ตั้งของโรงเรียน					
0 ที่ตั้งของโรงเรียนตั้งอยู่ในที่ดอน น้ำท่วมไม่ถึง					
00 บริเวณรอบโรงเรียนไม่มีสถานบันเทิงหรือแหล่งอบายมุข					
ปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน					
บุคลิกภาพของผู้บริหาร					
0 ผู้บริหารแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและบุคคลทั่วไป					
00 ผู้บริหารพูดจาสุภาพ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมิตรกับทุกคน					
ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน					
0 ครูใช้วิธีสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย					
00 ครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น การอบรม สัมมนา					

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับค่านิยมของผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

ข้อความที่มีความหมายทางบวก   ข้อความที่มีความหมายทางลบ

	(คะแนน)	(คะแนน)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

ตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
0 นักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมีผลการเรียนดีกว่านักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน					
00 นักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมีโอกาสสอบเข้าเรียนต่อได้มากกว่านักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน					
000 นักเรียนที่เรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านมีพฤติกรรมก้าวร้าวพาลเกรนน้อยกว่านักเรียนที่เรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมือง					

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

ตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การตัดสินใจของผู้ปกครอง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
0 ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนที่โรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน					
00 ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองน้อย					
000 ถึงแม้โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองจะมีเสียค่าใช้จ่ายมากกว่าแต่มีอุปกรณ์การเรียนที่ดีกว่าท่านก็จะเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน					

2. แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งที่ไม่สามารถเก็บรวบรวมได้จากการใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยจะดำเนินการหลังจากได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยเลือกบุคคลในชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีความรู้ลึกซึ้งและกว้างขวางมาเป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) จะเลือกโดยใช้การเลือกแบบ สโนว์บอลเทคนิค (Snow Ball Sampling Technique) (สุภางค์ จันทวานิช. 2542: 42) เพื่อค้นหาผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญคนต่อไป จนได้ข้อมูลที่ต้องการเพียงพอที่จะนำไปวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ได้

ข้อมูลที่สัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีดังนี้

1. ค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษา เช่น การเห็นความสำคัญของการศึกษา การเห็นคุณค่าของการศึกษาที่มีต่อบุตรหลานในอนาคต ความจำเป็นของการเข้ารับการศึกษ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในหมู่บ้านกับโรงเรียนที่อยู่ในเมืองตามความคิดของผู้ปกครองมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น
2. ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นเจ้านายคน เช่น อาชีพในอนาคตของบุตรหลานที่ผู้ปกครองคาดหวังคืออะไร เพราะเหตุใดจึงเลือกอาชีพนี้ อยากให้บุตรหลานประกอบอาชีพเหมือนตนเองหรือไม่ เพราะเหตุใด การคาดหวังในอาชีพของบุตรหลานในอนาคตมีผลต่อการเลือกโรงเรียนให้บุตรหลานหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น
3. ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง เช่น ฐานะของผู้ปกครองมีผลต่อการเลือกโรงเรียนของบุตรหลานอย่างไร ถ้าผู้ปกครองมีฐานะร่ำรวยจะเลือกส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในหมู่บ้านหรือไม่ เพราะเหตุใด รู้สึกอย่างไรที่คนมีฐานะในหมู่บ้านส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนในเมือง เป็นต้น
4. ค่านิยมรักความสะอาดสบาย เช่น การมีโรงเรียนประถมศึกษาตั้งอยู่ในหมู่บ้านทำให้ผู้ปกครองได้รับความสะดวกในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนหรือไม่ อย่างไร การส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในหมู่บ้านทำให้ผู้ปกครองประหยัดค่าใช้จ่ายหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินงานตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปถึงผู้ใหญ่บ้านบ้านดอนมะยาง ตำบลตาตทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียนในหมู่บ้านดอนมะยาง
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำหนังสือเสนอผู้ใหญ่บ้านเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามไปแจกผู้ปกครอง นักเรียนและผู้วิจัยอ่านคำถามให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง
4. รับแบบสอบถามคืน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล
5. เลือกผู้ปกครองจากแบบสอบถามที่ได้คืน ให้เป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาเก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์และคัดลอกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ นำมาจัดกระทำข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ เช่น กำหนดรหัสของตัวแปร
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for Social Sciences / Personal Computer) โดยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้
  - 2.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
  - 2.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กทำการวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ต้องการศึกษา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)
3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นำมาวิเคราะห์แล้วนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ
  - 1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
  - 1.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
  - 2.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงมาตรฐาน (Standard Deviation)
  - 2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ต้องการศึกษา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยมีสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนคน ในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	แทน	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
X ₁	แทน	ปัจจัยด้านโรงเรียน
X ₂	แทน	ปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน
X ₃	แทน	ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง
Y	แทน	การตัดสินใจของผู้ปกครอง

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำเสนอในรูปร้อยละและค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม. 3 จังหวัดยโสธร ได้แก่

- ปัจจัยด้านโรงเรียน
- ปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน
- ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง กับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 แสดงจำนวน และร้อยละของข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน (N = 28)	ร้อยละ
อายุ	21 - 40 ปี	13	46.4
	41 ปีขึ้นไป	15	53.6
	รวม	28	100
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	12	42.9
	มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	16	57.1
	รวม	28	100
รายได้ต่อเดือน	ต่ำกว่า 4,000 บาท	11	39.3
	4,001 - 7,000 บาท	7	25.0
	7,001 บาทขึ้นไป	10	35.7
	รวม	28	100
จำนวนบุตรหลานใน ความปกครอง	1 คน	5	17.9
	2 คน	18	64.3
	3 คนขึ้นไป	5	17.9
	รวม	28	100
การส่งบุตรหลานเข้า เรียนในโรงเรียนบ้าน ดอนมะยาง กม.3	ส่ง	10	35.7
	ไม่ส่ง	18	64.3
รวม		28	100

จากตาราง 1 เมื่อจำแนกผู้ปกครองตามอายุ พบว่า ผู้ปกครองส่วนมากมีอายุระหว่าง 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 53.6 และผู้ปกครองที่มีอายุ 21 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.4

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมาคือ ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 42.9

เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.3 รองลงมาคือมีรายได้ 7,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 35.7 และน้อยที่สุด มีรายได้ 4,001 - 7,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 25.0

จำแนกตามจำนวนบุตรหลานในความปกครอง พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีบุตรหลานในความปกครอง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมา มีจำนวนบุตรหลานในความปกครอง 1 คนและ 3 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.9

เมื่อจำแนกตามการส่งและไม่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 พบว่า ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองที่ไม่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 คิดเป็นร้อยละ 64.3 ส่วนผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 คิดเป็นร้อยละ 35.7

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร โดยรวม

ปัจจัยที่ศึกษา	จำนวนข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านโรงเรียน				
- อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน	8	3.87	.32	มาก
- สถานที่ตั้งของโรงเรียน	4	3.63	.44	มาก
- ความปลอดภัยในโรงเรียน	6	3.63	.47	มาก
- ความโดดเด่นของโรงเรียน	5	4.33	.32	มาก
- สื่อการเรียนการสอน	4	4.76	.28	มากที่สุด
- กิจกรรมของโรงเรียน	6	4.09	.31	มาก
- ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	8	4.12	.39	มาก
รวม	41	4.06	.16	มาก
2. ด้านบุคลากร				
- บุคลิกภาพของผู้บริหาร	7	3.53	.37	มาก
- ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	6	3.85	.27	มาก
- คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร	5	4.01	.15	มาก
- มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร	5	4.09	.31	มาก
- บุคลิกภาพของครู	5	3.95	.33	มาก
- ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู	8	4.21	.23	มาก
- คุณธรรมจริยธรรมของครู	5	4.19	.17	มาก
- มนุษยสัมพันธ์ของครู	5	4.09	.16	มาก
รวม	46	3.99	.13	มาก
รวมทุกด้าน	87	4.02	0.10	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยด้านโรงเรียนเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 มากกว่าปัจจัยด้านบุคลากร แต่โดยรวมแล้วทั้งสองด้านเป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยปัจจัยด้านโรงเรียนที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 เรียงตามลำดับดังนี้ ปัจจัยด้านสื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านความโดดเด่นของโรงเรียน ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปัจจัยด้านกิจกรรมของโรงเรียน ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ส่วนปัจจัยด้านสถานที่ตั้งของโรงเรียน และปัจจัยด้านความปลอดภัยในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

เพื่อให้พิจารณาได้อย่างชัดเจน จึงนำเสนอในตารางที่ 3-17

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านโรงเรียน (อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน) รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยด้านโรงเรียน			
<u>อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน</u>			
1. โรงเรียนมีอาคารเรียนและอาคารประกอบเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน	4.21	.49	มาก
2. อาคารเรียนมีความแข็งแรง ปลอดภัยและมีอากาศถ่ายเทสะดวก	3.75	.64	มาก
3. โรงเรียนมีโต๊ะ เก้าอี้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน	4.42	.50	มาก
4. บริเวณโรงเรียนได้รับการจัดตกแต่งให้มีความร่มรื่นสวยงาม	3.61	.68	มาก
5. ห้องเรียนมีการจัดแต่งที่สวยงาม น่าเรียน	4.21	.42	มาก
6. อาคาร สถานที่และบริเวณภายในโรงเรียนมีความสะอาดถูกสุขลักษณะ	3.68	.54	มาก
7. บริเวณโรงเรียนมีระบบการระบายน้ำที่ดี ไม่มีน้ำท่วมขัง	3.32	.72	ปานกลาง
8. โรงเรียนมีห้องน้ำห้องส้วมเพียงพอและถูกสุขลักษณะ	3.71	.53	มาก
รวม	3.84	.32	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เรียงตามลำดับดังนี้ โรงเรียนมีโต๊ะ เก้าอี้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน โรงเรียนมีอาคารเรียนและอาคารประกอบเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน และห้องเรียนมีการจัดแต่งที่สวยงาม น่าเรียน

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านโรงเรียน เรื่อง สถานที่ตั้งของโรงเรียน รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยด้านโรงเรียน			
<u>สถานที่ตั้งของโรงเรียน</u>			
9. ที่ตั้งของโรงเรียนตั้งอยู่ในที่ดอน น้ำท่วมไม่ถึง	3.36	.68	ปานกลาง
10. บริเวณรอบโรงเรียนไม่มีสถานบันเทิงหรือแหล่งอบายมุข	3.67	.48	มาก
11. ที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในที่ที่ไม่มี เสียงหรือกลิ่น รบกวน	3.71	.53	มาก
12. การเดินทางจากหมู่บ้านมาถึงโรงเรียนมีความสะดวกและระยะทางไม่ไกล	3.75	.1.17	มาก
รวม	3.62	.44	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านโรงเรียน เรื่อง สถานที่ตั้งของโรงเรียน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เรียงตามลำดับดังนี้ การเดินทางจากหมู่บ้านมาถึงโรงเรียนมีความสะดวกและระยะทางไม่ไกล ที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในที่ที่ไม่มี เสียงหรือกลิ่น รบกวน และบริเวณรอบโรงเรียนไม่มีสถานบันเทิงหรือแหล่งอบายมุข

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านโรงเรียน เรื่อง ความปลอดภัยในโรงเรียน รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยด้านโรงเรียน			
<u>ความปลอดภัยในโรงเรียน</u>			
13. โรงเรียนมีรั้วรอบขอบชิดที่มั่นคง ถาวร	3.64	.83	มาก
14. สนามเด็กเล่น และเครื่องเล่นอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีและปลอดภัย	3.17	.98	ปานกลาง
15. โรงเรียนมีห้องพยาบาล ครูอนามัย และเวชภัณฑ์เบื้องต้น	4.21	.42	มาก
16. โรงเรียนมีการรณรงค์ป้องกันสิ่งเสพติด การพนันและสื่อลามก	3.53	.64	มาก
17. โรงเรียนจัดครูเวรรับ-ส่งนักเรียนทุกวัน	3.82	.90	มาก
18. โรงเรียนมีการดูแลรักษาอุปกรณ์ไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีและปลอดภัย	3.39	.83	ปานกลาง
รวม	3.63	.47	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านโรงเรียน เรื่องความปลอดภัยในโรงเรียน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ และระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เรียงตามลำดับดังนี้ โรงเรียนมีห้องพยาบาล ครูอนามัย และเวชภัณฑ์เบื้องต้น โรงเรียนจัดครูเวรรับ-ส่งนักเรียนทุกวัน และโรงเรียนมีรั้วรอบขอบชิดที่มั่นคง ถาวร

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านโรงเรียน เรื่อง ความโดดเด่นของโรงเรียน รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความโดดเด่นของโรงเรียน			
19. โรงเรียนได้รับรางวัลดีเด่นในระดับต่าง ๆ	4.39	.49	มาก
20. นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้แสดงออกถึงความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพทุกด้าน เช่น ด้านวิชาการ ร้องเพลง กีฬา นักแสดง	4.39	.49	มาก
21. ผู้บริหาร ครู ได้รับรางวัลเกียรติคุณเสมอ	4.04	.58	มาก
22. นักเรียนที่จบการศึกษาสามารถสอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้	4.78	.41	มากที่สุด
23. ศิษย์เก่าของโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เป็นที่ยอมรับในชุมชน	4.03	.51	มาก
รวม	4.32	.32	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านโรงเรียน เรื่องความโดดเด่นของโรงเรียน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เรียงตามลำดับดังนี้ นักเรียนที่จบการศึกษาสามารถสอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้ โรงเรียนได้รับรางวัลดีเด่นในระดับต่าง ๆ และนักเรียนได้รับการส่งเสริมให้แสดงออกถึงความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพทุกด้าน เช่น ด้านวิชาการ ร้องเพลง กีฬา นักแสดง

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านโรงเรียน เรื่อง สื่อการเรียนการสอน รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
<u>สื่อการเรียนการสอน</u>			
24. โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต จานดาวเทียม ฯลฯ	4.92	.26	มากที่สุด
25. โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน	4.71	.46	มากที่สุด
26. นักเรียนได้เรียนรู้และใช้คอมพิวเตอร์ได้	4.92	.26	มากที่สุด
27. โรงเรียนมีห้องสมุดเป็นเอกเทศ มีหนังสือจำนวนเพียงพอ และมีความหลากหลาย	4.46	.51	มาก
รวม	4.75	.28	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านโรงเรียน เรื่อง สื่อการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนเรียงตามลำดับดังนี้ โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต จานดาวเทียม ฯลฯ นักเรียนได้เรียนรู้และใช้คอมพิวเตอร์ได้ และโรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านโรงเรียน เรื่อง กิจกรรมของโรงเรียน รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
<u>กิจกรรมของโรงเรียน</u>			
28. โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการเสมอ เช่น ตอบปัญหา วันวิทยาศาสตร์ วันภาษาไทยแห่งชาติ ฯลฯ	4.17	.39	มาก
29. โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน เช่น ลูกเสือ เนตรนารี	4.00	.00	มาก
30. โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน	4.50	.51	มากที่สุด
31. กิจกรรมที่โรงเรียนจัดมีความหลากหลายและน่าสนใจ	4.21	.42	มาก
32. โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	3.82	.72	มาก
33. โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน	3.82	.72	มาก
รวม	4.09	.31	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านโรงเรียน เรื่อง กิจกรรมของโรงเรียน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เรียงตามลำดับดังนี้ โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน กิจกรรมที่โรงเรียนจัดมีความหลากหลายและน่าสนใจ และโรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการเสมอ เช่น ตอบปัญหา วันวิทยาศาสตร์ วันภาษาไทยแห่งชาติ ฯลฯ

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านโรงเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน			
34. โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานและรับฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้ปกครอง	4.11	.57	มาก
35. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการเรียนหรือปัญหาพฤติกรรมนักเรียน	4.39	.50	มาก
36. โรงเรียนให้บริการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ แก่ชุมชน	4.00	.61	มาก
37. โรงเรียนให้บริการชุมชนในเรื่องต่าง ๆ เช่น สถานที่ หรืออุปกรณ์	4.00	.67	มาก
38. มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบอยู่เสมอ	3.82	.72	มาก
39. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ของโรงเรียน	4.35	.56	มาก
40. โรงเรียนจัดแสดงผลงานของนักเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองมีโอกาสเยี่ยมชมและรับทราบความก้าวหน้าของบุตรหลาน	3.96	.58	มาก
41. คณะครูให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมของชุมชนเสมอ	4.28	.66	มาก
รวม	4.12	.39	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านโรงเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เรียงตามลำดับดังนี้ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการเรียนหรือปัญหาพฤติกรรมนักเรียน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ของโรงเรียน และคณะครูให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมของชุมชนเสมอ

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของผู้บริหาร เรื่องบุคลิกภาพของผู้บริหาร รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน			
1. คุณลักษณะของผู้บริหาร			
1.1 บุคลิกภาพของผู้บริหาร			
42. ผู้บริหารแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและบุคคลทั่วไป	3.68	.61	มาก
43. ผู้บริหารพูดจาสุภาพ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมิตรกับทุกคน	4.00	.54	มาก
44. ผู้บริหารมีสุขภาพจิตดี ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี	3.39	.78	ปานกลาง
45. ผู้บริหารวางตัวเหมาะสมกับกาลเทศะ	3.96	.42	มาก
46. ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง	2.86	.75	น้อย
47. ผู้บริหารมีอารมณ์เยือกเย็นและมั่นคง	2.89	.74	น้อย
48. ผู้บริหารเป็นคนกระฉับกระเฉงว่องไว กระตือรือร้นในการทำงาน	3.89	.41	มาก
รวม	3.52	.37	มาก

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน เรื่องบุคลิกภาพของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เรียงตามลำดับ ผู้บริหารพูดจาสุภาพ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมิตรกับทุกคน ผู้บริหารวางตัวเหมาะสมกับกาลเทศะ และผู้บริหารเป็นคนกระฉับกระเฉงว่องไว กระตือรือร้นในการทำงาน

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของผู้บริหาร เรื่องภาวะผู้นำ รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน			
<u>1. คุณลักษณะของผู้บริหาร</u>			
<u>1.2 ภาวะผู้นำ</u>			
49. ผู้บริหารอุทิศเวลา และเสียสละเพื่อผลสำเร็จของงาน	4.07	.26	มาก
50. ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.92	.46	มาก
51. ผู้บริหารมีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน	2.67	.72	มาก
52. ผู้บริหารมีความสามารถในการประสานความร่วมมือกับชุมชนหรือหน่วยงานอื่น	4.04	.18	มาก
53. ผู้บริหารมีความสามารถในการพัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ	4.57	.50	มากที่สุด
54. ผู้บริหารเป็นคนที่เชื่อมั่นในตนเอง กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง	3.82	.47	มาก
รวม	3.85	.27	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน เรื่อง ภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เรียงตามลำดับ ผู้บริหารมีความสามารถในการพัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารอุทิศเวลา และเสียสละเพื่อผลสำเร็จของงาน และผู้บริหารมีความสามารถในการประสานความร่วมมือกับชุมชนหรือหน่วยงานอื่น

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของผู้บริหาร เรื่อง คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน			
1. คุณลักษณะของผู้บริหาร			
1.3 คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร			
55. ผู้บริหารดำรงชีวิตอย่างพอเพียง เป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในศีลธรรม	4.00	.00	มาก
56. ผู้บริหารมีความรับผิดชอบในหน้าที่ และตรงต่อเวลาอยู่เสมอ	4.07	.26	มาก
57. ผู้บริหารมีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	4.14	.35	มาก
58. ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริต	4.00	.00	มาก
59. ผู้บริหารมีความยุติธรรมและเป็นประชาธิปไตย	3.85	.44	มาก
รวม	4.01	.15	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน เรื่องคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนเรียงตามลำดับ ผู้บริหารมีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ผู้บริหารมีความรับผิดชอบในหน้าที่ และตรงต่อเวลาอยู่เสมอ ผู้บริหารดำรงชีวิตอย่างพอเพียง เป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในศีลธรรม และผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริต

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของผู้บริหาร เรื่อง มนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหาร รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน			
<u>1. คุณลักษณะของผู้บริหาร</u>			
<u>1.4 มนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหาร</u>			
60. ผู้บริหารสามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม	3.42	.69	ปานกลาง
61. ผู้บริหารให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนและผู้ปกครอง	4.39	.49	ปานกลาง
62. ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน และให้ความช่วยเหลืองานในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	4.61	.49	มากที่สุด
63. ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส	3.89	.42	มาก
64. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นเข้าพบได้ง่าย	4.14	.35	มาก
รวม	4.09	.31	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน เรื่องมนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 2 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เรียงตามลำดับ ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน และให้ความช่วยเหลืองานในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นเข้าพบได้ง่าย และผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของครู เรื่อง บุคลิกภาพของครู รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
คุณลักษณะของครู			
2.1 บุคลิกภาพของครู			
65. ครูแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นที่แบบอย่างที่ดี	3.75	.58	มาก
66. ครูพูดจาไพเราะ สุภาพ อ่อนหวาน เป็นมิตรกับผู้อื่น	3.92	.26	มาก
67. ครูมีความอดทน ควบคุมอารมณ์ได้ดี	3.42	.63	ปานกลาง
68. ครูมีความรับผิดชอบและกระตือรือร้นในการทำงาน	4.28	.46	มาก
69. ครูมีน้ำใจ โอบอ้อมอารี รักลูกศิษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน	4.35	.48	มาก
รวม	3.95	.33	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของครู เรื่องบุคลิกภาพของครู เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เรียงตามลำดับ ครูมีน้ำใจ โอบอ้อมอารี รักลูกศิษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน ครูมีความรับผิดชอบและกระตือรือร้นในการทำงาน และครูพูดจาไพเราะ สุภาพ อ่อนหวาน เป็นมิตรกับผู้อื่น

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของครู เรื่องความสามารถในการจัดการเรียนการสอน รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
คุณลักษณะของครู			
2.2 ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน			
70. ครูจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีความรู้ความสามารถในการสอน	4.57	.50	มากที่สุด
71. ครูใช้วิธีสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย	4.32	.47	มาก
72. ครูจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน	4.25	.44	มาก
73. ครูใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยอยู่เสมอ	4.39	.49	มาก
74. ครูให้คำปรึกษาปัญหาด้านการเรียนและพฤติกรรมให้กับนักเรียนอยู่เสมอ	4.00	.00	มาก
75. ครูมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนและผู้ปกครองร่วมกันปฏิบัติ	3.67	.54	มาก
76. ครูให้การดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน	4.42	.50	มาก
77. ครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น การอบรม สัมมนา	4.00	.00	มาก
รวม	4.21	.23	มาก

จากตาราง 15 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของครู เรื่องความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เรียงตามลำดับ ครูจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีความรู้ความสามารถในการสอน ครูให้การดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน และครูใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยอยู่เสมอ

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของครู เรื่อง คุณธรรมจริยธรรมของครู รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
คุณลักษณะของครู			
2.3 คุณธรรมจริยธรรมของครู			
78. ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในศีลธรรม	4.04	.18	มาก
79. ครูมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่	4.00	.00	มาก
80. ครูปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม	4.25	.44	มาก
81. ครูมีความรักและศรัทธาในอาชีพครู ยึดมั่นในอุดมการณ์ของความเป็นครู	4.07	.26	มาก
82. ครูปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบและตรงต่อเวลาอยู่เสมอ	4.57	.50	มากที่สุด
รวม	4.18	.17	มาก

จากตาราง16 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของครู เรื่องคุณธรรมจริยธรรมของครู เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เรียงตามลำดับ ครูปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบและตรงต่อเวลาอยู่เสมอ ครูปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม และครูมีความรักและศรัทธาในอาชีพครู ยึดมั่นในอุดมการณ์ของความเป็นครู

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของครู เรื่อง มนุษย์สัมพันธ์ของครู รายข้อ

ปัจจัยที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
คุณลักษณะของครู			
2.4 มนุษย์สัมพันธ์ของครู			
83. ครูเป็นผู้ที่มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดคุยทักทายและเป็นมิตรกับทุกคน	4.00	.00	มาก
84. ครูให้ความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและนักเรียน	4.35	.48	มาก
85. ครูให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานหรือผู้ปกครองในทุกโอกาส	4.21	.41	มาก
86. ครูมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ทุกสถานการณ์	4.00	.00	มาก
87. ครูปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจทั้งสีหน้าและท่าทาง	3.89	.31	มาก
รวม	4.09	.16	มาก

จากตาราง 17 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน คุณลักษณะของครู เรื่องมนุษย์สัมพันธ์ของครู เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับระดับมาก 5 ข้อ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เรียงตามลำดับ ครูให้ความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและนักเรียน ครูให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานหรือผู้ปกครองในทุกโอกาส ครูเป็นผู้ที่มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดคุยทักทายและเป็นมิตรกับทุกคน และครูมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ทุกสถานการณ์เข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับระดับมาก 5 ข้อ

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง รายข้อ

ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมีผลการเรียนดีกว่านักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน	3.64	.68	มาก
2. นักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมีโอกาสสอบเข้าเรียนต่อได้มากกว่านักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน	4.07	.54	มาก
3. นักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมีความภาคภูมิใจมากกว่านักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน	2.96	.51	ปานกลาง
4. การเข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองนักเรียนจะมีโอกาสเข้าสังคมและมีเพื่อนที่ดีกว่านักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน	2.86	.52	ปานกลาง
5. การเข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองทำให้ผู้ปกครองได้รับความสะดวกสบายในด้านต่างๆ เช่น การรับ-ส่ง การสอนพิเศษ การสอนการบ้าน มากกว่าการเข้าเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน	2.53	.74	ปานกลาง
6. การเข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองนักเรียนมีความสะดวกสบายในการศึกษา มีสื่ออุปกรณ์ครบ มีห้องเรียนที่ทันสมัย มากกว่าการเข้าเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน	4.07	.67	มาก
7. นักเรียนที่จบจากโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมีโอกาสในการประกอบอาชีพที่ดีกว่าเรียนจบจากโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน	3.06	.81	ปานกลาง
8. นักเรียนที่เรียนจบจากโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพที่มีรายได้ต่ำ	2.86	.63	ปานกลาง
9. โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองและโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านมีการจัดการเรียนการสอนที่ดีเท่ากัน	2.75	.75	ปานกลาง

ตาราง 18 (ต่อ)

ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
10.นักเรียนที่เรียนจบจากโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านประสบความสำเร็จไม่ด้อยไปกว่านักเรียนที่เรียนจบจากโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมือง	3.03	.79	ปานกลาง
11.การเข้าเรียนที่โรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านทำให้การดูแลควบคุมนักเรียนทำได้ง่ายกว่า นักเรียนมีความอบอุ่นมากกว่า เข้าเรียนที่โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมือง	4.54	.69	มากที่สุด
12.นักเรียนที่เรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน มีพฤติกรรมก้าวร้าวพาลเกรนน้อยกว่านักเรียนที่เรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมือง	3.50	.84	ปานกลาง
รวม	3.32	.35	ปานกลาง

จากตาราง 18 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ ระดับมาก จำนวน 3 ข้อ และระดับปานกลาง จำนวน 8 ข้อ

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ในด้านการตัดสินใจของผู้ปกครอง รายข้อ

ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนที่โรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน	2.96	.74	ปานกลาง
2. ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองน้อย	4.07	.60	มาก
3. ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีอาคารเรียนที่ทันสมัย	4.00	.61	มาก
4. ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนครบ	4.36	.49	มาก
5. ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีนักเรียนสอบเรียนต่อได้เป็นจำนวนมาก	4.10	.57	มาก
6. ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีครูจำนวนเยอะ และครูจัดการเรียนการสอนได้ดี	4.64	.56	มากที่สุด
7. ถึงแม้โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองจะมีเสียค่าใช้จ่ายมากกว่าแต่มีอุปกรณ์การเรียนที่ดีกว่า ท่านก็จะเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน	3.57	.74	มาก
8. ถึงแม้จะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กแต่มีความสะดวกสบาย ใกล้ชิดชุมชน สามารถดูแลบุตรหลานได้ง่ายกว่า ท่านก็จะเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน	4.07	.94	มาก
9. ถ้าอุปกรณ์การเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กไม่ทันสมัยแต่ครบครัน และสามารถให้การศึกษาได้ดี ท่านก็จะเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน	3.96	.57	มาก
10. หากท่านมีลูกคนต่อไป ท่านคิดว่าท่านจะให้ลูกเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก	3.32	.86	ปานกลาง
รวม	3.90	.47	มาก

จากตาราง 19 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่า การตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ ระดับมาก จำนวน 7 ข้อ และระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านบุคลากรภายในโรงเรียน ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง กับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ตาราง 20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ กับการตัดสินใจของผู้ปกครอง

ตัวแปร	X ₁ ด้านโรงเรียน	X ₂ ด้านบุคลากรภายในโรงเรียน	X ₃ ด้านค่านิยมของผู้ปกครอง	Y การตัดสินใจของผู้ปกครอง
X ₁ ด้านโรงเรียน	1.000	.031	.069	-.206
X ₂ ด้านบุคลากรภายในโรงเรียน		1.000	.225	.183
X ₃ ด้านค่านิยมของผู้ปกครอง			1.000	.268
Y การตัดสินใจของผู้ปกครอง				1.000

จากตาราง 20 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง (ตัวแปรต้น) กับการตัดสินใจของผู้ปกครอง (ตัวแปรตาม) มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผู้วิจัยจึงต้องทำการศึกษาต่อไปว่าค่านิยมของผู้ปกครองนั้นเป็นอย่างไร การศึกษาดังกล่าวใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ปกครองนักเรียน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยแยกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษา ด้านค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นเจ้าคนนายคน ด้านค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง ด้านค่านิยมรักความสะอาดสบาย

1. ค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองด้านค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองทุกคนเห็นคุณค่าของการศึกษา และคิดว่าการศึกษามีความสำคัญต่อชีวิต ทำให้คนมีความรู้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้ได้รับโอกาสทางสังคม มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีโอกาสได้ประกอบอาชีพตามที่ตนเองคาดหวังไว้และได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

“การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ เพราะทำให้คนมีความรู้อ่านออกเขียนได้ มีความก้าวหน้าในชีวิต คนที่เรียนสูงก็จะได้งานดีๆ ได้เงินเดือนสูงด้วย”

“การศึกษาทำให้คนมีความรู้ความคิด ถ้าเรียนหนังสือเยอะ อยากทำอาชีพอะไรก็ได้ทำ ไม่ว่าจะเป็นครู เป็นตำรวจ เป็นทหาร เป็นข้าราชการ ถ้าไม่ได้เรียนหนังสือก็ทำได้แค่ทำนาทำไร่เท่านั้นเองแหละ”

ผู้ปกครองทุกคนยินดีทำงานหนักเพื่อให้บุตรหลานได้รับการศึกษาสูงสุดเท่าที่จะทำได้ และคาดหวังให้บุตรหลานได้ระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี เพราะเมื่อจบปริญญาตรีแล้วจะเลือกอาชีพในการทำงานได้ ได้รับค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่สูง ทำให้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ อาชีพที่ผู้ปกครองไม่ต้องการให้บุตรหลานทำ คือ อาชีพเกษตรกร เพราะเป็นอาชีพที่ลำบากได้ค่าตอบแทนน้อย

“อยากให้ลูกเรียนจนถึงปริญญาตรี เพราะว่าจบแล้วจะได้มีงานทำมีเงินเดือนสูงๆ ไม่ต้องอยู่อย่างอดอยาก ไม่อยากให้ลูกเป็นชาวนาหรือเป็นชาวนาจนก็จนเหนื่อยก็เหนื่อยไปทำงานที่ได้เงินเดือนเยอะๆ งานสบายๆดีกว่า”

“อยากให้ลูกเรียนสูงๆ เรียนจนจบปริญญาเพราะอยากให้ลูกรับราชการ ไม่อยากให้ เป็น ชาวนาเพราะว่ามันเหนื่อย มันลำบาก ทำงานหนักได้เงินน้อยเป็นหนี้ทั้งปี”

เหตุผลที่ผู้ปกครองไม่เลือกส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในหมู่บ้าน คือ ต้องการให้บุตรหลานได้เรียนในโรงเรียนที่ดี คิดว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ในเมือง จัดการเรียนการสอนได้ดีกว่าโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน โรงเรียนในเมืองมีอุปกรณ์การเรียน การสอนที่ ทันสมัยและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน อาคารเรียนมีจำนวนเยอะ และผู้ปกครอง ต้องการให้บุตรหลานได้คบเพื่อนที่ดี ได้สังคมที่ดี

“ไม่ส่งลูกเข้าเรียนโรงเรียนในหมู่บ้านเพราะอยากให้ลูกได้เรียนโรงเรียนดีๆ โรงเรียน ในเมืองมีครูเยอะ อุปกรณ์การเรียนก็ครบ มีอาคารใหญ่โต เราก็พอมีเงินจะส่งลูกไปเรียนในเมือง ไม่ได้ลำบากอะไร”

“ไม่ส่งลูกเรียนในหมู่บ้านเพราะอยากให้ลูกไปเรียนในเมือง ได้มีเพื่อนดีๆ มีสังคมดี คิดว่าครูในเมืองสอนดีกว่าครูบ้านนอก โรงเรียนก็ใหญ่ครูก็เยอะนักเรียนไปเรียนเยอะแสดงว่าครู ก็ต้องสอนดี”

ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน เป็นผู้ปกครองที่มี ฐานะค่อนข้างยากจน แต่ผู้ปกครองทุกคนเห็นตรงกันว่า ถ้าตนเองมีฐานะดีก็จะเลือกส่งลูกเข้าไป เรียนที่โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมือง

“ส่งลูกเรียนในหมู่บ้านเพราะประหยัดไม่ได้ใช้เงินเยอะ บ้านเราไม่ได้มีเหมือน บ้านคนอื่น แต่ถ้ามีเงินเยอะก็คงจะส่งลูกไปเรียนในเมืองเหมือนกัน”

“ให้ลูกเรียนโรงเรียนในหมู่บ้านเพราะว่าไม่มีเงิน อยากให้ลูกได้เรียนในเมือง เหมือนเพื่อน ถ้าพอมีเงินเยอะขึ้นมาบ้างก็จะย้ายลูกไปเรียนในเมืองนั่นแหละ”

2. ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นเจ้าคนนายคน

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองด้านค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นเจ้าคนนายคน พบว่า อาชีพที่ดีที่สุดตามความคิดของผู้ปกครองคือ แพทย์ ครู พยาบาล ทหาร ตำรวจ และอาชีพ รับราชการ เพราะอาชีพต่างๆ เหล่านี้เป็นอาชีพที่มีเกียรติ ได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคล ทั่วไป เงินเดือนสูง มีความมั่นคงและมีสวัสดิการดี ผู้ปกครองจึงต้องการให้บุตรหลานของตน ประกอบอาชีพ ครู พยาบาล ตำรวจและอาชีพรับราชการอื่นๆ

“คนเป็นหมอดีที่สุดแล้ว มีเกียรติใครเห็นก็ยกมือไหว้เรียกคุณหมอคุณหมอ รายได้ดี เวลาไปหาหมอที่คลินิกเห็นคนเยอะมากแสดงว่าเป็นหมอแล้วรวย”

“อาชีพที่ดีที่สุดน่าจะเป็นอาชีพรับราชการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ตำรวจ หมอ ครู หรือ ทหารยศใหญ่ๆ เพราะว่ามันมีหน้ามีตามีเงินเดือนเยอะ”

“อยากให้ลูกเป็นพยาบาลเพราะว่ามีเงินเดือนประจำ เวลาพ่อแม่ญาติพี่น้องป่วยจะได้ ดูแลกัน”

“ถ้าลูกเรียนเก่งก็อยากให้ลูกเรียนหมอ แต่ถ้าลูกเรียนไม่เก่งก็รับราชการอื่นๆ ก็ได้ เพราะว่ามันมีเงินเดือนที่แน่นอนและมีสวัสดิการที่ดีด้วย”

ในการทำงานผู้ปกครองมีความต้องการให้บุตรหลานทำงานในระดับหัวหน้า เพราะการทำงานในระดับหัวหน้าจะเป็นที่นับถือจากคนทั่วไป ลูกน้องให้ความเคารพ การทำงานในระดับหัวหน้าทำให้หน้าที่การงานเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

“เป็นหัวหน้าคนก็ดีนะไปไหนมีแต่คนรู้จักไปติดต่อต่อธุระที่ไหนก็สบายเพราะมีคนรู้จัก เยอะ ไปไหนคนก็นับถือยกมือไหว้”

“อยากให้ลูกเป็นหัวหน้าเป็นเจ้านายคน เพราะเป็นหัวหน้าแล้วดูเจริญก้าวหน้า ได้ปกครองคนอื่นลูกน้องให้ความเคารพ”

ผู้ปกครองส่วนใหญ่คิดว่าถ้าโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมีครูเก่ง สอนดีและมีความทันสมัย จะช่วยให้บุตรหลานประสบความสำเร็จในการศึกษาได้ สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นของโรงเรียนหรือสถาบันที่มีชื่อเสียง ได้ประกอบอาชีพตามที่คาดหวังไว้ แต่ถ้าเป็น โรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านอาจจะไม่ช่วยให้บุตรหลานได้ประกอบประกอบอาชีพที่ดีได้ เพราะ นักเรียนที่จบจากโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านจะไม่นิยมเรียนต่อเมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วจะออกมาช่วยพ่อแม่ทำงาน

“โรงเรียนในเมืองครูเค้าสอนดีลูกชายคนโตก็จบจากโรงเรียนนี้แล้วไปสอบเข้าโรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดได้ เลยให้ลูกสาวคนเล็กไปเรียนในเมืองเหมือนพี่”

“เด็กรุ่นแรกที่เข้าไปเรียนในเมืองตอนนี้จบปริญญาแล้วได้ทำงานเป็นครูมีเงินเดือนเยอะส่งมาเลี้ยงพ่อแม่ได้ คิดว่าถ้าลูกเราเรียนในเมืองลูกก็จะได้ทำงานดีๆ ได้เป็นใหญ่เป็นโตเหมือนลูกคนอื่นบ้าง”

“คนที่เรียนในหมู่บ้านเค้าก็ให้เรียนจบแค่ป.6 แค่นั้นแหละ จบแล้วก็ออกมาทำนาช่วยพ่อแม่หรือไปทำงานรับจ้าง ไม่ส่งให้เรียนต่อหรอกเพราะไม่มีเงิน”

3. ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองด้านค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง พบว่า การมีฐานะดีมีความสำคัญต่อผู้ปกครอง เพราะการมีฐานะดีจะทำให้ตนเอง บุตรหลานและครอบครัวมีความสุขสบายมีชีวิตที่ไม่ลำบาก ได้รับการยอมรับนับถือจากคนอื่น ๆ ถ้ามีฐานะดีแล้วจะทำให้บุตรหลานได้รับโอกาสทางการศึกษา สามารถเข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองหรือโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ได้รับการศึกษาสูงสุดจนถึงระดับปริญญาตรี

“การมีฐานะดีเป็นเรื่องสำคัญ เพราะถ้ามีเงินแล้วจะทำอะไรก็สบาย อยากส่งลูกไปเรียนในเมืองก็ส่งได้ ลูกจะได้มีหน้ามีตาเหมือนลูกคนอื่น”

“การมีเงินเป็นเรื่องสำคัญต่อชีวิต ถ้ารวยก็จะได้ใช้ของดีกินของดี ลูกได้เรียนโรงเรียนดีๆ อยากเรียนถึงระดับไหนก็ส่งให้เรียนได้”

“คนรวยจะสบายไปไหนก็มีคนยอมรับนับถือ เพราะคนรวยมักจะเป็นที่พึ่งพาของคนอื่นได้ ลองไม่มีเงินสิไม่มีใครสนใจไม่มีใครอยากยุ่งด้วยหรอก”

ฐานะของผู้ปกครองจึงมีความสำคัญกับการให้การศึกษาแก่บุตรหลาน เพราะในด้านการศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้คนมีโอกาสได้เรียน การส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองจึงเป็นการแสดงฐานะของผู้ปกครอง การเข้าไปเรียนในเมืองต้องมีค่าใช้จ่ายต่างๆ คนที่มีฐานะดีก็จะเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมือง แต่คนที่มีฐานะไม่ดีมีรายได้น้อยจึงต้องเลือกส่งลูกเข้าเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน

“ฐานะมันก็เกี่ยวกับการเรียนต่อของลูกอยู่แล้ว เพราะถ้าเป็นคนรวยก็ส่งลูกให้เรียนสูงๆจนจบปริญญาได้ ถ้าเป็นคนจนจบแค่ ป.6 ก็ต้องออกมาช่วยกันทำงานช่วยพ่อแม่หาเลี้ยงครอบครัว”

“ถ้าลูกใครได้เรียนในเมืองแสดงว่าพ่อแม่มีเงิน การเรียนในเมืองต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงทั้งค่ารถตู้รับ-ส่ง ค่าอาหารกลางวันและค่าใช้จ่ายอีกเยอะแยะ คนจนส่งลูกไม่ไหวหรอกแค่หากินใส่ปากท้องแต่ละวันก็แย่แล้ว”

“ที่ให้ลูกเรียนในเมืองก็เพราะว่าตนเองก็พอมีเงินอยู่บ้างไม่ได้ลำบากอะไร โรงเรียนในเมืองครูสอนดี มีเพื่อนดีมีสังคมที่ดี คนมีฐานะดีในหมู่บ้านก็ส่งลูกไปเรียนกันทั้งนั้น”

4. ค่านิยมรักความสะอาดสวยงาม

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับค่านิยมรักความสะอาดสวยงาม พบว่า ผู้ปกครองทุกคนอยากมีความสะอาดสวยงามในชีวิต และคิดว่าคนที่มีการศึกษาจะสามารถหาความสะอาดสวยงามให้ชีวิตได้ เพราะการศึกษาคือรากฐานของการประกอบอาชีพ เมื่อได้ประกอบอาชีพที่ดีได้รับค่าตอบแทนสูงชีวิตก็จะได้รับความสะอาดสวยงามตามมา

“ชีวิตคนเราจะสบายได้ก็ต้องมีเงิน ถ้าลูกเรียนจบปริญญาทำงานได้เงินเยอะๆ ก็จะสุขสบาย ไม่ลำบากเหมือนพ่อแม่ พ่อแม่ไม่ได้เรียนหนังสือทำงานอะไรไม่ได้นอกจากทำนาก็เลยลำบากอยู่แบบนี้แหละ”

“ใครที่เรียนหนังสือก็สบายแล้วชีวิตข้างหน้าไม่ลำบากหรอก เดียวก็ได้งานดีๆ ทำเงินทองก็หามาได้ง่าย แต่ถ้าไม่ได้เรียนก็ไปทำงานดีๆ ทำได้ที่ไหน ทำงานได้เงินน้อยมันก็ไม่สะดวกสบายเหมือนคนที่ทำงานได้เงินเยอะหรอกนะ”

การส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในหมู่บ้าน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย โรงเรียนมีโครงการอาหารกลางวันนักเรียนทุกคนจะได้ทานข้าวกลางวันฟรี นักเรียนสามารถเดินทางไปเรียนได้เองไม่เสียค่ารถ ไม่เสี่ยงต่ออุบัติเหตุในการเดินทาง ซึ่งต่างจากการเดินทางเข้าไปเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองต้องเดินทางโดยรถตู้รับ – ส่งนักเรียน ผู้ปกครองต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเป็นรายเดือนให้กับโรงเรียน และการเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านจะทำให้ผู้ปกครองสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด ผู้ปกครองจะได้รับความสะดวกสบายจากการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน

“การเรียนในหมู่บ้านประหยัดมาก เรียนก็เรียนฟรี หนังสือเรียนครูก็แจก ไม่ต้องเสียค่ารถในการเดินทางไปเรียน สะดวกสบายมากเพราะโรงเรียนอยู่ใกล้บ้านเดินไปก็ถึง”

“ถ้าส่งลูกเรียนในหมู่บ้านก็จะประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะกินข้าวฟรีไม่เสียค่าข้าวกลางวัน เวลาเรียนก็เดินไปไม่ต้องเสียเงินค่ารถตู้รับ-ส่ง และไม่เสี่ยงเรื่องรถชนด้วย”

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคคลในชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนในหมู่บ้านดอนมะยาง ตำบลตาตทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ซึ่งมีโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม. 3 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในหมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้ปกครองนักเรียนที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 และผู้ปกครองนักเรียนในหมู่บ้านที่มีบุตรหลานศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 แต่ไม่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จำนวนทั้งหมด 28 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะภูมิหลังของผู้ปกครอง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนบุตรหลานในความปกครอง และการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยด้านค่านิยมของ ผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ข้อมูลที่สัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีดังนี้

1. ค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษา
2. ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นเจ้านายคน
3. ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง
4. ค่านิยมรักความสะดวกสบาย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินงานตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปถึงผู้ใหญ่บ้านบ้านดอนมะยาง ตำบลตาตทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียนในหมู่บ้านดอนมะยาง
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำหนังสือเสนอผู้ใหญ่บ้านเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามไปแจกผู้ปกครองนักเรียนและผู้วิจัยอ่านคำถามให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง
4. รับแบบสอบถามคืน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. เลือกผู้ปกครองจากแบบสอบถามที่ได้คืน ให้เป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาเก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์และคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ นำมาจัดกระทำข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ เช่น กำหนดรหัสของตัวแปร

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for Social Sciences / Personal Computer) โดยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กทำการวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ต้องการศึกษา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นำมาวิเคราะห์แล้วนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า

1.1 ปัจจัยด้านโรงเรียน ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

1.2 ปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

1.3 ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

2. สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

2.1 ด้านค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษา ผู้ปกครองทุกคนเห็นคุณค่าของการศึกษา และคิดว่าการศึกษามีความสำคัญต่อชีวิต ทำให้คนมีความรู้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้ได้รับโอกาสทางสังคม มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีโอกาสได้ประกอบอาชีพตามที่ตนเองคาดหวังไว้และได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ผู้ปกครองทุกคนยินดีทำงานหนักเพื่อให้บุตรหลานได้รับการศึกษาสูงสุดเท่าที่จะทำได้ และคาดหวังให้บุตรหลานได้ระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี เพราะเมื่อจบ

ปริญญาตรีแล้วจะเลือกอาชีพในการทำงานได้ ได้รับค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่สูง ทำให้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ อาชีพที่ผู้ปกครองไม่ต้องการให้บุตรหลานทำ คือ อาชีพเกษตรกร เพราะเป็นอาชีพที่ลำบากได้รับค่าตอบแทนน้อย เหตุผลที่ผู้ปกครองไม่เลือกส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในหมู่บ้าน คือ ต้องการให้บุตรหลานได้เรียนในโรงเรียนที่ดี คิดว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ในเมือง จัดการเรียนการสอนได้ดีกว่าโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน โรงเรียนในเมืองมีอุปกรณ์การเรียน การสอนที่ทันสมัยและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน อาคารเรียนมีจำนวนมาก และผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานได้คบเพื่อนที่ดี ได้สังคมที่ดี ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน เป็นผู้ปกครองที่มีฐานะค่อนข้างยากจน แต่ผู้ปกครองทุกคนเห็นตรงกันว่า ถ้าตนเองมีฐานะดีก็จะเลือกส่งลูกเข้าไปเรียนที่โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมือง

2.2 ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นเจ้าคนนายคน อาชีพที่ดีที่สุดตามความคิดของผู้ปกครองคือ แพทย์ ครู พยาบาล ทหาร ตำรวจ และอาชีพ รับราชการ เพราะอาชีพต่างๆ เหล่านี้เป็นอาชีพที่มีเกียรติ ได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป เงินเดือนสูง มีความมั่นคง และมีสวัสดิการดี ผู้ปกครองจึงต้องการให้บุตรหลานของตนประกอบอาชีพ ครู พยาบาล ตำรวจและอาชีพรับราชการอื่นๆ ในการทำงานผู้ปกครองมีความต้องการให้บุตรหลานทำงานในระดับหัวหน้า เพราะการทำงานในระดับหัวหน้าจะเป็นที่นับถือจากคนทั่วไป ลูกน้องให้ความเคารพการทำงานในระดับหัวหน้าทำให้หน้าที่การงานเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้ปกครองส่วนใหญ่คิดว่าถ้าโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมีครูเก่ง สอนดีและมีความทันสมัย จะช่วยให้บุตรหลานประสบความสำเร็จในการศึกษาได้ สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นของโรงเรียนหรือสถาบันที่มีชื่อเสียง ได้ประกอบอาชีพตามที่คาดหวังไว้ แต่ถ้าเป็น โรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านอาจจะไม่ช่วยให้บุตรหลานได้ประกอบประกอบอาชีพที่ดีได้ เพราะ นักเรียนที่จบจากโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านจะไม่นิยมเรียนต่อเมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วจะออกมาช่วยพ่อแม่ทำงาน

2.3 ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง การมีฐานะดี มีความสำคัญต่อผู้ปกครอง เพราะการมีฐานะดีจะทำให้ตนเอง บุตรหลานและครอบครัวมีความสุขสบายมีชีวิตที่ไม่ลำบาก ได้รับการยอมรับ นับถือจากคนอื่น ๆ ถ้ามีฐานะดีแล้วจะทำให้บุตรหลาน ได้รับโอกาสทางการศึกษาสามารถเข้าเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองหรือโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ได้รับการศึกษาสูงสุดจนถึงระดับปริญญาตรี ฐานะของผู้ปกครองจึงมีความสำคัญกับการให้การศึกษาแก่บุตรหลาน เพราะในด้านการศึกษาด้านเงินเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้คนมีโอกาสได้เรียน การส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองจึงเป็นการแสดงฐานะของผู้ปกครอง การเข้าไปเรียนในเมืองต้องมีค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่ารถรับ - ส่ง ค่าอาหารกลางวัน คนที่มีฐานะดีก็จะเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมือง แต่ คนที่มีฐานะไม่ดีมีรายได้น้อยจึงต้องเลือกส่งลูกให้เข้าเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน

2.4 ค่านิยมรักความสะอาดสบาย ผู้ปกครองทุกคนอยากมีความสะอาดสบายในชีวิต และคิดว่าคนที่มีการศึกษาจะสามารถหาความสะอาดสบายให้ชีวิตได้ เพราะการศึกษาเป็นรากฐานของการประกอบอาชีพ เมื่อได้ประกอบอาชีพที่ดีได้รับค่าตอบแทนสูงชีวิตก็จะได้รับความสะอาดสบายตามมา การส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในหมู่บ้าน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย โรงเรียนมีโครงการอาหารกลางวันนักเรียนทุกคนจะได้ทานข้าวกลางวันฟรี นักเรียนสามารถเดินทางไปเรียนได้เองไม่เสียค่ารถ ไม่เสี่ยงต่ออุบัติเหตุในการเดินทาง ซึ่งต่างจากการเดินทางเข้าไปเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองต้องเดินทางโดยรถตู้รับ – ส่งนักเรียน ผู้ปกครองต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเป็นรายเดือนให้กับโรงเรียน และการเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านจะทำให้ผู้ปกครองสามารถดูและนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด ผู้ปกครองจะได้รับความสะอาดสบายจากการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน

7. อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและอภิปรายผลจากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัย ดังนี้

ปัจจัยด้านโรงเรียน ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งขัดแย้งกับ ศิวพร กันจินะ (2545: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนวัดทองสุทธาราม สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ด้านทำเลที่ตั้ง และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความสำคัญในการตัดสินใจระดับมาก และขัดแย้งกับ วีรี ศิริจันทร์ (2546: บทคัดย่อ) ที่ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนสำหรับให้บุตรหลานเข้าเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนศิริศึกษา อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านชื่อเสียงของโรงเรียน มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนให้ บุตรหลานในระดับมาก แสดงว่าผู้ปกครองตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยด้านโรงเรียน

ปัจจัยด้านบุคลากรภายในโรงเรียน ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งขัดแย้งกับ ณาตกร เปี่ยมสุวรรณ (2546: 80) ที่ศึกษาปัจจัยของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน เปี่ยมสุวรรณ วิทยา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของครูมากที่สุด และขัดแย้งกับ พงณี รัตนมณี (2547: 83) ที่ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาล

ชวนชื่น พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง คือ ด้านบุคลากรภายในโรงเรียน และขัดแย้งกับ เรื่องรอง ผาสุก (2548: บทคัดย่อ) ที่ศึกษา ปัจจัยการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษา ระดับประถมศึกษาของผู้ปกครองวัดอมรินทราราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ผู้ปกครองตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนวัดอมรินทราราม โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองจะเลือกส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยไม่คำนึงปัจจัยด้านบุคลากรภายในโรงเรียน

ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เนื่องมาจากผู้ปกครองมีค่านิยมทางการศึกษา ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของคนหลายคน ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง และค่านิยมรักความสะดวกสบาย แต่ค่านิยมเหล่านี้ไม่ได้ทำให้ผู้ปกครองตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้บุตรหลานโดยพิจารณาจากฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

จากการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กแล้วพบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านบุคลากรภายในโรงเรียน ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งขัดแย้งกับทฤษฎีทางการศึกษาที่ใช้ในระบบการจัดการศึกษาของไทย ทฤษฎีต่างๆเหล่านั้นเป็นเพียงข้อเสนอทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติจริงแล้วการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กขึ้นอยู่กับทฤษฎีทางเศรษฐกิจ การแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องใช้ทฤษฎีด้านเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากทฤษฎีทางการศึกษามาใช้ในการแก้ไขปัญหา

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านบุคลากรภายในโรงเรียน และปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แต่ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองมีผลต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก การแก้ไขปัญหาจำนวนนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กที่ลดลง รัฐบาลหรือหน่วยงานอื่นควรให้การสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็กในด้านปัจจัยที่จำเป็นแก่นักเรียนและผู้ปกครอง เช่น การแจกชุดนักเรียน จัดให้โรงเรียนขนาดเล็กมีโครงการอาหารกลางวันแก่นักเรียนทุกคน การแจกอุปกรณ์การเรียน การแจกหนังสือเรียน การจัดรถรับ – ส่งนักเรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นต้น เพื่อลดภาระด้านค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองและทำให้ผู้ปกครองตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กแทนการส่งบุตรหลานเข้าไปศึกษาที่โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมือง

2. จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ทำให้ได้ข้อมูลว่าปัจจัยที่เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ผู้ปกครองตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กคือ ความรู้สึกที่มีต่อโรงเรียนขนาดเล็กคือ ไม่ยอมรับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก การแก้ไขปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กนอกเหนือจากการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กแล้ว ควรจะมีการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครองในชุมชน สร้างทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนขนาดเล็กให้เกิดกับผู้ปกครอง ทำให้โรงเรียนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เป็นที่ยอมรับของชุมชนให้ได้

3. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านบุคลากรภายในโรงเรียน และปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยต่างๆ ที่เคยมีผู้ทำการศึกษา เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีความแตกต่างกัน ระดับการศึกษา พื้นฐานทางความคิดและสภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครองมีความแตกต่างกัน การจะแก้ไขปัญหาจำนวนนักเรียนที่น้อยลงของโรงเรียนขนาดเล็กในแต่ละพื้นที่จึงไม่สามารถใช้ข้อมูลจากส่วนกลางได้ การแก้ปัญหาในแต่ละพื้นที่ควรมีการลงพื้นที่เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงของการเกิดปัญหา และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการหาวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพและสามารถแก้ปัญหาของพื้นที่นั้นได้จริง

8.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากปัจจัยด้านโรงเรียน ด้านบุคลากรภายในโรงเรียน และด้านค่านิยมของผู้ปกครอง ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล หน่วยงานอื่นๆ หรือชุมชน ที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ในพื้นที่ภาคอื่น เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบและใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก

บรรณานุกรม

- เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2541,กันยายน). การประกันคุณภาพการศึกษา. *ปฏิรูปการศึกษา*. 1(1):16-18.
- กฤษณา ไตรศิริ. (2538). การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544 : 26 พฤศจิกายน). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). รายงานผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2541. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิตติมา ปรีดีติลล. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- โกวิทย์ กังสนันท์. (2529). กระบวนการตัดสินใจด้านบริหารและกรอบความคิดเห็นทั่วไป. กรุงเทพฯ: สำนักบรรณสารการพัฒนา.
- เกียรติศักดิ์ ทันจันทร์. (2543). การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร. ถ่ายเอกสาร.
- จงกล เวียงสมุทร. (2545). การพัฒนาการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- จอมขวัญ โทณะวนิก. (2548). การตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาลนานาชาติให้บุตรหลานได้เข้ารับการการศึกษา ของผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. ถ่ายเอกสาร.
- เจือ เกตุะเจียร. (2520,กรกฎาคม). คำนึงกับความมั่นคงของชาติ. *รัฐาภิรักษ์*. 19(3): 1-86.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2529). เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา หน่วยที่ 11 – 15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชุตินันทน์ อัมระระ. (2537). การกิจด้านบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร :กรณีศึกษาในเขตบางกะปิ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2526). เทคโนโลยีทางการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

- เชาวรัตน์ โทณผลิน. (2539). ปัจจัยที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนใน
โรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ณมาตร เปี่ยมสุวรรณ. (2546). ปัจจัยของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน
เปี่ยมสุวรรณวิทยา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. ถ่ายเอกสาร.
- ดนัย เทียนพุฒ. (2536). มุมมองที่ท้าทายนักบริหาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เตือนใจ แก้วประเสริฐ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนา แสงศักดิ์. (2542). การเป็นผู้นำในชุมชน. เอกสารประกอบการสอนวิชา บห 412.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนีย์ ทองสว่าง. (2537). สังคมไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธเนศ ปานอุทัย. (2545). การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานในโรงเรียนที่มีมาตรฐานนักเรียนแตกต่างกัน. สารนิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระเดช ขอสุข. (2544). การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ โรงเรียนบ้านคำมุง อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร. รายงานการค้นคว้าอิสระ
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2530). การประชาสัมพันธ์โรงเรียน. กรุงเทพฯ : พีเคพรินติ้งเฮาส์.
_____. (2534). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- นวลอนงค์ นวลเขียว. (2537). การศึกษาเหตุผลการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน
เอกชนสายสามัญในจังหวัดปทุมธานี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นัยนา ขนนเวช. (2540). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
ครูอนุบาลและผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

- นิรันดร์ ช่วยเจริญ. (2543). การบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบวิชาการบริหารงานโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- บันลือ พฤษะวัน. (2525). การศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประจักษ์ ประสานจำ. (2541, ธันวาคม). คุณธรรมครู : รากฐานอันมั่นคงทางสังคม. ข้าราชการครู. 18(2) : 51-52.
- ประถม แสงสว่าง. (2538). ลักษณะของนักบริหารการศึกษาที่คนไทยพึงประสงค์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยฉัตร วิษะรังสรรค์. (2546). ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ของผู้ปกครอง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. ถ่ายเอกสาร
- ปรีชา นิพนธ์พิทยา. (2526). การประถมศึกษากับการพัฒนา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- เป็รื่อง กุมุท. (2519). การวิจัยสื่อและนวัตกรรมการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2531). การศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พจน์ รัตนมณี. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลชวนชื่น. ภาคนิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนคร. ถ่ายเอกสาร.
- พนัส หันนาคินทร์. (2524). หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- พนิจดา วีระชาติ. (2542). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พรศุภร์ พิพัฒน์วิไลกุล. (2542). ความคาดหวังพฤติกรรมกาเปิดรับและความพึงพอใจของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ชินเสียนเยอะเป๋ว. วิทยานิพนธ์ นท.ม. (นิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาทองสุรีย์ สุริยไชยโต. (2533). แนวทางการพัฒนาค่านิยมและคุณธรรมของเยาวชนไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย.

- พระมหาอดิสร์ ถิรสีโล. (2540). *คุณธรรมสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.
- พระเมธีธรรมมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). (2542). *คุณธรรมสำหรับนักบริหาร หน้าที่ คุณลักษณะพิเศษและวิธีบริหารงานด้วยธรรมะ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พัทธยา สายหู. (2516). *โลกสมมติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม.
- เพ็ญรำไพ รามบุตร. (2536). *การศึกษาสภาพปัญหาและการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. (2518). *ลักษณะสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ภาวนา ทองศรี. (2541). *การเปิดรับสาร ความรู้ ทักษะคติ และความพึงพอใจในการปฏิบัติ"การบริหารงานคุณภาพโดยองค์รวม" ของบุคลากรในโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์. วิทยานิพนธ์ นท.ม. (นิเทศศาสตร์)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มงคล รุณธาตุ. (2542). *การปฏิบัติงานบริการชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม. รายงานการค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)*. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- มาลินี จุฑะรพ. (2539). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธ์.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2530). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รัชนิกร เศรษฐ. (2528). *สังคมวิทยาชนบท*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- รุ่งทิวา จักรกร. (2536). *การมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รุ่งเรือง.
- เรืองรอง ผาสุก. (2548). *ปัจจัยการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาระดับประถมศึกษาของผู้ปกครองวัดอมรินทราราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2536). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- _____. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วันชัย มีชาติ. (2544). *พฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร วรุตบางกุล; และสุพิชญา ธีระกุล. (2523). *การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ขนิษฐการพิมพ์.
- วิจิตร อาวะกุล. (2529). *เทคนิคมนุษยสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.
- _____. (2534). *การประชาสัมพันธ์ หลักการและวิธีปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

- วิโรจน์ มุอำหัต. (2542). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วีรี ศิริจันทร์. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองการเลือกโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนสำหรับให้บุตรหลานเข้าเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนศิริศึกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ. รป.ม. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- วุฒิชัย จำนง. (2523). พฤติกรรมการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศิวพร กันจันะ. (2545). ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนวัดทองสุทธาราม สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. ถ่ายเอกสาร.
- สงบ ประเสริฐพันธ์. (2543). ร่วมกันสรรค์สร้างคุณภาพโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สงบ ลักษณะ. (2541, สิงหาคม-กันยายน). แนวทางประกันคุณภาพการศึกษา. *ข้าราชการครู*. 18(6):2-4.
- สนั่น พรหมสุวรรณ. (2536). ปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถม ศึกษาให้ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น ในจังหวัดเชิงเทรา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมคิด บางโม. (2544). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สมบุรณ์ ตันยะ. (2542). ค่านิยมทางการศึกษาไทย: อดีต ปัจจุบัน อนาคต. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2517). สารานุกรมการบริหาร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2525). สังคมไทยแนวทางวิจัยและพัฒนา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมาน ชาลีเครือ. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงสังคมกับความซื่อสัตย์. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สวัสดิ์ อินแถลง. (2547, มกราคม-กุมภาพันธ์). การยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสารครูเชียงใหม่*. 11(1):17-20.
- สุพันธ์ ยันต์ทอง. (2533). การบริหารโรงเรียน นวัตกรรม เทคนิค ประสบการณ์. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

- สุรสิทธิ์ แก้วใจ. (2542). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุนน อมรวิวัฒน์, แรมสาร อยู่สภาพ; และ โสภณพรรณ ชัยสมบัติ. (2526). โรงเรียนประถมศึกษา : ความหมายในแนวคิดใหม่. หลักและแนวปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนันท์ นิลบุตร. (2536). การพัฒนาตนเองเพื่อความสำเร็จในชีวิต. ครูปริทัศน์ หน้า 22.
- สุพัฒน์ พรหมวัง. (2542). การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2540). การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ (ยุคโลกาภิวัตน์). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมนิติ.
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2539). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร ราชกรกิจ. (2537). การประถมศึกษา. อัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2531). ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
- _____. (2540). ชุดฝึกอบรมผู้บริหารระดับสูง พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). การประกันคุณภาพการศึกษาเล่มที่ 1. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). โครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. เอกสารโรเนียว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 - 2549. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พริกหวานกราฟิก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2539). การบริหารงานโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2544). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ: บริษัท จุฑทอง จำกัด.
- สำราญ ปิ่นทอง. (2536). *เหตุผลของผู้ปกครองที่ใช้ในการเลือกส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนสาธิตในสังกัดวิทยาลัยครูและสังกัดมหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวนีย์ เลวลีย์. (2544). *การศึกษานอกระบบกับการพัฒนาสังคม*. เอกสารการสอนชุดวิชา ปรัชญาและหลักการศึกษานอกระบบ หน่วยที่ 11-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- หวน พินรุพันธ์. (2529). *การบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- อรุณ รักธรรม. (2537). *หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อัปษรศรี พลอดเปลี่ยว. (2533). *การประชาสัมพันธ์โรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อารมณ สุวรรณपाल. (2537). *แนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อำนวยพร ทรัพย์คง. (2542). *บทบาทคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในจังหวัดปราจีนบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Harrison, F.E. (1981). *The Managerial Decision-Making Process*. Boston: Houghton Mifflin.
- Manolakes, G.B. (1965). *The Elementary School We Need*. New York: McGraw-Hill.
- Mochlman, M. (1995). *School Administration*. Boston: Houghton Mifflin.
- Raths, L.E.; Harmin, M.; & Simon, S.B. (1966). *Values and Teaching Working with Values in the Classroom*. Columbus: Charles E, Merrill Books, Inc.
- Simon, Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. New York: The Free Press.
- Shull, F.a.; Delberg, A.L.; & Cumming, L.L. (1970). *Organizational Decision Making*. New York: McGraw Hill.
- Willian, J.G.; & Ddyson, J.W. (1964). *The Making of Decision : A Readling in Administrative Behavior*. New York: The Free Press.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. นายสง่า สู้ณรงค์
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1
2. นางพิกุล ภูมิแสน
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร
3. นางวราภรณ์ คล้ายทองคำ
ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเอี่ยมสุรีย์ (อนุบาลเมืองสมุทรปราการ)

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก: กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร

*****

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถาม
สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของ
ผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร จำนวน 2
ด้าน จำนวนข้อคำถาม 87 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับค่านิยมของผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
5 ระดับ สอบถามการตัดสินใจของผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3
จังหวัดยโสธร จำนวน 10 ข้อ

2. แบบสอบถามชุดนี้ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น โดยคำตอบของท่าน
ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ซึ่งจะไม่ส่งผลเสียใด ๆ ต่อผู้ตอบ
แบบสอบถาม

3. โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงทุกข้อเพื่อผลการวิจัยครั้งนี้จะได้มีความ
สมบูรณ์และมีคุณค่าต่อการนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็กให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลโดยรวมถึงการพัฒนาการศึกษาของชาติ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ปกครองทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการ
ตอบแบบสอบถามชุดนี้ มา ณ โอกาสนี้

นางสาววิลาวัลย์ ด้านศิริสุข

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการประถมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

*****

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เกี่ยวข้องกับตัวท่าน

1. อายุ

- ( ) 21 – 30 ปี
 ( ) 31 – 40 ปี
 ( ) 41 – 50 ปี
 ( ) 51 ปีขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา

- ( ) ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา
 ( ) ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า
 ( ) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ( ) ปริญญาตรี

3. รายได้ต่อเดือน

- ( ) ต่ำกว่า 4,000 บาท
 ( ) 4,001 – 7,000 บาท
 ( ) 7,001 - 10,000 บาท
 ( ) 10,000 บาทขึ้นไป

4. จำนวนบุตรหลานในความปกครอง

- ( ) 1 คน
 ( ) 2 คน
 ( ) 3 คน
 ( ) 4 คนขึ้นไป

5. ท่านส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยางหรือไม่

- ( ) ส่ง
 ( ) ไม่ส่ง

ตอนที่ 2

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง
ในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร

*****

คำชี้แจง

- แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วยข้อคำถาม 90 ข้อ
- โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย	✓				

จากตัวอย่าง   ในข้อ 0 โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 อยู่ในระดับมากที่สุด

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปัจจัยด้านโรงเรียน					
<u>อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน</u>					
1. โรงเรียนมีอาคารเรียนและอาคารประกอบเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน					
2. อาคารเรียนมีความแข็งแรง ปลอดภัยและมีอากาศถ่ายเทสะดวก					
3. โรงเรียนมีโต๊ะ เก้าอี้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน					
4. บริเวณโรงเรียนได้รับการจัดตกแต่งให้มีความร่มรื่น สวยงาม					
5. ห้องเรียนมีการจัดแต่งที่สวยงาม น่าเรียน					
6. อาคาร สถานที่และบริเวณภายในโรงเรียนมีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ					
7. บริเวณโรงเรียนมีระบบการระบายน้ำที่ดี ไม่มีน้ำท่วมขัง					
8. โรงเรียนมีห้องน้ำห้องส้วมเพียงพอและถูกสุขลักษณะ					
<u>สถานที่ตั้งของโรงเรียน</u>					
9. ที่ตั้งของโรงเรียนตั้งอยู่ในที่ดอน น้ำท่วมไม่ถึง					
10. บริเวณรอบโรงเรียนไม่มีสถานบันเทิงหรือแหล่งอบายมุข					
11. ที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในที่ที่ไม่มีเสียงหรือกลิ่น รบกวน					
12. การเดินทางจากหมู่บ้านมาถึงโรงเรียนมีความสะดวกและระยะทางไม่ไกล					
<u>ความปลอดภัยในโรงเรียน</u>					
13. โรงเรียนมีรั้วรอบขอบชิดที่มั่นคง ทนทาน					
14. สนามเด็กเล่น และเครื่องเล่นอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีและปลอดภัย					
15. โรงเรียนมีห้องพยาบาล ครูอนามัย และเวชภัณฑ์เบื้องต้น					
16. โรงเรียนมีการรณรงค์ป้องกันสิ่งเสพติด การพนันและสื่อลามก					
17. โรงเรียนจัดครูเวรรับ-ส่งนักเรียนทุกวัน					
18. โรงเรียนมีการดูแลรักษาอุปกรณ์ไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีและปลอดภัย					

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ความโดดเด่นของโรงเรียน</u>					
19. โรงเรียนได้รับรางวัลดีเด่นในระดับต่าง ๆ					
20. นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้แสดงออกถึงความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพทุกด้าน เช่น ด้านวิชาการ ร้องเพลง กีฬา นักแสดง					
21. ผู้บริหาร ครู ได้รับรางวัลเกียรติคุณเสมอ					
22. นักเรียนที่จบการศึกษาสามารถสอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้					
23. ศิษย์เก่าของโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เป็นที่ยอมรับในชุมชน					
<u>สื่อการเรียนการสอน</u>					
24. โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต จานดาวเทียม ฯลฯ					
25. โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน					
26. นักเรียนได้เรียนรู้และใช้คอมพิวเตอร์ได้					
27. โรงเรียนมีห้องสมุดเป็นเอกเทศ มีหนังสือจำนวนเพียงพอ และมีความหลากหลาย					
<u>กิจกรรมของโรงเรียน</u>					
28. โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการเสมอ เช่น ตอบปัญหา วันวิทยาศาสตร์ วันภาษาไทยแห่งชาติ ฯลฯ					
29. โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน เช่น ลูกเสือ เนตรนารี					
30. โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน					
31. กิจกรรมที่โรงเรียนจัดมีความหลากหลายและน่าสนใจ					
32. โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน					
33. โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน					

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน</u>					
34. โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานและรับฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้ปกครอง					
35. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการเรียนหรือปัญหาพฤติกรรมนักเรียน					
36. โรงเรียนให้บริการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ แก่ชุมชน					
37. โรงเรียนให้บริการชุมชนในเรื่องต่าง ๆ เช่น สถานที่ หรือ อุปกรณ์					
38. มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบอยู่เสมอ					
39. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน					
40. โรงเรียนจัดแสดงผลงานของนักเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองมีโอกาสเยี่ยมชมและรับทราบความก้าวหน้าของบุตรหลาน					
41. คณะครูให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมของชุมชนเสมอ					
<u>ปัจจัยด้านบุคลากรในโรงเรียน</u>					
<u>1. คุณลักษณะของผู้บริหาร</u>					
<u>1.1 บุคลิกภาพของผู้บริหาร</u>					
42. ผู้บริหารแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและบุคคลทั่วไป					
43. ผู้บริหารพูดจาสุภาพ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมิตรกับทุกคน					
44. ผู้บริหารมีสุขภาพจิตดี ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี					
45. ผู้บริหารวางตัวเหมาะสมกับกาลเทศะ					
46. ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง					
47. ผู้บริหารมีอารมณ์เยือกเย็นและมั่นคง					

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
48. ผู้บริหารเป็นคนกระฉับกระเฉงว่องไว กระตือรือร้นในการทำงาน					
1.2 ภาวะผู้นำ					
49. ผู้บริหารอุทิศเวลา และเสียสละเพื่อผลสำเร็จของงาน					
50. ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
51. ผู้บริหารมีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน					
52. ผู้บริหารมีความสามารถในการประสานความร่วมมือกับชุมชนหรือหน่วยงานอื่น					
53. ผู้บริหารมีความสามารถในการพัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ					
54. ผู้บริหารเป็นคนที่เชื่อมั่นในตนเอง กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง					
1.3 คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร					
55. ผู้บริหารดำรงชีวิตอย่างพอเพียง เป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในศีลธรรม					
56. ผู้บริหารมีความรับผิดชอบในหน้าที่ และตรงต่อเวลาอยู่เสมอ					
57. ผู้บริหารมีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					
58. ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริต					
59. ผู้บริหารมีความยุติธรรมและเป็นประชาธิปไตย					
1.4 มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร					
60. ผู้บริหารสามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม					
61. ผู้บริหารให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนและผู้ปกครอง					
62. ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน และให้ความช่วยเหลืองานในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
63. ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส					
64. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นเข้าพบได้ง่าย					

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
คุณลักษณะของครู					
2.1 บุคลิกภาพของครู					
65. ครูแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นที่แบบอย่างที่ดี					
66. ครูพูดจาไพเราะ สุภาพ อ่อนหวาน เป็นมิตรกับผู้อื่น					
67. ครูมีความอดทน ควบคุมอารมณ์ได้ดี					
68. ครูมีความรับผิดชอบและกระตือรือร้นในการทำงาน					
69. ครูมีน้ำใจ โอบอ้อมอารี รักลูกศิษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน					
2.2 ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน					
70. ครูจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีความรู้ความสามารถในการสอน					
71. ครูใช้วิธีสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย					
72. ครูจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน					
73. ครูใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยอยู่เสมอ					
74. ครูให้คำปรึกษาปัญหาด้านการเรียนและพฤติกรรมให้กับนักเรียนอยู่เสมอ					
75. ครูมีกิจกรรมการเรียนที่ให้นักเรียนและผู้ปกครองร่วมกันปฏิบัติ					
76. ครูให้การดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน					
77. ครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น การอบรม สัมมนา					
2.3 คุณธรรมจริยธรรมของครู					
78. ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในศีลธรรม					
79. ครูมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่					
80. ครูปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม					
81. ครูมีความรักและศรัทธาในอาชีพครู ยึดมั่นในอุดมการณ์ของความเป็นครู					
82. ครูปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบและตรงต่อเวลาอยู่เสมอ					

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.4 มนุษย์สัมพันธ์ของครู					
83. ครูเป็นผู้ที่มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดคุยชักทายและเป็นมิตรกับทุกคน					
84. ครูให้ความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและนักเรียน					
85. ครูให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานหรือผู้ปกครองในทุกโอกาส					
86. ครูมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ทุกสถานการณ์					
87. ครูปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจทั้งสีหน้าและท่าทาง					

ตอนที่ 3

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมของผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลาน เข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร

*****

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับค่านิยมของผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร จำนวน 12 ข้อ
2. โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่าน

ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1. นักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมีผลการเรียนดีกว่านักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน					
2. นักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมีโอกาสอบเข้าเรียนต่อได้มากกว่านักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน					
3. นักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมีความภาคภูมิใจมากกว่านักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน					
4. การเข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองนักเรียนจะมีโอกาสเข้าสังคมและมีเพื่อนที่ดีกว่านักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน					
5. การเข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองทำให้ผู้ปกครองได้รับความสะดวกสบายในด้านต่างๆ เช่น การรับ-ส่ง การสอนพิเศษ การสอนการบ้าน มากกว่าการเข้าเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน					

ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครอง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
6. การเข้าเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในต้วเมืองนักเรียนมีความสะดวกสบายในการศึกษา มีสื่ออุปกรณ์ครบ มีห้องเรียนที่ทันสมัย มากกว่าการเข้าเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน					
7. นักเรียนที่เรียนจบจากโรงเรียนขนาดใหญ่ในต้วเมืองมีโอกาสในการประกอบอาชีพที่ดีกว่าเรียนจบจากโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน					
8. นักเรียนที่เรียนจบจากโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพที่มีรายได้ต่ำ					
9. โรงเรียนขนาดใหญ่ในต้วเมืองและโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านมีการจัดการเรียนการสอนที่ดีเท่ากัน					
10. นักเรียนที่เรียนจบจากโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านประสบความสำเร็จไม่ด้อยไปกว่านักเรียนที่เรียนจบจากโรงเรียนขนาดใหญ่ในต้วเมือง					
11. การเข้าเรียนที่โรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้านทำให้การดูแลควบคุมนักเรียนทำได้ง่ายกว่า นักเรียนมีความอบอุ่นมากกว่า เข้าเรียนที่โรงเรียนขนาดใหญ่ในต้วเมือง					
12. นักเรียนที่เรียนโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน มีพฤติกรรมก้าวร้าวพาลเกรนน้อยกว่านักเรียนที่เรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ในต้วเมือง					

ตอนที่ 4

ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียน
บ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร

คำชี้แจง

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่าน

การตัดสินใจของผู้ปกครอง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1. ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนที่โรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน					
2. ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองน้อย					
3. ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีอาคารเรียนที่ทันสมัย					
4. ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนครบ					
5. ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีนักเรียนสอบเรียนต่อได้เป็นจำนวนมาก					
6. ถ้าท่านมีบุตรหลานท่านจะส่งเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีครูจำนวนเยอะ และครูจัดการเรียนการสอนได้ดี					
7. ถึงแม้โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเองจะมีเสียค่าใช้จ่ายมากกว่าแต่มีอุปกรณ์การเรียนที่ดีกว่า ท่านก็จะเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน					
8. ถึงแม้จะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กแต่มีความสะดวกสบายใกล้ชิดชุมชน สามารถดูแลบุตรหลานได้ง่ายกว่า ท่านก็จะเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน					
9. ถ้าอุปกรณ์การเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กไม่ทันสมัยแต่ครบครัน และสามารถให้การศึกษาได้ดี ท่านก็จะเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน					
10. หากท่านมีลูกคนต่อไป ท่านคิดว่าท่านจะให้ลูกเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก					

แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview)

เรื่อง

ค่านิยมของผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลาน

เข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านดอนมะยาง กม.3 จังหวัดยโสธร

*****

1. ค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษา

- 1.1 ในความคิดเห็นของท่าน การศึกษามีความสำคัญอย่างไร
- 1.2 คนที่มีการศึกษาที่ดีจะทำให้ได้รับโอกาสทางสังคมอย่างไร
- 1.3 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร กับคำว่า “คนที่เรียนสูงจะยังมีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตสูง”
- 1.4 ท่านยินดีทำงานหนักเพื่อให้บุตรหลานได้รับการศึกษาสูงสุดเท่าที่จะทำได้หรือไม่
- 1.5 ท่านอยากให้บุตรหลานได้รับการศึกษาถึงระดับใด เพราะเหตุใด
- 1.6 ท่านเคยคิดหรือไม่ว่า ไม่อยากให้บุตรหลานประกอบอาชีพเกษตรกร เพราะเป็นอาชีพที่ลำบาก
- 1.7 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในหมู่บ้านของท่านจัดการศึกษาเป็นอย่างไร
- 1.8 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในหมู่บ้านของท่านแตกต่างกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในตัวเมืองหรือไม่ อย่างไร
- 1.9 ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ ส่ง/ไม่ส่ง บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในหมู่บ้าน ด้วยเหตุผลอะไร

2. ค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นเจ้าคนนายคน

- 2.1 อาชีพที่ดีที่สุดในความคิดเห็นของท่านคืออาชีพใด เพราะอะไร
- 2.2 ท่านอยากให้บุตรหลานในความปกครองประกอบอาชีพใด เพราะอะไร
- 2.3 ท่านอยากให้บุตรหลานของท่านทำงานในระดับหัวหน้าหรือไม่ เพราะเหตุ
- 2.4 “การมีหน้าที่การงานในระดับหัวหน้า จะทำให้บุคคลนั้นได้รับการยอมรับนับถือจากคนทั่วไป” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับคำกล่าวนี
- 2.5 “โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในตัวเมือง มีครูเก่ง สอนดี มีความทันสมัย และจะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการศึกษาได้” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับคำกล่าวนี
- 2.6 ท่านส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนเพื่อสักวันหนึ่งเขาจะได้ประกอบอาชีพที่ดีใช่หรือไม่
- 2.7 โรงเรียนในหมู่บ้านจะช่วยให้บุตรหลานได้ประกอบอาชีพตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ เพราะอะไร

3. คำนิยามเกี่ยวกับความมั่งคั่ง

- 3.1 การที่มีฐานะดี ในความคิดเห็นของท่านมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- 3.2 ท่านคิดเห็นอย่างไรกับคำกล่าวที่ว่า “คนที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตต้องมีเงิน”
- 3.3 “คนรวยมักจะได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น” ท่านคิดเห็นอย่างไรกับคำกล่าวนี้
- 3.4 ฐานะของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการให้การศึกษาแก่บุตรหลานหรือไม่
- 3.5 การส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนในเมืองจะแสดงถึงฐานะของผู้ปกครองท่านเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 3.6 ท่านคิดว่าการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนในเมืองจะทำให้บุตรหลานมีโอกาสที่จะประกอบอาชีพที่ดีและมีฐานะที่ดีในอนาคตหรือไม่ อย่างไร

4. คำนิยามรักความสะอาดสบาย

- 4.1 “ทำงานหนักวันนี้เพื่อจะได้สบายในวันหน้า” ท่านเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้หรือไม่ อย่างไร
- 4.2 คนที่มีการศึกษาดี จะสามารถหาความสะอาดสบายให้กับชีวิตได้ง่ายกว่า ท่านคิดเห็นอย่างไร
- 4.3 การส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนในหมู่บ้านเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ท่านคิดเห็นอย่างไร
- 4.4 “เรียนที่ไหนก็เหมือนกัน” ท่านเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้หรือไม่ อย่างไร
- 4.5 โรงเรียนในหมู่บ้านเดินทางสะดวก ไม่ต้องเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในการเดินทาง ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร
- 4.6 ข้อดีของการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนในหมู่บ้านตามความคิดเห็นของท่านเป็นอย่างไร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล
วันเดือนปีเกิด
สถานที่เกิด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน

นางสาววิลาวัลย์ ด้านสิริสุข
16 มีนาคม 2523
อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
230/2 ถ. อุทัยรามฤทธิ์ ต.โนเมือง
อ.เมือง จ.ยโสธร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2535

ประถมศึกษา

จากโรงเรียนอนุบาลยโสธร จังหวัดยโสธร

พ.ศ. 2538

มัธยมศึกษาตอนต้น

จากโรงเรียนยโสธรพิทยาคม จังหวัดยโสธร

พ.ศ. 2541

มัธยมศึกษาตอนปลาย

จากโรงเรียนยโสธรพิทยาคม จังหวัดยโสธร

พ.ศ. 2545

อุดมศึกษา

สาขาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

พ.ศ. 2550

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร